

Bibliahistoria

eli

Pyhän Raamatun Kertomukset

Sunnuntaikouluille

Toimitanut

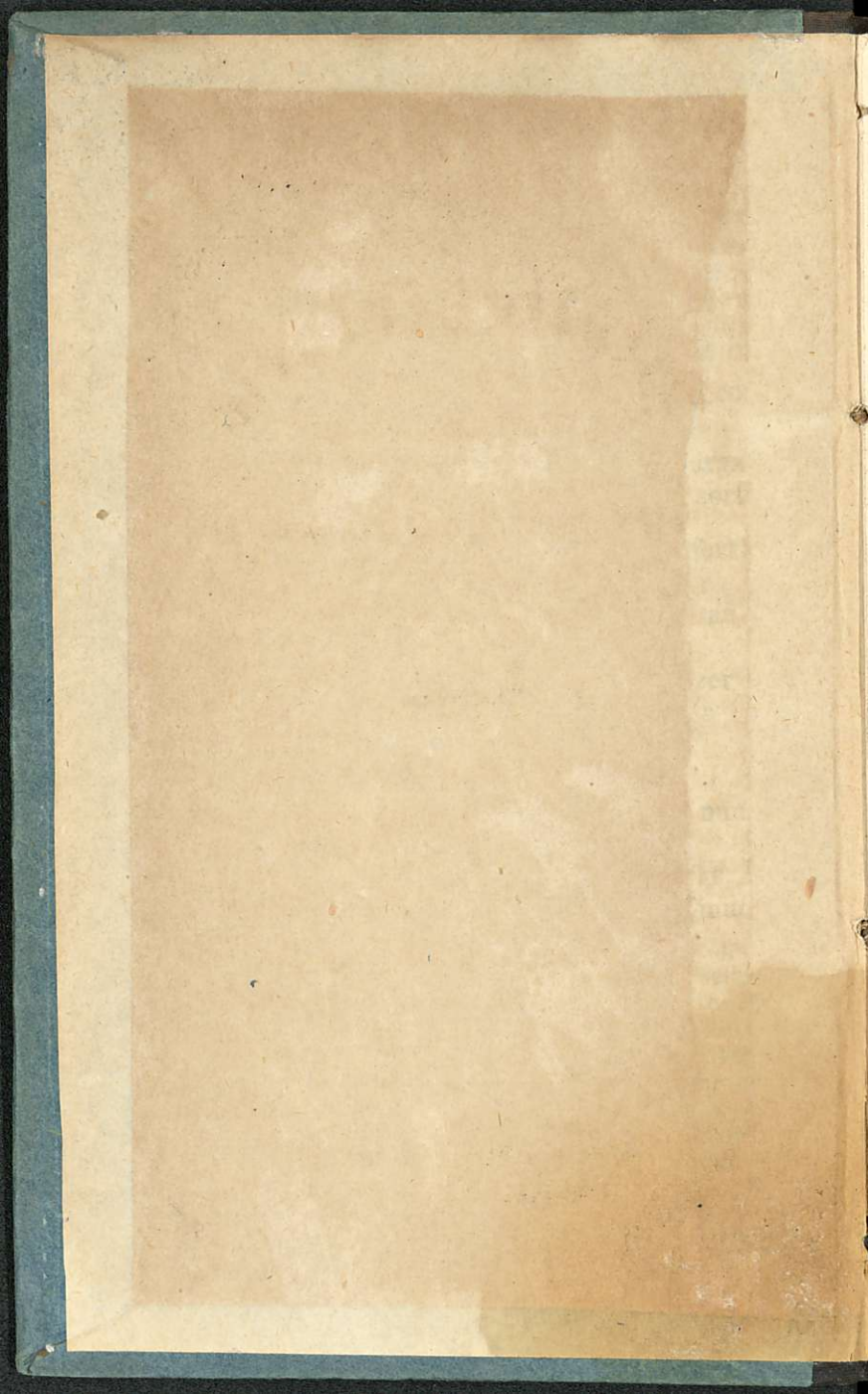
A. G. Borg

Tuomiokouluksi Kuopiossa.

Kuopiossa

Toimitajan kustannuksella

1875.

Kirjallishistoria

eli

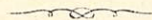
Pyhän Raamatun Kertomukset

Sunnuntai-illoille

Toimittanut

A. G. Borg

Tuomiorovasti Ruopiossa.

Ruopiossa

Paino-yhtiön kirjapainossa, 1875.

Toimittajan kustannuksella.

Vanha Testamentti.

1. Mailman luominen.

Alussa loi Jumala taiwaan ja maan. Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä ja Jumalan Hengi liikkui wetten päällä.

1. Ja Jumala sanoi: „Tulkoon valkeus.“ Ja valkeus tuli. Niin Jumala erotti valkeuden pimeydestä, ja kutsui valkeuden päiväksi ja pimeyden yöksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta ensimmäinen päivä.

2. Ja Jumala sanoi: „tulkaa awaruus wetten waiheelle, eroittamaan wesiä wesiä.“ Ja tapahtui niin. Ja Jumala kutsui awaruuden taiwaaksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta toinen päivä.

3. Ja Jumala sanoi: „kokoontulkaa vedet taiwaan alla erinomaiseen paikkaan, niin että kuiva näkyy.“ Ja tapahtui niin. Ja Jumala kutsui kuivan maaksi, ja wetten kokouksen Hän kutsui mereksi.

Ja Jumala sanoi: „wihottakoon maa, ja kaswakoon ruohon, jossa siemen on, ja hedelmälliset puut.“ Ja tapahtui niin. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kolmas päivä.

4. Ja Jumala sanoi: „tulkaa walot taiwaan awaruuteen.“ Ja tapahtui niin. Ja Jumala teki kaksii suurta waloa: suuremman walon päivää hallitsemaan, ja wähemmän walon yötä hallitsemaan, ja tähdet. Ja tuli ehtoosta ja aamusta neljäs päivä.

5. Ja Jumala sanoi: „kuohuttakoon vedet yltäkyllä liikkuwaisia eläimiä; ja linnut len-

täköön maan päällä taiwaan avaruudessa. Ja Jumala loi suuret walaskalat ja kaikkinaiset siiviliset linnut. Ja tuli ehtoosta ja aamusta wiides päivä.

6. Ja Jumala sanoi: „tuottakoon maa eläimiä. Ja Jumala teki pedot maalle ja karjan ja kaikkinaiset matelewiset.

Ja Jumala sanoi: „tehkäämme ihminen meidän kuwaksemme, meidän muotomme jälkeen; ja he wallittkoot kalat meressä, ja taiwaan linnut, ja karjan, ja koko maan, ja kaikki jotka maalla matelewat.“ Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuwaksensa, Jumalan kuwaksi Hän sen loi. Ja Jumala katsoi kaikia, mitä hän tehnyt oli, ja katso ne oliwat sängen hyvät. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kuudes päivä.

7. Ja seitsemäntenä päivänä lepäsi Jumala kaikista teoistansa, jotka hän tehnyt oli. Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen, että hän lepäsi sinä päivänä kaikista teoistansa.

Ps. 90: 2. Ennen kuin wuoret oliwat, eli maa ja mailma luotiin, olet sinä, Jumala, ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

Slm. 4: 11. Herra sinä olet mahdollinen saamaan ylistyksen ja kunnian ja woiman. Sillä sinä olet kaikki luonut ja sinun tahdostas ne owat ja luodut owat.

Minä uskon Jumalan päälle Jän kaikkialtiansa, taiwaan ja maan luojan.

Wirsj 220: 1, 2. Täynnä luojan laupentta Ompi taiwahat ja maa, Koko luonto esottaa Herran kunnian korkeutta; Hywyys Herran Jumalan Täyttää kaiken mailman.

Kallihinmat ihmiselle Luoja lahjat lahjoitti, Kuwaksensa korotti; Järjen walon antoi hälle, Wiisauden, pyhyden, Wallan yli luotujen.

2. Adam ja Ewa.

1. Ihminen luotiin näin. Herra Jumala teki ihmisen, **Adamin**, maan tomusta ja puhalsi hänen sieraamiinsa elävän hengen: niin tuli ihminen eläväksi sieluksi.

2. Ja Herra Jumala istutti paradiisiin Edenissä, ja kasvatti maasta kaikkinaiset puut, ihanaiset nähdä ja hyvät syödä, ja elämän puun keskelle paradiisia, niin myös hyvän ja pahan tiedon puun. Ja Herra Jumala otti ihmisen ja pani Edenin paradiisiin wiljelemään ja warjelemaan sitä. Ja hän käski ihmistä ja sanoi: „syö wapaasti kaikkinaisista puista Paradiisissa, mutta hyvän ja pahan tiedon puusta älä syö; sillä jona päivänä sinä siitä syöt, pitää sinun kuolemalla kuoleman.“

3. Ja Herra Jumala sanoi: „Ei ole ihmisen hyvä yksinänsä olla; minä teen hänelle awun, joka hänen tykönänsä oleman pitää. Ja Herra Jumala pani raskaan unen Adamiin, ja kuin hän nukkui, otti hän yhden hänen kylkiluistansa ja rakensi waimon siitä, ja toi sen hänen eteensä. Niin sanoi Adam: „tämä on nyt luu minun luustani ja liha minun lihastani.“ Sentähden pitää ihmisen luopumaan itsästänsä ja äitistänsä ja waimoonsa sidottu oleman, ja he tulewat yhdeksi lihaksi. Ja he olit molemmat alasti, Adam ja hänen emäntänsä, Ewa; ja ei he häwenneet.

Matt. 19: 4. Joka alusta ihmisen teki, mieheksi ja waimoksi hän heidän teki.

Pj. 8: 7. Herra sinä asetit ihmisen sinun käsitekois herraksi; kaikki olet sinä hänen jalkainsa ala heittänyt.

Wierji 220: 3. Edenissä onnellisna Eli ensin ihminen, Asuunossa autuuden: Dmatunto rauhallisna, Ho, riemu mielesjään, Puustosta ei mistäkään.

3. Syntiin lankeeminen.

1. Ja käärme oli kawalin kaikkia eläimiä maan päällä, ja se sanoi waimolle: „olisiko totta Jumala sanonut: älkäätkä syökö kaikkinaisista puista paradiisissa?“ Niin waimo sanoi käärmeelle: „me syömme niiden puiden hedelmistä, mutta sen puun hedelmästä, joka on keskellä paradiisia, on Jumala sanonut: „älkäätkä syökö siitä, älkäätkä ruwetko siihen, ettette kuolisi.“ Niin käärme sanoi waimolle: „ei suinkaan pidä teidän kuolemalla

kuoleman, waan Jumala tietää, että jona päivänä te syötte siitä, aukenewat teidän filmänne, ja te tulette niinkuin Jumala tietämään hyvän ja pahan." Ja waimo näki, että siitä puusta oli hyvä syödä, ja että se oli ihana nähdä, ja fuloinen puu antamaan ymmärrystä: ja otti sen hedelmästä ja söi, ja antoi miehellenensä siitä, ja hän söi. Silloin aukeniwat heidän filmänjä, ja he äkkäsiwät että he oliwat alasti.

2. Ja he kuuliwat Herran Jumalan äänen, joka käyskenteli paradiisissa, koska päivä wiilistyi. Ja Adam lymysi emäntinensä Herran Jumalan kaswoin edestä puiden setaan paradiisissa. Ja Herra Jumala huusi Adamia ja sanoi hänelle: „kussas olet?" Ja hän sanoi: „minä kuulin sinun äänes paradiisissa, ja pelkäsin, sillä minä olen alasti, sentähden minä lymysin." Mutta Jumala sanoi: „kuka sinulle ilmoitti, että alas ole? Etkö syönyt siitä puusta, josta minä sinua haastoisin syömästä?" Niin sanoi Adam: „waimo, jonka minulle annoit, antoi minulle siitä puusta, ja minä söin. Silloin sanoi Herra Jumala waimolle: „miksi sen teit?" Waimo sanoi: „käärme petti minun, ja minä söin."

3. Ja Herra Jumala sanoi käärmeelle: „että tämän teit, kirottu ole sinä: Ja minä panen wainon sinun ja waimon välille, ja sinun siemenes ja hänen siemenensä; sen pitää rikki polkeman sinun pääs ja sinä olet pistävä häntä kantapäähän." Ja waimolle sanoi hän: „minä saatan sinulle paljon tuskaa, ja sinun tahtos pitää miehes alle annettu oleman, ja hänen pitää wallitseman sinua."

Ja Adamille sanoi hän: „kirottu olfoon maa sinun tähtes. Orjantappuroita ja ohdakkeita pitää hänen kaswaman. Sinun otjas hiesjä pitää sinun syömän leipää, siihen asti kuin sinä maaksi jälleen tulet, että siitä otettu olet: sillä sinä olet maa, ja maaksi pitää sinun jälleen tuleman."

Ja Herra Jumala ajoi Adamin ja Ewan ulos paradiisista.

Rom. 5: 12. Yhden ihmisen kautta on synti maailmaan tullut ja synnin kautta kuolema, ja niin on kuolema tullut kaikkein ihmisten päälle, että kaikki ovat syntiä tehneet.

1 Joh. 3: 8. Sitä warten Jumalan poika ilmestyi, että hän perfeleen työt särkis.

4. Kain ja Abel.

1. Adamilla ja Ewalla oli kaksi poikaa: Kain ja Abel. Abel tuli lampuriksi, mutta Kain peltomieheksi. Ja tapahtui, että Kain uhrafi Herralle lahjan maan hedelmästä. Ja Abel myös uhrafi laumansa esikoisista. Ja Herra katsoi Abelin ja hänen uhrinsa puoleen, mutta Kainin ja hänen uhrinsa puoleen ei hän katsonut.

2. Silloin Kain vihastui sängen kowin, ja hänen muotonsa muuttui. Ja Herra sanoi Kainille: „miksi olet vihainen? Ja miksi muutos muuttuu? Eikö se niin ole: Jos hywin teet, niin katsantos on iloinen; mutta jolles hywin tee, niin synti wäijyy owen edessä? Mutta hallitse sinä häntä!“ Ja Kain puhui welsensä Abelin kanssa. Ja tapahtui heidän kedolla ollessansa, että Kain farkasi welsensä Abelin päälle ja tappoi hänen.

3. Niin Herra sanoi Kainille: „Kusja on welsjes Abel?“ Hän wastasi: „en tiedä: olenko minä welsjeni wartia?“ Ja Herra sanoi Kainille: „mitäs olet tehnyt? Welsjes weren ääni huutaa minun tyköni maasta. Ja nyt kirottu ole sinä maan päällä, joka awasi suunsa ottamaan welsjes werta sinun kädestäs. Koskas maata wiljelet, niin ei pidä sen tästedes sinulle wäkeänsä antaman. Kulkiana ja pakolaisena pitää sinun oleman maan päällä.“ Ja Kain sanoi Herralle: „minun rangaistukseni (surkeuteni) on suurempi, kuin että se on kannettava.“ Ja niin Kain läksi Herran kaswain edestä.

Si sinun pidä tappaman.

1 Joh. 3: 15. Sofainen joka welsjeänsä wihaa, hän on murhaaja.

5. Wedenpaisumus.

1. Kun ihmiset rupešivat lisääntymään maan päällä, tuli myös heidän pahuutensa suureksi. Ja koska eivät sallineet Herran Hengen nuhdella heitä, katui Herra tehneensä ihmisen maan päälle, ja hän janoi: „Ihmisen, jonka minä loin, tahdon minä hukuttaa maan päältä.“

2. Mutta Noak löysi armon Herran edessä; sillä hän oli hurstkas ja waka mies, ja eli jumalijesti. Ja Jumala janoi Noakille: „tee itselles arkki hongasta, ja tee sijaalle olinsiat, ja terwaa sijältä ja ulkoa. Ja tee se näin: kolmesataa kynnärää olkoon arkin pituus, wiiksymmentä kynnärää sen leveys, ja kolmekymmentä kynnärää sen korkeus. Arkin affunoita sinun pitää tekemän, ja owen pitää sinun paneman sen siwuun. Ja minä, katso, minä annan tulla wedenpaisumisen maan päälle hukuttamaan kaiken lihan, jossa eläwä henki on. Mutta sinun pitää menemän arkkiin sijaalle, sinun ja sinun poikas ja sinun emäntäs ja sinun poikais emännät sinun kansjas. Ja sinun pitää saattaman arkkiin kaikkinaisia eläimiä kaikesta lihasta, kaksittain, uroksen ja naaraksen, jäämään elämään sinun kansjas. Ja ota ruokaa syötäväksi sinulle ja heille.“ Ja Noak teki kaikki, mitä Jumala käski.

3. Ja Noak meni arkkiin ja hänen poikansa, Sem ja Ham ja Jafet, ja hänen emäntänsä, ja hänen poikainja emännät hänen kansjansa, ja kaikkinaisia eläimiä. Silloin kuohuiwat kaikki sywyuden lähteet, ja taiwaan affunat aukeniwat. Ja maan päälle fatoi neljäkymmentä päiwää, ja neljäkymmentä yötä. Niin wedet paisuiwat jangen suuresti maan päällä, niin että arkki oli wesiäjolla, ja wedet eneniwät niin suuresti, että kaikki korfiat wuoret koko taiwaan alla peitettiin. Silloin hukkui kaikki liha; ainoastausa Noak jäi; ja ne jotka hänen kansjansa oliwat arkissa.

4. Mutta Jumala muisti Noakia ja kaikkia eläwiä, jotka hänen kansjansa oliwat arkissa. Ja Jumala nosti tuulen maan päälle, ja wedet laskeutuuiwat, enäm-

min ja enemmän, ja väheniwät sadan ja wiidentymmenen päivän perästä. Ja arkki asetui Uraratin wuorelle. Jonku ajan kuluttua, awasi Noak arkin afkunan, ja antoi kaarneen lentää ulos, ja se lenteli edes ja takasin, sikki kun wedet kuivuiwat. Sitte lähetti hän kyhkyisen tykönsä. Koska ei kyhkyinen löytänyt, kussa olisi saanut jalkansa lewättää, palasi se hänen tykönsä arkkiin. Ja hän odotti seitsemän päivää, ja lasi taas kyhkyisen lentämään arkista. Ja kyhkyinen palasi hänen tykönsä ehtopuolella, ja katso, hän toi suusjansa öljyyn lehden. Niin Noak ymmärssi wedet laskeunneeksi maan päällä. Ja hän odotti vielä seitsemän päivää, ja antoi kyhkyisen lentää ulos, eikä se enää palannut.

5. Niin Sumala puhui Noakille sanoen: „Lähde arkista, ja sinun emäntäs, ja sinun poikas, ja sinun poikais emännät, ja kaikki eläimet jotka sinun tykönsä owat.“ Ja Noak meni ulos ominensa ja kaikkimensa, ja rakensi Herralle alttarin, ja uhrafi poltto-uhria alttarilla. Ja Herra sanoi sydämesjäsä: „en minä enää kiroa maata ihmisen tähden, waikka ihmisen sydämen aivoitus on paha hamasta lapsuudesta.“ Ja Sumala siunasi Noakin ja hänen poikansa ja sanoi: „katso, minä teen liittoni teidän kanssanne ja siemenenne kanssa, ettei tästedes enää pidä kaikkea lihaa wedenpaisumisella hukutettaman. Minun kaareni olen minä pannut pilwiin; sen pitää oleman liiton merkki minun ja maan välillä.“

Minä Herra, sinun Sumalas, olen kiivas Sumala, joka etsiskelen isäin pahat teot lasten päälle, kolmanteen ja neljänteen polween, jotka minua wihaawat; ja teen laupiuden mormelle tuhannelle, jotka minua rakastawat ja pitäwät minun käskyni.

6. Babelin torni.

Wedenpaisumisen jälkeen lisääntyiwät ihmiset maan päällä. Ja koko mailmalla oli yhtäläinen kieli ja pu-

heenparsi. Niin he sanoivat: „käykäämme, rakentaakkaamme meillemme kaupunki, ja torni, joka taiwaasen ulottuu, tehdäksemme itsellemme nimeä, ettemme hajoisi kaikkiin maihin.“

Mutta heidän ylpeytensä oli kauhistus Herran edessä. Hän astui alas ja sekoitti heidän kieltänsä, ettei kenkään toisensa kieltä ymmärtänyt. Ja Herra hajoitti heidät sieltä kaikkiin maihin. Sentähden annettiin sille nimeksi Babel (sekoitus), sillä siellä Herra sekoitti koko maan kielen ja hajoitti heidät kaikkiin maihin.

1 Kor. 1: 31. Soka itseänsä kerskaa, hän kerskatkaan itseänsä Herrassa. 1 Piet. 5: 5. Sumala on ylpeitä vastaan, mutta nöhrille antaa hän armon.

7. Abrahamin kutsuun.

Semin jälkeisiä oli yksi mies, jonka nimi oli Abraham. Hänelle sanoi Herra: „lähde maaltas, ja suwustas, ja isäs huoneesta, sille maalle, jonka minä sinulle osotan. Ja minä teen sinua suureksi kansaksi, ja siunaan sinun. Ja sinussa pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi tuleman.“ Niin otti Abraham emäntänsä Saaran ja Vootin, welsensä pojan, tawaroinensa; ja läksiwät matkustamaan Kanaanin maalle. Ja tulivat Kanaanin maalle. Silloin näkyi Herra Abrahamille ja sanoi: „Sinun siemenelles annan minä tämän maan.“ Ja Abraham rakensi siinä alttarin Herralle, ja saarnasi Herran nimeen.

Hebr. 11: 8. Uskon kautta tuli Abraham kuuliaisiksi, koska hän kutsuttiin menemään siihen maahan, jonka hän oli periwä; ja meni, eikä tietänyt, kuhunka hän tulewa oli.

Hebr. 11: 1. Mutta usko on wahwa uskallus niihin, joita toiwotaan, eikä näkymättömistä epäile.

8. Abrahamin koetus. Isak.

1. Abraham oli yhdeksän kymmenen ja yhdeksän ajastaikainen, ja Herra sanoi hänelle: „totisesti emän-

täs Saara synnyttää sinulle pojan, ja sinun pitää nimittämän hänen Iſakiksi. Ja Saara synnytti pojan Abrahamille hänen wanhuudesansa, ja hänen nimensä kutsuttiin „Iſak.“

2. Mutta monen vuoden kuluttua sen jälkeen, koeteli Jumala Abrahamia ja sanoi hänelle: „ota Iſak sinun ainoa poikas, jota rakastat, ja mene Morian maalle ja uhraa hänen siellä poltto-uhriksi yhdellä niistä vuorista, jonka minä sinulle olen sanowa.“ Niin Abraham nousi warhain aamulla, ja walsasti aasinsa, ja otti kaksi palveliaansa kanssansa ja poikansa Iſakin, ja halkoili poltto-uhrin puita, ja läksi menemään sille paikalle, jonka Jumala oli hänelle sanonut. Kolmantena päivänä nosti Abraham filmänsä, ja näki sen paikan taampana. Silloin sanoi Abraham palvelioillean: „olkaa te tässä itseksenne aasin tykönä, mutta minä ja poika käymme tuonne. Ja kuin me olemme rukoileet, niin me palajamme teidän tyköne.“

3. Ja Abraham otti poltto-uhrin halot, ja sälytti poikansa Iſakin selkään, mutta itse hän otti tulen ja weitsen käteensä; ja he käwiwät molemmat ynnä. Niin sanoi Iſak isällensä Abrahamille: „minun Iſäni!“ Hän wastasi: „katso, tässä olen, poikani.“ Ja Iſak sanoi: „tässä on tuli ja halot, mutta kussa on lammas poltto-uhriksi?“ Ja he käwiwät molemmat ynnä.

4. Ja kuin he tulivat sille paikalle, josta Jumala oli hänelle sanonut, teki Abraham siihen alttarin, ja latoi halot, sitoi poikansa Iſakin, ja pani hänen alttarille halkoin päälle. Ja Abraham ojensi käteensä ja siwalsi weitsen, teurastaatsensa poikaansa. Silloin Herran enkeli huusi hänelle taiwaasta sanoen: „Abraham, Abraham!“ Hän wastasi: „tässä minä olen.“ Hän sanoi: „älä jatuta kättäsi poikaan, äläkä hänelle mitään tee; sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkääät Jumalaa, ja ettet ole jäästänyt ainoakaista poikaas minun tähteni.“ Niin Abraham nosti filmänsä ja äkkäsi takanansa oinaan, sarwista sekaantuneena tihtiään pensastoon. Niin Abraham meni

ja otti sen vinaan, ja uhrafi sen poltto-uhriksi poikansa isään.

5. Mutta Herran enkeli huusi Abrahamille toistamiseen taiwaasta: „minä olen wannonut itse kauttani, sanoo Herra: „Minä siunaan suuresti sinun ja lisään runsaasti sinun siemenes, niinkuin taiwaan tähdet, ja niinkuin jannan meren rannalla. Ja sinun siemenesjäs pitää kaikki kansat maan päällä siunatuiksi tuleman, ettäs minun äänelleni kuulainen olit.“

Hebr. 11: 17. Uskon kautta uhrafi Abraham Isakin, koska hän kiusattiin, ja uhrafi ainokaisensa, koska hän jo oli lupaukset saanut. Ja ajatteli että Jumala voi kuolluistakin herättää.

Jak. 1: 12. Autuas on se mies, joka kiusauksen kärsii; sillä koska hän koeteltu on, niin hänen pitää elämän kruunun saaman, jonka Herra niille luvannut on, jotka häntä rakastavat.

9. Jakobin waellus.

1. Isakilla oli kaksi poikaa: Esau ja Jakob. Ja kun Isak tuli vanhaksi, niin kutsui hän poikansa Jakobin, ja siunasi häntä, käski ja sanoi hänelle: „älä ota emäntää Kanaanin tyttäristä, vaan walmista itjes ja mene Mesopotamiaan, Bethuelin, sinun äitisi isän huoneesen ja ota sieltä sinulles emäntä Labanin, sinun enos, tyttäristä. Ja Jumala kaikkivaltias siunatkoon sinua, ja antakoon myös sinulle Abrahamin siunauksen!“

2. Niin Jakob läksi ja joutui yhteen paikkaan, ja oli siinä yötä. Ja näki unta, ja katso, maan päällä seisoiwat tikapuut, joiden pää ulottui taiwaasen, ja katso, Jumalan enkelit käviwät ylös ja alas, niitä myöden. Ja Herra seisoi ylinnä, niiden päällä ja sanoi: „Minä olen Herra, Abrahamin sinun isäs Jumala, ja Isakin Jumala: tämän maan, jonka päällä maakaat, annan minä sinulle ja sinun siemenelles; ja sinussa sekä sinun siemenesjäs pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi tuleman.

Ja katso, minä olen sinun kanssasi ja warje-
len sinua, kuhunkas ikänä joudut, ja saatat
sinun jälleen tälle maalle."

3. Koska Jakob heräsi unestaan, sanoi hän: „kuin-
ka peljättävä on tämä paikka; ei tässä muu ole kuin
Sumalan huone ja taivaan ovi.“ Ja hän nousi ja
otti kiven, jonka hän oli pannut päänsä alaiseksi, ja
pani sen pystyälle muistopatsaaksi. Ja hän kutsui sen
paikan Betel (Sumalan huone).

Ps. 23: 1, 3. Herra on minun paimeneni; ei minulta mi-
tään puutu. Hän wirvoittaa sieluni. Hän wiepi minun oikalle
tielle, hänen nimensä tähden.

Wirsä 245: 1. Sun haltuus, rakas Isäni, Mä annan aina
itseni, Mun sielun', ruumiin', tarvan', Ne ota, Herra, wastahan.

10. Jakobin palvelus Labanin luona.

1. Sitte Jakob läksi matkaan ja tuli itäiselle
maalle, enonsa Labanin tykö. Ja kun hän oli Laba-
nilla ollut kuukauden päivät, sanoi Laban hänelle: „pal-
velisitkos minua ilman mitäkään, sentähden että olet su-
kulaiseni? Ilmoita minulle, mikä palkas olisi.“ Mutta
Labanilla oli kaksi tyttäätä; vanhemman nimi oli Rea
ja nuoremman nimi Rakel. Ja Jakob rakasti Rakelia,
ja sanoi Labanille: „minä palvelen sinua seitsemän
ajastaitaa Rakelin nuoremman tyttäres tähden.“ Ja
Jakob palveli Rakelin tähden seitsemän ajastaitaa; ja
ne olivat hänen mielestänsä niinkuin muutamat päi-
vät. Mutta Laban petti Jakobin, ja antoi hänelle Lean
Rakelin siaan, sanoen: „ei ole meidän maan tapa, että
nuorempi annetaan ennen vanhempaa.“ Mutta Laban
lupasi antaa Rakelinki, jos vielä palvelisi toiset seit-
semän ajastaitaa. Ja Jakob teki niin; ja Laban antoi hä-
nelle Rakelinki emännäksi. Tämän perästä palveli vielä
Jakob kuusi ajastaitaa Labanilla, palkan eteen. Ja Su-
mala siunasi Jakobia, niin että hänelle syntyi 12 poi-
kaa: Ruben, Simeon, Lewi, Juda, Dan, Naftali,
Gad, Asser, Isaskar, Sebulon, Josef ja Benjamin.

Hänelle karttui myös paljo lampaita ja piikojia ja palvelioita, ja kameleja ja aaseja.

Sak. 1: 17. Kaikkalainen hyvä anto ja kaikkalainen täydellinen lahja tulee ylhäältä, wakkenden Själtä.

11. Jakobin kotimatka.

1. Laban ja hänen poikansa kadehtivat Jakobin rikkautta. Niin Herra sanoi Jakobille: „palaja isäsi maalle; minä olen sinun kansjas!“ Ja Jakob nousi, ja nosti lapsensa ja emäntänsä kameelein selkään, ja wei pois kaiken karjansa ja kaiken tawaransa, jonka hän oli koonnut, mennäksensä isänsä Sjakin tykö Kanaanin maalla.

2. Mutta hän pelkäsi weljensä Esauin wihaa, jolta hän oli herkkuruualla ostanut itsellensä esikois-oukouden ja päällijeksi wielä hankkinut itsellensä esikois-siunauksen isänsä Sjakin suusta. Ja lähestyessjensä nyt Kanaanin maata, lähetti hän sanansaattajat edellänsä weljensä Esauin tykö, saadaksansa armoa hänen edessjensä. Mutta sanansaattajat palasivat, sanoen: „weljesi Esau tulee sinua vastaan, ja neljäsataa miestä hänen kansjansa.“ Tästä peljästyi Jakob kowin, ja rukoili Jumalaa, sanoen: „Herra, isäni Abrahamin ja Sjakin Jumala, minä olen mahdoton kaikkeen siihen armoon ja totuuteen, jonka teit palvelialles. Sillä koska minä tämän Jordanin yli menin, ei minulla muuta ollut kuin sauwani, mutta nyt olen minä kaswanut kahdeksi joukoksi. Belasta nyt minua weljeni käsistä! Oletthan sinä sanonut; minä teen sinulle kaiketi hyvää, ja lisään sinun siemenes, niinkuin sannan meressä.“ Sitten otti hän laumoistansa ja lähetti kaikellaista karjaa wietäväksi Esauille, lahjaksi.

3. Mutta yöllä senjälkeen jäi Jakob toiselle puolelle wirtaa yksinänsä, ja hänelle ilmestyi Herra miehenä, joka paineli hänen kansjansa, siksi kun aamuruško nousi. Silloin sanoi hän: „päästä minua, sillä aamu-

rusto nousee." Mutta Jakob vastasi: „en minä päästä sinua, jolles siunaa minua." Ja hän sanoi hänelle: „mitä nimes on?" Hän vastasi: „Jakob." Niin hän sanoi: „ei sinua enään pidä nimitettämän Jakob, waan **Israël** (Jumalan kilwoittelija)." Ja hän siunasi häntä siinä paikassa.

Nyt kun Jakob nosti filmänsä ja näki Esauin tulewan, ja neljä sataa miestä hänen kanssansa, meni hän häntä vastaan ja kumarsi häntä seitsemän kertaa. Mutta Esau juoksi häntä vastaan, syleili häntä, ja antoi hänen suuta; ja he itkiwät molemmin. Sitte erkaniwat he sowinnossa. Esau meni matkaansa, ja Jakob tuli isänsä Isfakin tykö.

Pf. 50: 15. Awukses huuda minua hädäsäs; niin minä tahdon auttaa sinua, ja sinun pitää kunnioittaman minua.

Math. 21: 22. Raikki mitä te anotte rukouksesja, uskoen, sen te saatte.

12. Josef myhdään weljiltänsä.

1. Jakob asui Kanaanin maassa, jossa hänen isänsä oli muukalaisena ollut. Ja hän rakasti Josefia enemmän kuin kaikkia muita lapsiansa, ja teki hänelle kirjawan hameen. Niin wihasiwat muut weljet Josefia, eikä woineet puhutella häntä ystävällisesti, koska Josef ilmoitti isällensä mitä pahaa he tekiwät poissa ollessja isänsä näöstä. Oliwa myös Josef nähnyt unta, ja ilmoitti sen weljillensä, josta he rupesiwat häntä vielä enemmän wihaamaan. „Katso," sanoi Josef, „me olimme sitowinamme jalallisia wainiolla, ja minun jalalliseni nousi seisomaan, waan teidän jalallisenne kumarsiwat minun jalallistani." Mutta hänen weljensä sanoiwat hänelle: „sinäkö tulisit meidän kuninkaaksemme?" Ja he wihasiwat häntä vielä enemmän. Ja hän näki taas unta, ja jutteli sen weljillensä ja isällensä, sanoen: „kaso, aurinko, kuu ja yksitoista tähteä kumarsiwat minua." Koska isä sen kuuli, nuhteli myös hän Josefia, waan piti nämät sanat mielesjäsänsä. Mutta hänen weljensä kadehtiwat häntä.

2. Koska hänen veljensä olivat menneet Sikemiin kaitsemaan isänsä karjaa, sanoi Jakob Josefille: „mene katsomaan, kuinka veljes ja karja woivat; ja palaja minulle sitä sanomaan.“ Kun veljet kaukaa näkiwät hänen, sanoivat he toinen toisellensa. „Katsjo tuo unenäkiä tulee! Tulkaat, tappakaamme hänet, ja heittäkäämme hänet johonkukhun kuoppaan, ja sanokaamme: paha peto on hänen syönyt; niin saadaan nähdä, mihinkä hänen unensa joutuwat.“ Koska Ruben, wanhin weljistä, sen kuuli, sanoi hän: „älkää wuodattako werta, waan heittäkää hänet tähän kuoppaan, joka on korwessa.“ Tätä sanoi hän syystä, että hän tahtoi pelastaa hänen heidän käjistänsä, saattaaksensa hänen jälleen isänsä tykö. Kun nyt Josef tuli, riisuiwat he häneltä sen kirjawan hameen, ja heittiwät hänen kuoppaan; mutta kuoppa oli tyhjä, eikä ollut siinä wettä. Sitte istuiwat he syömään.

3. Ja kun he nostiwat filmänsä ja katshatiwat, niin katsjo, joukko Ismaelilaisia tuli, ja heidän kameelinsa kantoiwat rohtoja, balsamia ja hajupihkaa, wiedäksensä alas Egyptiin. Niin sanoi Juuda weljilensä: „mitä me siitä hyödymme, että murhaamme weljemme ja jalaamme hänen werensä. Tulkaat, myykäämme hänen Ismaelilaisille!“ — Ja he kuuliwat häntä. Koska siis kaupparmiehet siitä meniwät ohitse, wetiwät he Josef in ylös kuopasta ja möiwät hänen kahteenkymmeneen hopiapenninkiin Ismaelilaisille; jotka weiwät Josef in pois Egyptiin.

4. Niin weljet ottiwat Josef in hameen, tappoiwat kauriin, ja kastiwat hameen wereen, ja antoiwat wiedä sen isällensä, sanoen: „tämän me löysimme; tunnustele, onko tämä poikas hame, wai eikö?“ Ja hän tunsi sen, ja sanoi: „tämä on minun poikani hame; paha peto on hänen syönyt.“ Ja Jakob murehti poikaansa monta päivää, eikä tahtonut antaa lohbuttaa itsiänsä, waan sanoi: „minä menen murehtien alas poikani tykö hautaan.“

Sinun pitää kunnioittaman isääs ja äitiäs, että menestyisit, ja kauwan eläisit maan päällä.

Jes. 41: 10. Älä pelkää, sillä minä olen sinun kanssas; älä hätäile, sillä minä olen sinun Jumalasi!

13. Josef in orjuus, wankuus ja ylentäminen.

1. Josef wiettiin alas Egyptiin, ja Potifar Egyptin Kuningaan (Faraon) hovihaltia osti hänen Ismaelilaisilta. Mutta Herra oli Josef in kanssa, ja antoi kaikki menestyä mitä hän teki. Sentähden löysi hän suosion Potifar in edessä, joka asetti hänen huoneensa yli, ja antoi kaikki mitä hänellä oli Josef in haltuun. Mutta Potifarilla oli emäntä, joka tahtoi wietellä Josefia houreuden kauheaan syntiin; waan Josef wastasi hänelle: „kuinka minä tekisin niin paljo pahaa ja rikkoisin Jumalaa vastaan.“ Kun waimo näki, ettei hänen houkutuksensa menestynyt, kanteli hän wäärin miehellensä Josef in päälle. Ja Potifar uskoi waimonsa sanat, ja heitti wiattoman Josef in wankihuoneeseen.

2. Mutta Herra oli Josef in kanssa ja soi hänen löytää armon wankihuoneen haltian edessä, niin että tämä antoi kaikki wangit wankihuoneessa Josef in haltuun, että kaikki mitä siellä tehtiin, tehtiin hänen kauttanja.

Niin oli näiden wankien seassa myös kaksi Kuningaan (Faraon) palveliaa, jotka olivat rikkoneet herraansa vastaan, nimittäin ylimmäinen juomanlaskia ja ylimmäinen leipoja. Ja molemmat näkiwät unta yhtenä yönä. Mutta Jumala antoi Josefille armon selittää heidän unensa. Heidän käwikin aiwan niinkuin Josef heille janoi. Ylimmäinen juomanlaskia asetettiin, kolmen päiwän perästä, wirkaansa; mutta ylimmäinen leipoja hirtettiin.

3. Ja tapahtui kahden ajastajan perästä, että Farao (Kuningas) näki unen, jota ei yksikään Egyptin tietäjistä taitanut selittää. Niin muisti nyt ylimmäinen

juomanlastkia Josefín, ja kuinka hän oli luvannut puhua hänestä Faraolle. Ja Farao lähetti ja kutsutti Josefín, ja hän otettiin kiiruusti ulos wankihuoneesta. Ja hän keritti itsensä, muutti waatteenja ja tuli Faraon eteen. Ja Farao sanoi Josefille: „minä olen unta nähnyt, eikä ole sen selittäjää; mutta minä olen kuullut sinusta sanottawan, että kuin unen kuulet, niin taidat sen selittää.“ Ja Josef wastasi Faraota, sanoen: „ei ole se minun woimassani; mutta Jumala aawistaa hywää Faraolle.“ Niin puhui Farao Josefille: „Unessani olin minä seisowana wirran rannalla. Ja katso, wirrasta nousi seitsemän lihawaa ja kaunista lehmää, jotka käwiwät laitumella ruohostosja. Ja katso, heidän jälkeensä nousivat taas seitsemän pientä ja juuri rumaa ja laihaa lehmää. Ja ne laihat ja rumat lehmät söiwät ne ensimmäiset seitsemän lihawaa lehmää. Ja kuin he oliwat syöneet, ei heidän päällänjä ollenkaan tuntunut, että he oliwat syöneet; waan oliwat yhtä rumat nähdä, kuin ennenkin. Niin minä heräsin. Ja taas näin minä unessa seitsemän tähkäpäätä kaswaneen yhdessä oljessa, täysinäistä ja kaunista. Sitte nousi seitsemän kuivaa, pientä ja surkastunutta tähkäpäätä. Ja ne pienet tähkäpäät nieliwat ne seitsemän kaunista tähkäpäätä.“ Josef sanoi Faraolle: „Faraon uni on yhtäläinen. Jumala ilmoittaa Faraolle, mitä hän on tekewä. Ne seitsemän kaunista lehmää ja seitsemän täysinäistä tähkäpäätä owat seitsemän wiljawuotta; ja ne seitsemän laihaa lehmää ja seitsemän surkastunutta tähkäpäätä owat seitsemän nälkäwuotta. Katso, seitsemän wiljawaa vuotta tulee koko Egyptin maahan; ja niiden jälkeen tulee seitsemän nälkäwuotta. Mutta että uni on kaksin kerrottu Faraolle, se aawistaa, että asia on Jumalalta päätetty, ja Jumala on sen pian tekewä. — Niin etsiköön Farao nyt toimellista ja taitawaa miestä asettaaksensa Egyptin maan yli, että hänen kauttansa hywinä vuosina kootaisiin wiljaa nälkäwuotten waraksi, ettei niinä maa häwiäisi näljän tähden.“

4. Ja puhe kelpasi Faraolle, ja hän sanoi Jose-

fille: „Koska Jumala on nämät kaikki sinulle ilmoittanut, niin ei ole yhtään niin taitavaa ja ymmärtäväistä, kuin sinä olet. Katso minä olen asettanut sinun koko Egyptin maan haltiaksi.“ Ja Farao otti formuksen kädensä, ja pani sen Josefille, ja puetti hänen kalliisiin linawaatteisiin, ja ripusti kulta käädyt hänen kaulaansa; ja antoi hänen ajaa toisessa vaunussa, ja sanoi Josefille: „ilman sinun tahdottas, älköön yksikään nostako kättänsä taikka jalkansa koko Egyptin maasta.“

5. Ja Josef kokosi jyviä seitsemänä wilja-wuotena yltäkyllä. Mutta kuin nälkävuodet tulivat, ja nälkä oli koko maakunnassa, awasi Josef jywä-aitat jokapaikassa, ja myi. Ja kaikki maakunnat tulivat Egyptiin ostamaan jyviä Josefilta; sillä nälkä oli juuri kaikissa maakunnissa.

Si sinun pidä huorin tekemän.

Tob. 4: 1. Kaikkena elinaikanas pidä Jumala silmäis edessä ja sydamessäs, ja karta ettet nihinkään syntiin mielisty.

1 Sam. 2: 7. Herra tekee köyhäksi ja rikkaaksi: hän alentaa ja ylentää.

14. Josefän weljet tulewat Egyptiin jyviä ostamaan.

1. Niin oli nälkä myös Kanaanin maalla, jossa Jakob asui. Ja hän lähetti kymmenen poikaansa ostamaan jyviä Egyptistä; mutta Benjaminia ei hän lähettänyt, sillä hän sanoi: „ettei hänelle wahinkoa tapahtuisi.“ Niin tulivat nyt Jakobin (Israelin) lapset Egyptiin ja kumarsivat maahan Josefän eteen. Ja Josef tunsi weljensä, waan ei he häntä tunteneet. Ja hän teeskeli itsensä oudoksi heitä vastaan, ja sanoi: „te olette wakoja.“ He wastasivat: „ei herrani, waan me olemme tulleet jyviä ostamaan; me olimme kassitoista weljestä, yhden miehen pojat Kanaanin maalla, ja katso, nuorin on nyt isämme tykönä, mutta yksi ei ole enää elossa.“ Josef sanoi: „siinäpä teitä pitää koe-

teltaman. Niin totta kuin Farao elää, ei pidä teidän täältä pääsemän, jollei nuorin weljenne tänne tule.

2. Ja hän pani heidät kiinni, kolmeksi päiväksi. Mutta sen jälkeen päästi hän muut kaikki menemään, mutta piti Simeonin sidottuna wankihuoneessa, ja sanoi: „mentäät te, ja wiekäät kotia, mitä olette ostaneet nälkää vastaan kotonanne; ja tuokaat nuorin weljenne minun tyköni, että sananne todeksi löyttäisiin.“ Mutta he sanoivat toinen toisellensa: „totijesti tämä ahdistus tulee päällemme weljemme tähden; sillä me näimme hänen sielunsa tuskan, kun hän meiltä armoa rukoili, emmekä kuulleet häntä.“ Ja Josef kääntyi heistä ja itki. Mutta ei he tietäneet Josefin heitä ymmärtävän, sillä hän puhui heille tulkin kautta.

Rom. 2: 9. Murhe ja waiwa kunfin ihmisen sielulle, joka pahaa tekee.

Sir. 14: 2. Autuas on se, jolla ei ole pahaa tuntoa.

15. Josefin weljet tulewat toisen kerran, Benjaminin kansja.

1. Ja kun he tulivat kotiinsa, ja sanoivat kaikki Jakobille, niin ei hän tahtonut laskea Benjaminia menemään, waan sanoi: „ei ole Josef eläwissä, eikä Simeon, ja Benjaminin tahdotte vielä wiedä pois.“ — Mutta kallis aika ahdisti maata, ja Jakobin täytyi päästää Benjaminin. Weljet meniwät nyt Egyptiin, ja seisoiwat Josefin edessä. Ja kun Josef nosti filmänsä ja näki weljensä Benjaminin, äitinsä pojan, sanoi hän: „onko tämä nuorin weljenne?“ Ja sanoi vielä: „Jumala olkoon sinulle, poikani, armollinen!“ — Ja hänen sydämensä paloi weljeänsä kohtaen, ja hän meni kamarinnsa ja itki siellä. — Ja kaswonnsa pesty, tuli hän ulos, pidätti itsensä, ja atrioitsi heidän kanssansa, niin että ruuat pantiin erinänsä hänelle ja erinänsä heille.

2. Sitte käski Josef huoneensa haltian täyttää miesten säkit jywillä, niin paljo kuin he woiwat kuljet-

taa, ja panna hopea maljan Benjaminin säkin suuhun. Namulla, päivän waljetessa, päästettiin miehet menemään. Ja kun he olivat lähteneet kaupungista, eikä vielä kauwas joutuneet, lähetti Josef huoneen haltiansa heitä takaa ajamaan. Säkät tutkittiin, ja malja löydettiin Benjaminin säkissä. Josef uhkasi siis tehdä Benjaminin orjaksensa; mutta **Juuda** astui esiin ja rukoili saada jäädäksensä orjaksi nuorukaisen siaan, sanoen: „kuinka minä taidan mennä isäni tykö, jollei nuorukainen ole minun kanssani? Etten näkisi sitä surkeutta johon isäni joutuu.“

3. Niin ei Josef enää woinut itseänsä pidättää, waan itki ääneensä, ja sanoi, weljillensä: „minä olen Josef; vieläkö isäni elää?“ mutta ei hänen weljensä taitaneet häntä wastata, sillä he olivat hämmästyneet. Niin Josef sanoi weljillensä: „tulkaa waan minun tyköni. — Alkäätkä olko siitä murheissanne, että olette minun tänne myyneet; sillä teidän henkenne elatuksen tähden on Jumala minun teidän edellänne tänne lähettänyt. — Mientäkää ja menkää minun isäni tykö, ja sanokaa hänelle: „näin sanoo poikas Josef: Jumala on minun asettanut koko Egyptin maan herraksi; tule alas minun tyköni, äläkä wiivyttele.“ Ja hän halasi weljeänsä Benjaminia kaulasta ja itki, ja Benjamin myös itki hänen kaulassansa. Ja hän antoi juuta kaikille weljillensä ja itki heidän rinnoillansa.

Ps. 133: 1. Katso, kuinka hywää ja suloista se on, että weljefet sowinnoissa keskenänsä asuwat.

Es. 4: 32. Anteesi antaa toinen toisellenne, niinkuin Jumala teilleki Kristuksen kautta anteesi antanut on.

---

16. Jakob muuttaa Egyptiin.

1. Niin Josefin weljet läksiwät Egyptistä ja tulivat Ranaanin maalle isänsä Jakobin tykö. Ja sanoivat hänelle: „vielä Josef elää; ja on koko Egyptin maan herra.“ Mutta ei hän uskonut heitä. Niin he

sanoivat hänelle kaikki Josefín sanat. Ja kun hän näki waunut, jotka Josef oli lähettänyt häntä tuomaan, niin hänen henkensä wirtosi, ja hän sanoi: „minä menen häntä katsomaan, ennenkuin kuolen.“

2. Niin läksi Israel (Jakob) matkaan kaikkine ominensa; ja kuin hän tuli **Bersabaan**, sanoi Jumala hänelle yöllä näyssä: „älä pelkää mennä Egyptiin, sillä minä teen sinun siellä suureksi kansaksi. Minä menen Egyptiin sinun kansas, ja minä johdatan sinun sieltä takaisin.“ Ja Jakob lähetti sanaa edellänsä Josefille; niin walmisti Josef waununsa ja meni isäänsä vastaan, ja kuin hän sai nähdä hänen, halasi hän häntä kaulasta ja itki hetken aikaa hänen kaulassansa. Mutta Jakob sanoi Josefille: „nyt minä kuolen mielelläni, että näin sinun kasvos, ja että vielä elät.“

3. Niin Josef tuli ja ilmoitti kaikki Faraolle ja toi isänsä Jakobin ja asetti hänen Faraon eteen. Ja Jakob siunasi Faraota. Mutta Josef asetti, Faraon käsystä, isänsä ja welsensä asumaan **Gosenin** maassa, Egyptin parhaassa paikkakunnassa, ja hän elätti isänsä ja welsensä ja koko isänsä perhekunnan.

4. Jakob eli vielä Egyptissä monta vuotta. Ennen kuolematansa siunasi hän Josefín ja hänen poikansa, **Manassin** ja **Efraimin**, ja sanoi: „niiden pitää oleman minun poikani, niinkuin Ruben ja Simeon.“ Sitte koki hän kaikki poikansa kuolinwuoteensa ympärille ja ennusti, mitä heille tulewina aikoina tapahtuwa oli. **Judalle** ennusti hän, sanoen: „Ei waltikka oteta pois Judalta eikä waltiosauwa hänen jälkainsä wäliltä, siksi kuin sankari tulee; ja hänelle kansat owat alamaiset.“ Sitte loppui hän.

Ps. 17: 17. Jumala, sinä olet minua nuoruudestani opettanut; sentähden minä julistan sinun ihmeitä. Älä minua wanhuudekseni hylkää, siihenasti kuin minä ilmoitan käsiwarter lasten lapsille.

Birsi 226: 9. Minä waiwainen mato ja matkamies

Mont' waarallist' waellan retkee,
Isän maata etsiesjän' täsf' tiesj',
Ja odotan ehtoon hetkee.

Ei levollist', surutont' majaa mull' tääll';
 Sinn' riennän, kiiruhtan kaikell' wäell',
 Kusj' lepo ja rauha muu kätkee.

17. Mojes.

1. Josefän ja hänen aikuistensa poiskuoltua, tuli uusi Kuningas, uusi Farao, Egyptiin, joka ei Josefista mitään tietänyt. Ja kuningas ja Egyptiläiset waimosivat Jsraelin lapsia orjuudella armahamata; wieläpä antoi Farao käskyn kaikelle kansallensa, sanoen: „kaikki pojat, jotka syntyvät, pitää teidän heittämän wirtaan.“ Sillä hän pelkäsi Jsraelilaisten lisääntymistä, että he Egyptiläisiä wäkewämmäksi tulisiwat.

2. Siihen aikaan synnytti Jsraelilaisen miehen waimo pojan. Ja kun hän näki sen olewan ihanan lapsen, salasi hän sen kolme kuukautta. Mutta kuin ei hän enää taitanut häntä salata, otti hän kaisilaisen arkun, ja siwui sen maapihkalla ja pijellä, ja pani lapsen siihen, ja laski sen kaislistoon wirran rannalle.

3. Niin Faraon tytär meni alas, pesemään itseänsä wirrasja; mutta hänen piikansa käyskenteli wirran rannalla. Ja kun hän näki arkun kaisilistossa, lähetti hän piikansa ja antoi ottaa sen ylös. Ja awasi sen ja näki lapsen, ja katso, lapsi itki. Niin hän armahiti sitä, ja sanoi: „tämä on Hebrealaisten lapsia.“ Mutta lapsen sisar, nimeltä **Mirjam**, joka oli taampana seisonut, nähdäksensä, mitä hänelle tapahtuisi, astui esiin ja sanoi Faraon tyttarelle: „tahdotko, että minä menen kutsumaan sinulle imettäwäisen Hebrealaisen waimon?“ Faraon tytär sanoi: „mene!“ Niin hän meni ja kutsui lapsen äitin. Ja Faraon tytär sanoi hänelle: „ota tämä lapsi ja imetä se minulle, ja minä maksan sinulle palkan.“ Niin waimo otti lapsen, ja imetti sen. Mutta kun lapsi oli kaswanut, toi hän sen Faraon tyttarelle ja hän otti sen pojaksensa ja kutsui hänen nimensä „**Moses**,“ (wedeestä otettu) sillä hän sanoi: „wedeestä olen minä hänen ottanut.“

4. Kun Moses oli täysi-mieheksi joutunut, meni hän weljeinsä tykö, ja näki heidän orjuutensa; ja ätkäsi Egyptiläisen miehen lyöwän Hebrealaista miestä, hänen weljeänjä. Ja kun hän näki, ettei yhtään läsnä ollut, tappoi hän sen Egyptiläisen, ja kätki sanaan. Ja hän meni toisena päivänä ulos, ja katso, kaksi Hebrealaista miestä tappelivat keskenänsä, ja hän sanoi wäärintekijälle: „miksis lyöt lähimmäistäs?“ Hän wastasi: „kuka sinun on asettanut meidän päämieheksemme ja ja tuomariksemme? Tahdotkos minunki tappa, niinkuin sinä tapoit Egyptiläisen?“ Niin Moses pelkäsi, ja sano: „tofin on tämä ilmi tullut.“ Ja se tuli Faraon eteen, ja hän etsi Mosesesta tappaaksensa. Mutta Moses pakeni Faraon edestä **Midianin** maalle (Punaisen meren koillispuolella) ja tuli Midianin papin **Jetron** tykö, joka mielistyi häneen, ja antoi hänelle yhden tyttäristsnjä emännäksi.

5. Ja Moses kaitfi appensa Jetron lampaista. Kun hän kerran ajoi lampaat taamma korpeen, ja tuli **Sorebin** wuoren tykö, näki hän pensaan palawan tulesta eikä kuitenkään kuluwan. Niin hän sano: „minä käyn tuonne, ja katson tuota suurta näköä.“ Mutta hänen mennessjnsä kuului hänelle Herran Jumalan ääni pensasta: „Moses, Moses.“ Hän wastasi: „tässä olen.“ Niin Herra sano: „älä lähesty tänne; riisu kengäs ja loistas; sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa.“ Ja Herra sano: „Minä olen Abrahamin, Isakin ja Jakobin, sinun isäsi Jumala.“ Ja Moses peitti kaswonja. Sitte sano Herra: „Minä olen nähnyt kansani ahdistuksen Egyptissä ja olen kuullut heidän huutonja. Niin mene nyt; minä lähetän sinun Faraon tykö, ja sinun pitää johdattaman kansani ulos Egyptistä.“ Moses sano: „mikä minä olen menemään Faraon tykö, ja wiemään Israelin lapset ulos Egyptistä?“ Mutta Herra sano hänelle: „minä olen sinun kansjas.“ Ja Moses vielä wastaten sano: „katso, kun minä tulen Israelin lasten tykö, ja sanon heille: teidän isänne Jumala on minun lähettänyt teidän tyköne, ja he sa-

nowat minulle: mikä hänen nimensä on? mitä minun pitää heille sanoman?" Sanoi Jumala Mosekselle: „Minä olen se, mikä olen. Sano Israelin lapsille: „Minä=olen“ lähetti minun teidän tykönnne.“ Ja Herra käski Moseksen heittää sauwan kädestänsä maahan; ja kun Moses sen teki, muuttui sauwa käärmeksi, niin että Moses pakeni sitä. Mutta Herra sanoi: „ojenna kätes ja rupee hänen pyrstöönsä.“ Ja kun Moses sen teki, muuttui käärmee sauwaksi hänen kädestänsä. Vielä muuttaki ihmettä antoi Herra Moseksen tehdä: että koska hän pisti kätensä poveensa ja weti sen ulos, tuli hänen kätensä spitaliseksi kuin lumi; ja koska hän sen jälleen pisti poveensa ja weti jälleen povestaan, oli se niin kuin muufin hänen ihonsa. Sitten sanoi Herra Mosekselle: „Jollei he näitäkään kahta ihmettä usko, niin otawetta wirrasta, ja kaada kuivalle maalle, niin se wesi, jonka olet ottanut wirrasta, tulee wereksi kuivalla maalla.“

Ja kun Moses vieläki esteli ja sanoi: „Ah! Herra, minulla on hidas puhe ja kankea kieli,“ sanoi Herra: „kuka on luonut ihmisen suun? Entkö minä Herra? Me ne siis nyt; minä opetan sinua, mitä sinun puhuman pitää. Weljeji Aron on puhelias. Ja katso, hän tulee sinua vastaan. Puhu sinä hänelle ja pane sanat hänen suuhunsa.“

6. Sitte meni Moses Egyptiin; ja tiellä tuli Aron häntä vastaan, ja he menivät yhdessä Israelin lasten tykö. Ja kansa uskoi. Ja kun he kuuliwat, että Herra oli nähnyt heidän ahdistuksensa, lankefiwat he maahan ja rukoiliwat.

Hebr. 11: 24, 25. Uskon kautta kielsi Moses, mieheksi tultuansa, kutsumasta itseänsä Faraon tyttären pojaksi; ja walitsi palkjoa paremmaksi kärsiä waiwaa Jumalan joukon kanssa, kuin ajalista tarwetta synnissä nautita, ja luki suuremmaksi kunniaksi Kristuksen pilkan, kuin Egyptiin tawarat; sillä hän katsoi palkan maksua.

2 Kor. 12: 9, 10. Tyhydy minun armooni; sillä minun woimani on heikoissa wälewä.

---

18. Israelin lasten pelastus Egyptin orjuudesta.

1. Sitte menivät Moses ja hänen veljensä Aron, ja sanoivat Faraolle: „näin sanoo Herra, Israelin Jumala:“ päästä minun kansani!“ Mutta Farao vastasi ja sanoi: „kuka on Herra, että minun tulisi kuulla häntä, ja päästää Israelin? En minä siitä Herrasta mitään tiedä, enkä päästä Israelia. Menkää työhönne.“ Ja Farao waiwasi Israelin kansaa vielä kowemmalla orjuudella.

2. Ja waikka Herra antoi monta ihmettä tapahtua Mosesin kautta ja antoi monta hirmuista waiwaa ja witsausta tulla Egyptin maalle, ei Farao kuitenkaan tahtonut päästää Israelia. Niin sanoi Herra nyt Mosesille: „vielä minä annan tulla yhden rangaistuksen Faraolle ja Egyptiin; sitte hän päästää teidät täältä, ja kuin hän teidät kokonansa päästää, ajaa hän warsin ajamalla teidät täältä ulos. Puoliyön aikaan minä waellan läpi Egyptin maan, ja kaikki esikoiset Egyptin maalla kuolewat, Faraon esikoisesta, joka hänen istuimellansa istuu, piijan esikoiseen asti, joka myllyssä orjailee; niin myös eläinten esikoiset. Ja suuri parku on olewa koko Egyptin maalla, jonka kaltaista ei ole ollut, eikä tule. Mutta Israelin lapsia vastaan ei koirakaan kieltänsä wärwäytä, ei ihmisiä eikä eläimiä vastaan, että tietäisitte, kuinka Herra eroittaa Egyptin ja Israelin.“

3. Ja Herra puhui Mosesille ja Aronille, sanoen: „Puhukaat koko Israelin seurakunnalle: tämän kuun kymmenentenä päivänä ottaoon kukin itsellensä karitsan, se joka perheen ijäntä on, karitsan joka huonekunnalle. Ja se karitsa olkoon wirheetön, ajastaitainen oinas. Ja se pitää tallella neljanteentoista kymmenenteen päivään asti tätä kuuta, ja kukin Israelin kansan perhekunta teurastakoon sen. Ja heidän pitää ottaman sen werta ja siwuman molemmat pihtipielet ja huonetten owenpäällisen, jossa he sitä syöwät. Ja pitää sinä yönä

syömän lihaa tulella paistettuna ja happamatonta leipää, katkerain ruohoin kanssa, ja pitää syömän sitä wyötettyinä kupeistanne, kengät jalassanne, ja sauwa kädesänne, ja kiiruusti. Se on Herran „Pääsiäinen.“

4. Ja tapahtui puoliyön aikana, että Herra löi kaikki esikoiset Egyptin maalla; eikä ollut huonetta, jossa ei kuollutta ollut. Ja juuri parku oli Egyptissä. Niin kutsui Farao Moosoksen ja Aronin yöllä, ja sanoi: „nouskaa ja menkää pois minun kansastani, sekä te että Israelin lapset; ja menkää ja palvelkaa Herraa, niin kuin te sanoneet olette.“ Ja Egyptiläiset vaativat kansaa. Niin matkustivat Israelin lapset, lähes kuusisataa tuhatta miestä. Ja Herra kävi heidän edellänsä päivällä pilven patjaassa, johdattaaksensa heitä tiellä, ja yöllä tulen patjaassa, walistaaksensa heidän maelluksensa sekä yöllä että päivällä. Ja he tulivat Punaiselle Merelle.

---

1 Kor. 5: 7, 8. Meidän pääsiäislampaamme on meidän edestämme uhrattu, joka on **Kristus**. Sentähden pitäkäämme juhlaa, ei wauhasa hapatuksessa, eikä pahuuden ja wääräyden hapatuksessa, waan wakuuden ja totuuden happamatossa taikinasä.

1 Piet. 1: 18, 19. Ette ole katoowaisella hopealla eli kullalla lunastetut turhasta menostanne, waan kallilla Kristuksen werellä, niinkuin wiattorian ja puhtaana taritsaan.

19. Waellus Punaisen Meren läpitse.

1. Kun Egyptin kuninkaalle sanottiin, että Israelin kansa pakeni, kääntyi hänen ja hänen palveliainsa sydän kansaa vastaan, ja he sanoivat: „miksi me olemme niin tehneet, että päästimme Israelin palwelemasta meitä?“ Ja kuningas walmisti waununsa ja otti wäkensä myötänsä. Niin Egyptiläiset ajoivat Israelin lapsia takaa, ja saawuttivat heidät Punaisen Meren tykönä, jossa he itsensä olivat sioittaneet. Ja kuin Farao lähestyi heitä, nostivat Israelin lapset filmänsä ja peljästyivät sängen suuresti; ja huusivat Herran puoleen. Mutta Mooses sanoi kansalle: „älkää peljätkö!

Seisokaat ja katsokaat, minkä autuuden Herra tänäpäpä tekee teille. Herra sotii puolestanne. Olkaat alallanne."

2. Ja Herra janoi Mooselalle: „jano Israelin lapsille, että he lähtewät matkaan. Mutta nosta sinä sauwas, ja ojenna kätes meren ylitse, ja lyö se kahtia, että Israelin lapset keskellä merta käwisivät kuiwalla!" Kun Mooses nyt ojensi kätensä meren ylitse, laski Herra wedet wahwalla itätuulella koko sen yön, ja pani meren kuiwille, ja wedet erkaniwat. Ja Israelin lapset käwiwät keskellä merta kuiwaa myöden, ja wedet oliwat heille niinkuin muuri heidän oikialla ja wasemmalla puolellansa. Ja Egyptiläiset ajoiwat heitä takaa ja seurasiwat heidän peräsjänsä, kaikki Faraon hewoiset, hänen waununsa ja ratsasmieheensä keskellä merta. Mutta kun Israelin lapset oliwat ennättäneet toiselle rannalle, janoi Herra Mooselalle: „ojenna kätes meren yli, että wedet juoksisivat Egyptiläisten yli, heidän waunuinsa ja ratsasmiestensä yli." Niin Mooses ojensi kätensä meren ylitse, ja meri palasi wuohonsa. Ja kuin Egyptiläiset pakeniwat, kohtasi heitä wesi, ja Herra hukutti heidät, niin ettei yksikään heistä päässyt. Silloin weisasi Mooses ja Israelin lapset Herralle ihanan kiitoswirren.

Hebr. 11: 29. Uskon kautta käwiwät he punaisen meren läpitsä niinkuin kuiwaa maata myöden, jota myös Egyptiläiset koetteliwat, ja hukkuivat.

Wirsi 295: 4. Kautt' wirran ruskian, Sun weres puhtahan, Maa synnin wioist wirut', Kaikk' sielun sido kiwut, Miitä älä muista enään, Waan sywään isjää mereen.

---

20. Israelin lasten matka Sinaille.

1. Sitten antoi Mooses Israelin lasten waeltaa Punaisen Meren tyköä. Ja kun he tuliwat Sinnin korpeen, napisiwat he Moosesta ja Aronia vastaan ja janoiwat heille: „Woi josko olisimme Egyptin maalla Herran käden kautta kuolleet, koska istuimme liha-patain ääressä, ja oli leipää yltäkyllä; sillä te olette johdatta-

neet meidät tähän korpeen, kuolettaaksenne näljällä taik-
kea tätä joukkoa."

Niin sanoi Herra Mooselle „katso, minä annan
jataa teille leipää taiwaasta; ja kansan pitää menemän
ulos kokooman joka päivä, niin paljo kuin he tahtovat,
että koettelisin heitä, waeltawatto minun käskyksäni,
wai ei." Ja aamulla kun kaste nousi, katso, niin oli
korwessa jotakin ympyräistä ja pientä, niinkuin härmää
maan päällä. Ja kun Israelin lapset sen näkiwät, sanoiwat
he „**Mau**" (mikä tämä?); mutta Mooses sanoi: „tämä
on se leipä, jonka Herra teille on antanut syödäksenne."
Ja Israelin lapset kutsuiwat sitä Mannaksi; ja se oli
walkeata ja maistui kuin hunajaleipä. Ja he söiwät
tätä mannaa neljäkymmentä ajastaikaa, siihen asti kun
he tuliwat sille maalle, jossa heidän asuman piti, Ka-
naanin maalle.

2. Ja Israelin lasten joukko matkusti Sinnan
korwesta ja tuli **Rasidimiin**, eikä ollut wettä kansalla
juoda. Ja kansa riiteli Moosesta vastaan ja sanoi:
„antakaa meille wettä juodaksemme." Mooses sanoi:
„mitä te riitelette minua vastaan! Miksi te kiusaatte
Herraa?" Mutta kansa napisi ja sanoi: „Mitä warten
sinä olet johdattanut meidät Egyptistä tänne, kuolet-
taakses meitä ja lapsiamme ja eläimiämme janolla?"

Niin Mooses huusi Herran puoleen, sanoen: „mitä
minä teen tälle kansalle? wähä puuttuu, ettei he kiwitä
minua." Ja Herra sanoi Mooselle: „ota jauwas,
jolla löit wirtaa, kätees; ja mene. Katso minä seison
siellä sinun edessä, kalliolla **Sorebissa**, ja siitä pitää
wedet juoksaman." Ja Mooses teki niin, ja kansa sai
siitä juodaksensa.

Soh. 6: 35, 49, 54. Jeesus sanoi: Minä olen elämän leipä. Jo-
ka tulee minun tyköni, ei hän suinkaan ihoa, ja joka uskoo minun
päälleni ei hän koskaan janoa. Teidän isänne söiwät mannaa kor-
wessa ja kuoliwat. Joka syö minun lihani ja juo minun wereni,
hänellä on iankaikkinen elämä; ja minä olen herättäwä hänen wii-
meisenä päivänä.

---

21. Jumala julistaa pyhän Lakiinsa Israelille.

1. Kolmantena kuukautena Israelin lasten läh-temisestä Egyptin maalta, tulivat he Sinain korpeen, ja sioittivat itsensä korpeen, nuoren kohdalle. Ja Herra janoi Mooselle: „mene kansan tykö ja pyhitä heitä tänäpäinä ja huomenna, että he waatteensa pesiivät ja olisivat kolmantena päivänä valmiit; sillä kolman-tena päivänä Herra on astuva alas kaiken kansan eteen Sinain nuorelle.“

Ja kolmantena päivänä, kun aamu koitti, tuli pitkäisen jylinä ja tulen leimaus, ja paksu pilvi nuoren päälle, ja sangen wäkewä pasunan ääni, ja kaikki kansa, joka leirissä oli, wapii pelwosta. Ja Mooses johdatti kansan leiristä, ja he seisahuivat nuoren juureen. Mutta koko Sinain wuori suitsi, siitä että Herra astui alas sen päälle tulesa, ja sen sawu nousi kuin pätfin sawu, ja koko wuori wapii sangen kowasti. Ja sen pasunan ääni käwi aina kowemmaksi.

2. Ja Jumala puhui kaikki nämät sanat janoen: „Minä olen Herra sinun Jumalas, joka sinun Egyptin maalta, orjuuden huoneesta ulos wienyt olen: ei sinun pidä muita jumalia pitämän minun edessäni.“

Ei sinun pidä turhaan lausuman Herran sinun Jumalas nimeä; sillä ei Herra jätä sitä rangaisematta, joka hänen nimensä turhaan lausuu.

Muista sabbatin päivää, että sen pyhittäisit.

Sinun pitää kunnioittaman isääs ja äitiäs, että sinun eläisit maan päällä, jonka Herra sinun Jumalas antaa sinulle.

Ei sinun pidä tappaman.

Ei sinun pidä huorin tekemän.

Ei sinun pidä warastaman.

Ei sinun pidä wäärää todistusta janoman lähimmäistä vastaan.

Ei sinun pidä pyytämän lähimmäises huonetta.

Ei sinun pidä himoitseman lähimmäises emäntää, eikä hänen palveliaansa, eikä pikaansa, eikä hänen härkäänsä, eikä hänen aasiaansa, eikä mitään mikä sinun lähimmäises oma on.

Ja kaikki kansa näki pitkäisen jylinän, ja tulen leimaukset, ja pajuunan äänen, ja nuoren suitsseman ja koska he sen näkiwät, pakeniwat he ja seisahtiwat taampana; ja sanoiwat Mooseselle: „puhu sinä meidän kanssamme, ja me kuulemme; ja älköön Jumala meidän kanssamme puhuko, ettemme kuolisi.“ Ja Mooses sanoi: „älkäät peljättö! Jumala on tullut, että hänen pelkonsa olisi teidän edessäanne, ettette syntiä tekisi.

3. Ja Herra sanoi Mooseselle: „astu ylös minun tyköni nuorelle ja ole siellä! ja minä annan sinulle kiwiset taulut, ja lain, ja käskyt, jotka minä kirjoittanut olen heille opetuksiksi.“ Ja Mooses astui ylös Jumalan nuorelle, ja oli nuorella neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä. Mutta kun Mooses wiipyi tulemaasta nuorelta, waati kansa Aronia tekemään heille epäjumalan, Egyptiläisten tawan mukaan, **wafikan** kullasta waletun. Ja kansa istui syömään, juomaan ja nousi mäsäämään. Mutta Mooses astui alas nuorelta ja kassi todistuksen taulua hänen kädesjäsä. Koska hän lähestyi leiriä ja näki wafikan ja hypyn, julmistui hänen wihansa, ja hän heitti taulut käsiästnsä ja löi ne rikki nuoren alle. Sitte otti hän wafikan ja poltti tulella, mursi sen tuhwaiksi, ja antoi Israelin lasten juoda. Toisena päivänä astui hän jälleen nuorelle, ja rukoihi kansan edestä. Hän oli taas Herran tykönä 40 nuorokautta syömättä ja juomatta. Ja Herra kirjoitti uusiin tauluihin liiton kymmenet sanat. Kun Mooses astui Sinain nuorelta alas, taulut kädesjäsä, paistoiwat hänen kaswonsa niin, ettei Israelin lapset taitaneet katsoa häntä kaswoihinsa. Ja hän pani peitteen kaswonsa eteen.

Wirsi I: 1. Näin kuuluu käskyt kymmen, Ne jotka kautta Moseksen Jumala itse ilmoitti Ja Sinailta kirjoitti. O! Herra armahda!
 Jumala antoi lakinsa, Ilmoitti meille tahtonsa Synleinme tuntemiseksi, Elämän ojennukseksi. O! Herra armahda!

Waan Jesus, lain täyttävä, Sä Pyhä henkes lähetä, Kuin hen-
 gen lai'n meihin lois, Ett' sydän tahtos täyttää wois. O! Herra armahda!

22. Israelin lasten Jumalan palveluksesta.

Herra Jumala, joka pyhän lakinsa oli antanut Israelin lapsille, pyhittääkseen heitä omaksi kansakseen, antoi heille myös monta muuta sääntöä, jolla hän tah-
 toi muistuttaa heitä läsnäolostansa sekä opettaa heitä häntä lähestymään.

1. Niin käski Herra Moseksen kautta Israelin lasten tehdä pyhyyden, „asuaksensa heidän keskellä.“ Tämä pyhä maja eli tabernakeli oli tehty kymmenestä purpuraisesta vaatteesta, johon Kerubimit olivat taitavasti kudotut, ja oli tässä majassa kaksi sian: „pyhä“ ja „kaikkein pyhin,“ jotka esirippu (paksu silkkinen vaate), erotti toisistansa. Kaikkein pyhimässä oli puhtaalla kullalla silattu arkku, jossa lain taulut olivat, ja jota kutsuttiin „liiton arkiksi.“ Sen kansi oli puhtaasta kullasta ja kaksi kullasta kerubinia varjosivat siivillänään sitä kanta, jolla oli nimenä: „armoistuin.“ Koko majaa, johon nyt vielä kuului se toisella puolella esirippua olewa pyhä, kutsuttiin siis syystä Todistuksen eli liiton majaksi. Mutta jos tahdot tietää, mitä „Pyhässä“ löytyi, niin oli täällä ensiksi, kullalla esirippua, suitsutus alttari, jossa alati Herralle suitsutettiin, sekä sitte oikealla puolella näkyleipäin pöytä, jonka päällä aina piti oleman 12 näkyleipää, ja vasemmalla seitsemähaarainen kynttiläjalka. Ympäri koko tabernakelin, eli liiton majan, oli piha eli „esikartano.“ Tässä esikartanosssa oli poltto-uhrin-alttari, jonka päällä uhri-eläimet teurastettiin ja poltettiin, syntein sownnoiksi. Minoaastansa esikartanosssa sai kansa olla saapuilla uhrauksissa, mutta

pyhään, suituttamaan Herran edessä, eivät saaneet muut kuin ainoastansa papit mennä sekä ylimmäinen pappi, joka taas yksinensä sai kaikkein pyhim-pään astua, nimittäin Herran vuodessa, sinä „suurena Jowinto-juhlana,“ jona hän uhrasi erityisen uhrin kaiken kansan syntein Jowinnoksi, ja uhri eläimen we-rellä priiskotti pyhyden, alttarin ja kansan.

2. Ylimmäiseksi papiksi asetti Herra Aronin, sekä hänen jälkeensä aina vanhimman pojan hänen suvus-jansa, polwi polwelta. Muut kaikki pojat Aronin su-wussa, polwesta polween, määrättiin papeiksi, ja heille amuksi palvelus-toimien täyttämiseen erotettiin Lewin sukukunta kaikesta Jsraelista.

3. Seitsemäs päivä viikossa oli sabbatiksi pyhi-tetty. Ja paitsi sitä jääsi Herra myös kolme suurta wuotuisia juhlaa, joina kaikkein mies-puolten piti ko-koontuman. Ne olivat: Pääsiäinen, Egyptistä pääse-misen muistoksi; Helluntai, lain antamisen muistoksi, sekä kiitoksi elon saalista; ja Lehtimajan juhla, muistoksi majoisja asumisesta kansan matkustaessa for-ressa. Näihin verrattawa oli myös se äsken mainittu „suuri Jowintojuhla.“

Hebr. 9: 11, 24. Kristus on tullut tulewaisten tawarain ylimmäiseksi papiksi, suuremman ja täydellisemmän Majan kautta, joka ei käsilä ole tehty. Hän ei mennyt käsilä tehtyyn pyhyyteen, joka on totisen kuwa; waan hän meri itse taiwaaseen, että hän nyt Sumalan kaswoin edessä, meidän tähdemme, ilmestyi.

---

23. Neljäkymmentä wuotta forressa.

1. Oli vuoden wiipyiwät Jsraelin lapset Sinain seuđuilla; sitten läksiwät he Kanaanin maata kohden ja tulivat sen rajoille. Niin Moses lähetti kaksitoista, miestä wakoomaan Kanaanin maata. Ja he palasiwat sanoen: „Me menimme maahan, johonka meitä lähetit, joka myös rieskaa ja hunajaa wuotaa. Mutta siinä maakunnassa asuu wäkewä kansa, joiden suhteen me olimme kuin heinäsiikat.“ Tämän kuultua rupefi kaikki

Israelin kansa itkemään ja parkumaan: „josko olisimme kuolleet Egyptin maalla taikka tässä korwessa.“ Josua ja Kaleb ainoastansa, jotka myös oliwat wakojina olleet, seisoiwat vastaan, sanoen: „käykäämme rohkiasti ja omistakaame maa; sillä kyllä me sen voitamme.“ Niin yritti koko kansan joukko kiwittämään heitä, ja päätti asettaaksensa uuden päämiehen itsellensä, palataksensa Egyptiin. Silloin näkyi Herran kunnia seurakunnan majassa kaikille Israelin lapsille; ja Herra uhfasi kohta hukuttaa koko kansan. Mutta Moseksen rukouksen kautta lupasi Herra antaa kansalle tämänki anteeksi, kuitenkin tällä lisäyksellä: „Niin totta, kuin minä elän, sanoo Herra, teidän ruumiinne kaatuvat korwessa. Te ette tule suinkaan siihen maahan, jonka ylitse minä käteni nostin, paitsi Josua ja Kaleb, joissa on toinen henki. Teidän lapsenne pitää oleman paimenina korwessa neljakymmentä ajastaitaa.“ Näiden Herran sanain jälkeen täytyi nyt Israelin lasten waeltaa korwessa 40 vuotta, siksi kuin kaikki wanhempi kansa oli häwinnyt.

2. Wiimeisenä waelluksen wuotena tapahtui taas, että kansa suuttui matkasta ja puhui Herraa ja Mosesta vastaan, sanoen: „Miksi sinä toit meitä Egyptistä korpeen kuolemaan? Sillä ei täällä ole leipää eikä wettä, ja meidän sielumme suuttuu tähän huonoon ruokaan.“ Niin Herra lähetti kansan sekaan tulisi käärmeitä, jotka kansaa puriwat, niin että paljo kansaa kuoli. Niin tuli kansa Moseksen tykö ja sanoi: „Me olemme syntiä tehneet Herraa ja sinua vastaan. Rukoile Herraa ottamaan nämät käärmeet meidän seastamme.“ Ja Moses rukoili kansan puolesta. Niin sanoi Herra Mosekselle, „tee itselles tulinen käärme, ja nosta se merkiksi ylös. Ja tapahtuu, että se joka purtu on, kun hän katsoo siihen, niin hän elää.“ Ja Moses teki waskikäärmeen, ja nosti sen merkiksi ylös; ja tapahtui että jos joku käärmeeltä purtiin, ja hän katsahiti sitä waskikäärmettä, niin hän jäi elämään.

Joh. 3: 14. Niinkuin Moses ylenfi käärmeen formessa, niin myös Ihmisen-poika pitää ylettämän, että jokainen, joka uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta iankaikkijien elämän saaman.

24. Moses kuolee. Josua Israelin kansan päämiehenä.

1. Nyt oli jo neljäskymmenes vuosi tähtymässä ja Israelin kansa oli jo tullut niin lähelle Kanaanin maata, että ainoasti **Jordanin** virta siitä erotti. Niin Herra ilmoitti Mooselle, että hänen aikansa oli tullut eritä täältä. Ja Moses rukoili Herraa, että hän asettais yhden miehen kansan päämieheksi, ettei Herran kansa olisi „niinkuin lampaat ilman paimenetta.“ Ja Herra sanoi: „ota Josua, Nunin poika, sinun tykö, joka on mies, jossa Henki on; ja pane kätes hänen päällensä, ja aseta hänet kaiken kansan eteen, että kaikki kansa olisi hänelle kuuliainen.“ Ja Moses teki niin.

Ja koska Moses tiesi, että hänen aikansa oli joutunut, kokosi hän kaiken Israelin kansan, sukukuntainsa vanhimpain ja esimiesten kanssa, ja muistutti heille kaikkia niitä hyviä töitä, joita Herra heille tehnyt oli kaikkina heidän aikoinansa, varottain heitä myös kiivaasti aina rippumaan Herran liitossa, sanoen heille Herran puolesta: „minä otan tänäpäpä taiwaan ja maan todistajaksi teistä, että minä panin teidän eteenne elämän ja kuoleman, siunauksen ja kirouksen; niin valitse elämä, ettäs eläisit, sinä ja sinun siemenes; ettäs rakastaisit Herraa sinun Jumalatas ja kuulisit hänen ääntänsä ja rippuisit hänessä kiinni, sillä sinä on sinun elämäs ja pitkä ikäs, niin ettäs pysyisit sinä maassa, jonka Herra sinun isilles Abrahamille, Isakille ja Jakobille wannoit, heille antaaksensa.“ Ja Josualle sanoi hän: „ole wahwa ja hywässä turwassa, sillä sinä johdatat tämän kansan siihen maahan, jonka Herra heidän isillensä wannonut on, heille antaaksensa, ja sinä ja'at tämän heille perinnöksi heidän keskenänsä.“ Senjälkeen, siunasi Moses Israelin sukukunnat, kaikki nimen omaan.

Ja Herra sanoi Mosekselle: „mene **Nebon** vuorelle, joka on **Jerikon** kohdalla, ja katsele Kanaanin maata, jonka minä Israelin lapsille omaksi annan.“ Ja Moses astui ylös Nebon vuorelle **Pisgan** kukkulalle ja Herra näytti hänelle maan ja sanoi: „tämä on se maa, jonka minä Abrahamille, Isakille ja Jakobille wannoin, antaakseni heidän siemenellensä.“ Ja Moses Herran palvelia, joka jo oli 120 vuoden vanha, waikkei hänen silmänsä olleet pimenneet eikä hänen elämänsä neste lakannut, kuoli siellä, Herran sanan jääkeen; ja Herra hautasi hänen, eikä ole yksikään saanut tietää hänen hautaansa tähän päivään asti, eikä ole myös yhtään Profetaa noussut Israelis: Moseksen wertaista, jonka Herra tunsi kaswosta kaswoin.

2. Mutta Josua, Nunin poika, tuli nyt Israelin kansan päämieheksi, ja hän johdatti, Herran käskystä, kansan rohkiasti Jordanin wirralle, Jerikon kohdalle. Ja katso, koska papit, jotka kantoivat liiton arkkia kansan edellä, lähestyivät wirtaa ja heidän jalkansa, koskiwat weden pintaan, seisoi niinkuin Herra sen oli sanonut, wesi, joka yläpuolella juoksee, ko'otuna yhdesjä läjässä, mutta se wesi, joka juoksee alas suolaiseen mereen, wäheni ja juoksi pois. Ja koko Israel käwi kuivalla Jordanin läpitsä. Sitte antoi Herra Jerikon hywästi warustetun kaupungin Israelin käsiin, ilman sodan ja tappelun taisteluta, niin että Josua Herran käskystä antoi sotamiesten kuutena päivänä kiertää kaupunkia ympäriinsä, kerta päivässä, mutta seitsemäntenä päivänä käski seitsemän pappia ottaa seitsemän pasunaa ja käyden arkin edellä soittaen pasunilla, kiertää seitsemän kertaa kaupunkia. Ja kun he näin soittiwat pasunilla ja kaikki kansa ynnä antoi sota-äänen kuulla, hajosi Jerikon muuri alallensa, ja kansa astui kaupunkiin ja hukutti kaikki, jotka siinä olivat.

Sitte woitti Josua monta suurta ihmeellistä voittoa Kanaanin maan asukkaiden yli, sillä Herra oli hänen kanssansa. Ja hän walloitti enempi kuin 30 kaupunkia ja hukutti heidän asukkaansa, niinkuin Herra oli

käskenynt, etteivät he asuessansa Israelin kansan seasja wiittelisi kansaa epäjumalita palwelemaan. Hän jakoi myös maan Israelin sukukuntain välillä; mutta Lewin sukukunnalle ei hän mitään maa-osaa jakanut, sillä Herra oli määrännyt Lewin lapsille kymmenekset koko Israelisja, heidän wirkansja tähden, jolla he palwelusta tekivät seurakunnan huoneesja. Lewin sukukuntaa oli itse Aronin papillinen suku; ja kaikki muut tähän kuuluwat suvut, joita erittäin „lewitaksi“ kutsuttiin, olivat papeille awulliset pyhyden wartioitsemisesja, uhrein toimittamisesja, pyhain astiain siivoamisesja y. m. Ne asuiwat ympäri maata 48 kaupungisja, että heidän kauttansa lain tunteminen kansassa warjeltaisiin. Todiksen maja oli **Silosja**. Eikä puuttunut Israelin kansalta mitään kaikesta hywyndestä, jonka Herra heille luwannut oli.

3. Rauwan aikaa Israelin päämiehenä oltua, kofosi Josua kaikki Israelin sukukunnat **Sikemiin**, muistutti heille kaikkia Jumalan hyviä töitä heitä kohtaan, ja sanoi heille: „peljättää, siis nyt Herraa ja palwelkaa Häntä! Ja jollei teille kelpaa Herraa palwella, niin walitkaa teille tänä päivänä, ketä te palwette. Mutta minä ja minun huoneeni palwelemme Herraa.“ Kansja wastasi: „pois se meistä, että hylkäisimme Herran ja palwelisimme muita jumalita.“ Ja Josua, Herran palwelia, kuoli 110 ajastaisena. Ja Israel palweli Herraa kaikkena Josuan elinaikana, ja myös kaikkein vanhempain elinaikana, jotka rauwan aikaa Josuan perästä eliwät ja tiesiwät kaikki Herran teot, jotka Hän Israelille tehnyt oli.

Hebr. 13: 7. Muistakaa teidän opettajitanne, jotka teille Jumalan sanaa puhuneet owat; joiden uskoa te seurakkaa, ja ottakaa waari, millinen loppu heidän menollansa oli.

25. Tuomarit Israelisja. Gideon. Simson.

1. Koska vanhemmat, jotka olivat nähneet kaikkia Herran suuria töitä, jotka hän oli tehnyt Israelille,

olivat kuolleet pois, tuli toinen sukukunta heidän jälkeensä, jotka ei tunteneet Herraa eikä niitä töitä, joita hän oli Israelille tehnyt. Ja Israelin lapset hylkäsivät Herran heidän isänsä Jumalan, joka oli heidät johdattanut Egyptin maalta, ja seurasivat wieraita jumalia, niitten kansain jumalista jotka heidän ympärilänsä asuiwat, ja kumarsiwat niitä ja wihoittiwat Herraa. Ja ottiwat näitten pakanain tyttäriä emänniksensä ja antoiwat tyttäriänsä heidän pojillensa; ja palweliwat pakanain jumalia. Niin julmistui Herran wiha Israelille, ja hän antoi heidät vihollistensa käsiin ympäristöllä; eikä he taitaneet scisoa vihollisiansa vastaan.

Mutta koska heitä aiwan kowin ahdistettiin ja he hädäsänsä huokasiwat Herran tykö, herätti Herra heissä Tuomareita, jotka, warustetut Herran hengellä ja wäellä, palauttiwat kansan ainoan Jumalan tykö, ja wapahtiwat heitä vihollistensa käristä. Mutta tuskin oli hädän ja ahdistuksen aika ohiitse, taikka tuomari kuollut, niin he taas harhailiwat nopiasti oikialta tieltä, ja tekivät vielä nurjemmin kuin heidän isänsä, noudattain wieraita jumalia, palwellen ja kumartain niitä. Tätä kurituksen aikaa, jona Israel silmin nähtäwin sai nähdä, mikä apu ja turwa Herrassa oli, sekä mikä onneton seuraus heidän jumalattomuudellansa ulottui lähes neljästataa wiisikymmentä ajastaikaa, Samuel profetaan asti.

Jaloimmat tuomarit Israelisja oliwat: Gideon Simjon, Eli, sekä äsken mainittu Samuel.

2. Kun Israelin lapset tekivät pahaa Herran edessä, antoi Herra heidän Midianilaisten käsiin seitsemäksi ajastajaksi, sängen surkeaan orjuuteen. Silloin huusiwat Israelin lapset Herran tykö. Ja Herran enkeli ilmaantui yhdelle nuorelle miehelle, jonka nimi oli Gideon, sanoen hänelle: „Herra olkoon sinun kansjas, sinä wäkewä sotamies! Mene tässä wäkewyydessä, sinä wapahtat Israelin Midianilaisten käristä; enkö minä ole sinua lähettänyt.“ — Niin lähetti Gideon janan muutamille Israelin sukukunnille, ja kokoontui

kolmekymmentä kassi tuhatta miestä. Mutta Herra sanoi: „ylön paljo on wäkeä sinun kanssaa; Jsrael taitaisi kerskata itjiänsä minua vastaan ja sanoa: oma käteni on minun wapahtanut. Anna siis huutaa kansan korwisja: joka on pelkuri ja hämmästynyt, palaittoon nopiasti takaperin.“ Silloin palasi kansaa 22,000, ja 10,000 jäi.“ Mutta Herra sanoi: „vielä on ylön paljo.“ Ja Herra walitsi näistä Gideonille ainoastaan 300 miestä. Gideon jakoi nämät kolmeen joukkoon, ja antoi pasunat heidän jokaisen käteensä, ja tyhjät sawiastiat ja lamput astiain sijalle. Nyt meni hän joukkoinensa sydän yöllä Midianilaisten leiriin; ja ne kolme joukkoa puhalsiwat, toinen toisen perästä, pasunaan ja rikkoivat sawi-astiat, temmaten lamput wasempaan käteen ja pasunat oikeaan käteensä; ja huusiwat: „Herran ja Gideonin miekka.“ Midianilaiset huusiwat ja pakeniwat. Ja Herra käänsi heidän miekkansa toisen toisensa vastaan. Ja Gideon ajoi heitä takaa.

Palatesja sodasta sanoivat Jsraelin miehet Gideonille: „hallitse sinä meitä, sinä, ja poikas, ja poikas poika.“ Mutta Gideon sanoi: „en minä tahdo teitä hallita, eikä poikani ole teitä hallitsewa; waan Herra olkoon hallitsianne.“

3. Taas tekivät Jsraelin lapset pahaa Herran edessä, ja Herra antoi heidän Filistealaisten käsiin neljäkäsikymmeneksi ajastajaksi. Mutta Herran enkeli tuli yhden miehen waimon tykö ja sanoi: „sinä olet synnyttävä pojan, jonka päähän ei partaweistä saa tulla, sillä se lapsi on olewa Jumalan nasiri äitinsä kohdusta, ja hän rupee wapahtamaan Jsraelia Filistealaisten kädestä. Ja lapsi kaswoi, ja Herra siunasi häntä, ja Herran henki rupeesi waukuttamaan hänessä. Kerran tuli nuori jalopeura filjuen häntä vastaan; ja Herran henki tuli woimalliseksi hänessä, ja hän repäsi sen kappaleiksi, niinkuin hän olisi wohlan rewäisnnyt, eikä ollut mitään hänen kädessänsä. Sitten kun hän wäkeynydessänsä oli monta joukkoa Filistealaisia lyönyt ja kuitenki rohkeni poiketa yöksi Gasanin kaupunkiin, pii-

rittivät Gasalaiset hänen, ja wäyiwät häntä kaiken yösen kaupungin portissa, tappaaksensa hänen aamulla ulosmenessänsä. Mutta Simson nousi puoliyöstä, tarttui kaupungin portin owiin ja molempiin pihtipuoliin, ja nosti ne telkeinensä, pani olallensa, ja kantoi mäen kuffulalle, joka on **Hebronin** edessä. Mutta viimein rakastui Simson waimoon, jonka nimi oli **Delila**. Tälle Filistealaisten päämiehet lupasivat paljo rahaa, jos hän saisi Simsonin houkutelluksi ilmoittamaan, missä hänen woimansa on. Ja tämä sai Simsonin wihdoin wietellyksi, että hän ilmoitti hänelle kaiken sydämensä, sanoen: „minun päähäni ei ole ikänä partaweitsi sattunut, sillä minä olen Jumalan nasiri äitini kohdusta. Jos hiukset ajellaan minun päästäni, niin menee wäkeytyteni minusta pois, ja minä käyn heikoksi, kuin kaikki muut ihmiset.“ Niin waimo antoi hänen maata polweinsa päällä, kutsui yhden, joka ajoi seitsemän hiusjuortawaa hänen päästänsä; ja hänen wäkensä meni hänestä pois. Nyt ottivat Filistealaiset hänen kiinni, puhkasivat hänen filmänsä, ja weiwät hänen Gasaan, sidottuna kahdella waskifahleella, jauhamaan wankihuoneessa. Mutta hänen hiuksensa rupešivat jälleen kaswamaan. Niin tapahtui, koska Filistealaisten päämiehet kokoonnuivat tekemään suurta uhria epäjumalallensa ja iloitsemaan, tuottivat he Simsonin wankihuoneesta soittamaan heille. Ja Simson puhui palwelialle joka häntä kädestä talutti: „anna minun tarttua pilareihin, joiden päälle huone on wahvistettu, nojatakseni niihin.“ Ja huone oli täynnä miehiä ja waimoja, ja katollakin oli liki kolmetuhatta, jotka katselivat Simsonin soittamista. Niin Simson huusi Herran tykö, sanoen: „Herra, Herra, muista minua, ja wahwista minua Jumala, ainoasti tällä ferralla.“ Sitte tarttui hän kahteen keskimmäiseen pilariin, toiseen oikealla ja toiseen wasemmalla kädellänsä, ja nojasi wahwasti niiden päälle. Ja huone lanfesi päämiesten ja kaiken siinä olewan kansan päälle, että kuolleita, jotka hän tappoi kuollessansa, oli enää kuin niitä, jotka hän eläisjäsnsä tappoi.

2 Kor. 6: 14. Mikää wetäkö ijestä epäuskoisten kanssa; sillä mitä oikeuden on wäärhyden kanssa tekemistä? Taikka mitä osallisuutta on pimeydellä walkeuden kanssa?

Jer. 2, 27. He kääntäwät selkänsä minun puoleeni eikä kaswojansa; mutta kun hätä tulee, janomat he: „nouje ja auta.“

1 Sam. 14: 6. Ei ole Herralle työläs auttaa monen kautta taikka harwain.

26. Eli. Samuel.

1. Eli oli sekä tuomari että ylimmäinen pappi. Hän tuomitsi Israelia neljäkymmentä ajastakaa. Mutta Herran sana oli kallis, eikä ollut ilmoituksia Israelissa. Niin rukoili yksi waimo Hanna Herraa, ja sai pojan, jolle hän antoi nimen Samuel (kuultu Herralta), ja lupasi sen Herralle kaikeksi elinajaksi. Ja hän toi poikajen Herran huoneesen Silossa, ja jätti hänen Elille kaswatettawaksi Herran palvelukseen.

2. Mutta Ellä oli kaksi poikaa, jotka olivat pappina Seurakunnan majassa, waan tekivät kuitenkin ilkeyttä Herran edessä. Eikä Eli rangaisjut heitä, waik'eiwät waroitusta totelleet. Niin uhkasi Herra tuottaa rangastuksen Elille ja hänen huoneellensa. Mutta nuorukainen Samuel waelsi ja kaswoi, ja oli otollinen Herran sekä ihmisten edessä.

3. Niin tapahtui yhtenä yönä, kun Samuel makasi Herran temppelissä, että Herra huusi Samuelia. Hän juoksi Elin tykö ja sanoi: „tässä olen, sinä kutsuit minua.“ Eli sanoi: „en minä kutsunut sinua, poikani; mene jälleen ja pane maata.“ Mutta Samuel ei tuntenut silloin vielä Herraa, eikä Herran sana ollut vielä ilmoitettu hänelle. Kaksi kertaa huusi Herra häntä vielä, ja kaksi kertaa juoksi Samuel Elin luo. Wihdoin ymmärsi Eli, että Herra oli huutanut nuorukaista, ja sanoi: „jos sinua vielä kutsutaan, niin sano: puhu, Herra; sillä palvelias kuulee.“ Ja Samuel meni ja pani maata. Niin tuli Herra ja huusi, niinkuin ennenki, ja sanoi: „Samuel, Samuel!“ Ja Samuel sanoi: „puhu; sillä palvelias kuulee.“ Silloin Herra sa-

noi: „Minä tuotan Elille kaikki, mitä olen hänen huonettansa vastaan puhunut; sentähden että hän tiesi poikansa häpiällijesti käyttäneen itsensä, eikä rangaisjut heitä.“ Namulla waati Eli Samuelia ilmoittamaan hänelle Herran sanan. Ja Samuel janoi kaikki mitä Herra oli sanonut. Niin Eli janoi: „hän on Herra; hän tehköön, mikä hyväksi näkee.“

4. Sitte sytti jota Filistealaisten kanssa, jossa Filistealaiset löivät Israelin. Niin waativat Israelin wanhimmat ja kaikki kansa, että liiton arkki tuotaisiin Silosta heidän leiriinsä, wapahtamaan heitä wihollistensa käsistä. Ja Elin pojat tulivat Herran Zebaotin liiton-arkin kanssa. Ja kansa huusi suuresti ilosta, ja Filistealaiset ensin hämmästyivät. Mutta heidän rohkeutensa palasi jälleen, ja Israel lyötiin sodassa, niin että kolmekymmentä tuhatta jalkamiestä kaatui, ja Jumalan arkki otettiin pois, ja Elin kaikki poikaa kuolivat. Tämän sanoman kuultua ja kuultua arkin poisotetuksi, lankei Eli maahan taapäin istumelta, ja taittoi niskansa ja kuoli. — Mutta Herran käsi oli raskas Filistealaisten päällä, liiton arkin tähden, että heidän täytyi lähettää sen takasin Israeliin, lahjain kanssa.

5. Elin jälkeen tuli Samuel tuomariksi Israelissa. Hän oli Herran profeta, jolle Herra ilmestyi sanan kautta, niin että hän saarnasi Herran sanaa koko Israelille, ja saattoi Israelin lapset jälleen palwelemaan ainoaa Herraa. Hänen ja hänen rukouksensa kautta antoi Herra voitton Israelille Filistealaisia vastaan, niin että he woivat järkeä heidän ikeensä niskastansa. — Hän asetti myös profeta-koulut, joista niin paljo Jumalan sanan elävää tuntemista leweni kansassa, ja vielä tulewinaki aikoina kaikui niin monta kiivasta waroitusta sekä kansan että kansan hallitsiainki forwisja.

Sananl. 13: 24. Joka witsaansa säästää, hän wihaa lastansa, mutta joka häntä rakastaa, se aikansa sitä kuittaa.

5 Mos. 18: 18. Minä herätän heille profetan heidän weljis-

tänsä, ja minä panen minun sanani hänen suuhunsa. Hän puhuu heille kaikkia mitä minä hänelle käsken.

27. Saul Israelin kuninkaana.

1. Kun Samuel vanhentui, pani hän poikansa Israelin tuomareiksi. Mutta hänen poikansa ei waeltaneet hänen teisjensä, waan noudattivat ahneutta ja käänsiwät oikeuden. Niin kaikki Israelin wanhimmat koostuivat ja tulivat Samuelin tykö **Raamatiin**, ja sanoivat hänelle: „katso, sinä olet vanhennut, eikä sinun poikas waella sinun teisjäs. Niin ajeta nyt meille **kuningas**, joka meitä tuomitسی, niinkuin kaikilla pakanoilakin on.“ Ja Samuel otti sen pahaksi, että he sanoivat: „anna meille kuningas.“ Mutta Herra sanoi Samuelille: „kuule sinä kansan ääntä kaikisja niisjä, mitä he sinulle sanovat, sillä ei he ole sinua hyljänneet, waan minun he owat hyljänneet, etten minä heitä hallitsisi.“ Sitte sanoi Herra vielä Samuelille: „huomenna lähetän minä sinun tykös miehen **Benjaminin** maasta, woitele se kansani Israelin päämieheksi; ja hän on wapahtawa heitä Filistealaisten käristä.“ Seurawana päivänä tuliki **Saul, Kijin** poika, etsiesjensä, ijänsä kadonneita aasintammoja, kysymään neuwoa Samuelilta, ja hän oli kaunis nuori mies, päätä pitempi kaikkea muuta kansaa. Ja Herra sanoi: „katso, tämä on se mies, josta sinulle olen sanonut.“ Nyt otti Samuel öljy-astian ja kaasi hänen päänsä päälle, ja antoi suuta hänelle, ja sanoi: „näetkös, että Herra on sinun woidellut perintönsä päämieheksi.“ — Ja kun Saul meni Samuelin tyköä, antoi Jumala hänelle toisen sydämen, ja Jumalan henki tuli hänessä woimaliseksi.

2. Kun Saul oli tullut Israelin kuninkaaksi, soti hän kaikkia wihollisia vastaan, ja wapahti Israelin heidän käristänsä. Mutta kun Samuel Herran käskystä waati häntä sodalla ahdistamaan **Amalekilaisia** ja peräti häwittämään heidän kansansa, jäästi hän **Agagin**

Amalekilaisten kuninkaan ja mitä parasta oli karjassa. Niin nuhteli Samuel häntä Herran puolesta ja sanoi: „mikset kuullut Herran ääntä, waan annoit itses saaliin puoleen?“ Saul vastasi: „wäki on ottanut ne parhaat firotuista, uhrataksensa Herralle, sinun Jumalalles.“ Mutta Samuel sanoi: „katso, kuuliaisuus on parempi kuin uhri, ja totella parempi kuin oinasten lihawuus. Ettäs siis olet Herran sanan hyljännyt, on hän myös sinun hyljännyt, ettet saa enään olla kuninkaana.“ Ja Samuel meni pois eikä enää nähnyt Saulia. Kuolema päiväänsä asti, mutta hän mu-rehti Saulia.

Pf. 144: 15. Mutuas on se kausa, jonka Herra on Jumalana.

Pf. 146: 3. Mitkää uskaltako päämiehiin: ihmiset he owat, ei he woi mitään auttaa.

28. Dawid woidellaan kuninkaaksi.

1. Herra sanoi Samuelille: kuinka kauwan sinä murehdit Saulia, jonka minä olen hyljännyt hallitsemasta Israelia? Täytä sarwes öljyllä ja mene: minä lähetän sinun Isain Bethlehemiläisen tykö; sillä hänen pojistansa olen minä katsonut itselleni kuninkaan. Samuel teki, niinkuin Herra oli sanonut, ja tuli Bethlehemiin. Ja kutsui Isain ja hänen poikansa. Ja koska he tulivat sisälle, katsoi hän esikoisen puoleen, ja ajatteli: tosin tämä on Herran edessä hänen woideltunsa. Mutta Herra sanoi Samuelille: „älä katso hänen muotoansa eikä suurta kokoansa; sillä ei niin ole, kuin ihminen näkee; sillä ihminen näkee sen, mikä silmiin pistää, mutta Herra katsoo sydämeen.“ — Ja Samuel sanoi Isaille: „Joko nyt täällä on kaikki pojat? Isai vastasi: wielä nuorin on jäljellä, ja katso, hän kaitsee lampaita. Niin sanoi Samuel: „lähetä hänen peräänsä ja anna noutaa hänen tänne.“ Niin Isai lähetti ja noudatti Dawidin. Ja kuin hän tuli sanoi Herra: „nouse ja woitele tämä, sillä tämä se on.“ Niin otti Samuel öljy-sarwensa ja

woiteli hänen weljeinjä keskellä. Ja Herran henki tuli Dawidiin siitä päivästä, ja sen jälkeen.

2. Mutta Herran henki läksi Saulista; ja paha henki waiwasi häntä Herralta. Niin janoi Saul palvelioillensa: „katsokaat minulle joku mies, joka taitaisi hyvin soittaa, ja noutakaat hän minun tyköni.“ Ja yksi hänen palvelioistansa wastasi ja janoi: „katso minä näin Sjain Bethlehemiläisen pojan; hän taitaa soittaa, ja on urhollinen sotamies, ja toimellinen asioissa, ja Herra on hänen kansjansa.“ Niin lähetti Saul sanansaattajat Sjaille, sanoen: „lähetä minun tyköni poikas David, joka on lampuri.“ Niin tuli David Saulin tykö, ja hän tuli hänelle juuri rakkaaksi, ja tuli hänen aseensa kantajaksi. Ja koska Jumalan henki tuli Saulin päälle, otti David kanteleen ja soitti kädellänsä; ja Saul wirwoitettiin ja tuli paremmaksi, ja paha henki läksi hänestä.

Ser. 5: 3. Herra, eikö sinun silmäs katso uskoa.

1 Kor. 1: 28. Ne alimmaisesta suwusta ja ylöskatsoitut mailmassa on Jumala walinnut; ja jotka ei mitään ole, että hän ne, jotka jotakin owat, turhiksi tekisi.

---

29. Dawid ja Goljat.

1. Filistealaiset kokosivat sotawäkensä sotaan Israelin kansjaa vastaan. Ja Filistealaiset seisoiwat wuorella siellä, ja Israelilaiset seisoiwat wuorella täällä, että laakso oli heidän välillänsä. Niin tuli Filistealaisten leiristä yksi mies **Goljat** nimeltä, kuusi kynnärää ja kämnenen lewentytä pitkä. Ja hänellä oli wastilakki päässänsä ja suomusenkaltainen pantsari yllänsä; ja hänen keihäänsä warsi oli niinkuin kankaan orsi.

Ja hän seisoi ja huusi Israelin joukolle sanoen: „walitkaa yksi joukostanne, joka tulee tänne alas minun tyköni. Jos hän woi sotia minua vastaan ja lyö minun, niin me olemme teidän palvelianne; mutta jos minä hänen woitan ja lyön hänen, niin teidän pitää oleman meidän palveliamme, ja teidän pitää meitä pal-

welman." Koska Saul ja koko Israel kuuli nämät puheet, hämmästyivät he ja pelkäsivät suuresti.

2. Ja kolme Isain vanhinta poikaa olivat läheneet Saulin kansja sotaan. Mutta Dawid oli mennyt kotiansa jälleen Saulin tyköä, kaitsemaan isänsä lampaista. Ja Isai lähetti Dawidin kysymään weljiänsä, josko he hywin voivat. Niin Dawid nousi warhain aamulla ja jätti paimenen haltuun lampaat, ja meni matkaansa. Ja tuli leiriin ja juoksi jodan rintaan, ja terwehti weljiänsä. Koska hän parhaallansa heitä puhutteli, katso, niin nousi se Filistealainen Goliat, ja puhui niinkuin ennenkin. Ja Dawid kuuli sen puheen. Ja hän sanoi Saulille: „älköön kenenkään sydän hämmästykö hänen tähtensä: minä käyn sotimaan tätä Filistealaista vastaan." Saul sanoi Dawidille: „et sinä woi mennä sotimaan tätä Filistealaista vastaan; sillä sinä olet nuorukainen, waan hän on sotamies hamasta nuoruudesta." Mutta Dawid sanoi Saulille: „minä kaitsin isäni lampaista; ja tuli jalopeura ja karhu, ja wei lampaan laumasta. Niin minä juoksin sen perässä, ja löin sen, ja tempaisin sen ulos hänen juustansa. Ja kun hän karkaisi minua vastaan, tartuin minä hänen partaansa, löin hänen ja tapoin. Niin on tämä Filistealainen olewa kuin yksi niistä; sillä hän on pillannut elävän Jumalan sotawäkeä. Herra, joka minun pelasti jalapeuran ja karhun käsistä, hän pelastaa minun tämän Filistealaisen käsistä." Ja Saul sanoi Dawidille: „mene, Herra olkoon sinun kansjas."

3. Niin otti Dawid sauwanja käteensä, ja wälitti wiisi sileää kiveä, pani ne paimen-säkin kuffaroon, joka hänellä oli, ja linko hänen kädesjängsä, ja käwi Filistealaista vastaan. Kuin Filistealainen näki Dawidin, katsoi hän hänen ylös, ja sanoi: „olenko minä koira, että tulet sauvoilla minun tyköni." Dawid sanoi: „sinä tulet minun tyköni miekalla, keihäällä ja kilweellä; mutta minä tulen sinun tykö Herran Sebaotin, Israelin sotawäen Jumalan nimeen, jonka olet pillannut." Tänäpäntä antaa Herra sinun minun käsini;

että kaikki maan asuwaitset saawat tietää, että Israelilla on Jumala." Ja Dawid pisti kätensä kuffaroon, otti sieltä kiven, linkosi, ja paistasi Filistealaista otsaan, että kivi meni hänen otsansa sijalle, ja hän lankefi kasvoilensa maahan. Ja ettei Dawidilla ollut miekkaa, juoksi hän Filistealaisen tykö ja otti hänen miekkansa, ja hakkasi sillä pois hänen päänsä. Ja kun Filistealaiset sen näkivät, että heidän wäkewimpänsä oli kuollut, pakenivat he; ja Israelin miehet ajoivat heitä takaa.

Pf. 124: 8, 2. Meidän apumme on Herran nimesä, joka taivaaan ja maan tehnyt on. Ellei Herra olisi kanssamme, koska ihmiset karkaawat meitä vastaan, niin he nieliwät meidän eläwästä, kun heidän wihansa julmistuu meihin.

Fil. 4: 13. Minä woin kaikki Sen kautta, joka minun wäkewätki tekee.

30. Saul wainoo Dawidia. Saulin loppu.

1. Koska Dawid oli lyönyt Filistealaisen, ja Israelin miehet palasivat sodasta kotiin, käiwät waimot kaikista Israelin kaupungeista kuningas Saulia vastaan wirsillä ja hyppyllä, ja lauloivat: „Saul löi tuhannen, mutta Dawid löi kymmenen tuhatta.“ Tästä närkästyi Saul sangen suuresti, ja sanoi: „he owat antaneet Dawidille kymmenen tuhatta, ja minulle he annoivat tuhannen: wielä hän saa kuninkaanki waltakunnan.“ Ja Saul katsoi julmin silmin Dawidia siitä päivästä, ja aina sitte.

2. Raksi kertaa syöksi hän keihäänsäki Dawidia kohti, kun hän soitti hänen edessänsä; mutta Dawid wältti häntä, ja pääsi pagoon. Ja waikka Saul sittemmin teki Dawidin tuhannen sotamiehen päälliköksi sekä käntti häntä sotajankarina Filistealaisia vastaan, wieläpä antoi hänelle Mikal nimisen tyttärensä emännäkki, wihasi hän häntä kuitenkin sydämmessänsä, ja pyysi tappaaksensa häntä.

3. Niin pakeni Dawid kuninkaan majasta; waan

kuningas ajoi häntä takaa. Kerran lymyi Dawid yhdesjä luolassa, ja Saul tuli sinne, tietämättä Dawidin siellä olewan. Silloin sanoivat Dawidin miehet: „katso, Herra on antanut wihamiehes sinun käsiis, ettäs tekisit hänelle niinkuin sinulle kelpaa.“ Mutta Dawid sanoi: „Herra antakoon sen kaukana olla minusta, että minä sen tekisin ja satuttaisin käteni herraani, joka on Herran woideltu.“ Mutta hän leikkasi jalaa kappaleen Saulin waatteen liepeestä. Ja kun Saul nousi luolasta ja meni matkaansa, nousi myös Dawid ja läksi luolasta, ja huusi hänen jälkeensä, ja näytti hänelle waatteen tilkkua. Saul itki ja sanoi: „sinä olet huraskaampi minua; sillä sinä olet osottanut minulle hywää, mutta minä sitä vastaan olen osottanut sinulle pahaa.“ Ja Saul meni kotiinsa. Kuitenkin wainosi hän vielä Dawidia, ja jonku ajan kuluttua, kun hän kuuli Dawidin lymyvän eräässä kormessa, läksi hän taas 3000:n miehen kanssa Dawidia ja hänen joukkoansa piirtämään. Mutta tälläkin kertaa antoi Herra hänen Dawidin käsiin. Sillä Saulin ja hänen wäkensä maatesa yöllä tuli Dawid **Abisai** nimisen sotakumppalinsa kanssa waunuin piirin sijsään, jossa Saul makasi; eikä sallinut Abisain häntä tappa, vaan otti keihään hänen wuoteensa pään puolesta, sekä wesi-astian hänen wiestänsä. Kun Saul nyt näki Dawidin toisen kerran hänen henkensä säästäneen, huusi hän hänelle: „minä olen syntiä tehnyt; tule jälleen poikani Dawid, sillä en minä enää tee sinulle pahaa.“ Dawid wastasi: „Herra maksaa jokaiselle hänen wanhurskaudensa ja uskonsa jälkeen. Niinkuin sinun sielus tänäpäinä on ollut yllön kallis minun filmisjäni, niin olkoon myös minun sieluni yllön kallis Herran filmisjä, ja wapahtakoon hän minua kaikesta murheestani.“ Ja Dawid meni matkoihinsa, vaan Saul palasi kotiansa.

4. Antara jota syttyi taas Filistealaisten kanssa, ja he löiwät Jsraelin sotajoukon, ja ajoivat Saulia ja hänen poikiansa takaa. Saul haawoitettiin ja **Jonatan** surmattiin. Niin sanoi Saul aseensa kantajalle: „wedä

ulos miekka, ja pistä sillä minua läpitse." Mutta tämä ei tahtonut. Niin otti Saul miekan ja lankefi siihen. Dawid walitti kauniin walituswirren Saulista ja falliista ystäwästänsä Jonatanista, Saulin pojasta.

Rom. 12: 19. Äskää itse kostako, minun rakkaani, waan antakaa Jumalan wihan siaa saada. Sillä kirjoitettu on: „minun on kosto, minä tahdon kosta, sanoo Herra.“

31. Dawid kuninkaana. Jumalan lupaus hänelle.

1. Kun nämät oliwat tapahtuneet, kysyi Dawid Herralta, pitäisikö hänen mennä johonki Judan kaupunkiin; ja Herra käski hänen mennä **Hebroniiin**. Ja hän meni ja asui siellä; ja Judan miehet tulivat ja woitelivat hänet Judan huoneen kuninkaaksi. Ja hän hallitsi Judan huonetta seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta. Sitte, **Isbosetiu**, Saulin pojan kuoltua, pääsi Dawid koko **Israelin** kuninkaaksi.

2. Kuningas Dawid meni miehineensä **Jerusalemiin**, **Jebusilaisia** sodalla ahdistamaan, jotka siellä asuivat. Ja hän löi Jebusilaiset ja walloitti **Sionin** linnan, ja asui siellä; ja kutsui sen Dawidin kaupungiksi. Hän menestyi ja enentyi, sillä Herra Sebaot oli hänen kansansa. Suuressa tappelussa löi hän **Filistealaisetkin**.

3. Sitte läksi Dawid ja kaikki kansa, joka hänen kansansa oli, noutamaan **Jumalan arkkia**, joka **Kirjat-jeerimisä** oli. Ja he toivat sen riemulla ja pasunain helinällä, ja paniwat sen siallensa keskellä todistuksen majaan. Ja Dawid uhrafi, ja siunasi kansan Herran Sebaotin nimeen.

4. Ja kun Dawid nyt istui huoneessansa, ja Herra oli antanut hänelle rauhan kaikista wihollisistansa, aikoi hän rumeta rakentamaan templiä Herralle, ja sanoi profeta **Natanille**: „katso, minä asun kedripuisessa huoneessa, ja Jumalan arkki asuu waate-majasja.“ Mut-

ta Herran sana kuului profetan kautta: „Sinä olet paljo werta wuodattanut, ja pitänyt suurta sotaa; sentähden et sinä saa rakentaa minun nimelleni huonetta. Mutta kun aikas on täytetty, ja sinä lepääät isäis kanssa, herätän minä siemenes sinun jälkees. Hän rakentaa nimelleni huoneen. Ja minä wahwistan hänen waltakuntansa istuimen ijanikaikkisesti. Ja sinun huonees ja waltakuntas on pysyvä ijanikaikkisesti ja sinun istuimes on wahwa olewa ijanikaikkisesti.“ Ja Dawid ylisti Herraa, ja sanoi: „Herra, Herra, sinä olet Jumala, ja sinun sanas owat totuus.“

5. Dawid woitti monta ympärillä asuwaa kansaa, otti orjuuden ohjat Filistealaisten käsistä, ja teki Moabilaiset Israelin palvelioiksi. Hän toimitti lain ja oikeuden kaikelle kansallensa, järjesti myös Jumalan palvelukselle soittokunnan suurella weisaajain luvulla, jonka johtajista Asaf etenki on muistettava. Itse walmisti hän, pyhän Hengen waikeuttamalla, niitä Jumalan nimen kunniaksi weisattawia Psalmeja, jotka löytyvät Psaltari-raamatussa. Monasti puhuu hän niissä rauhan ijanikaikkisesta kuningasta, Jumalan woihellusta („Messiasesta“), Wapahantajastamme, joka tulewa oli.

Lukk. 1: 31—32. Enkeli sanoi Marialle: „sinä siität kohdus-
 jos, ja synnytät Pojan; ja sinun pitää nimittämän hänen nimensä
 Jesus. Sen pitää kutsuttaman Ylimmäisen Pojaksi; ja Herra Ju-
 mala antaa hänelle Dawidin hänen isänsä istuimen. Ja hänen
 wastakuunnallansa ei pidä loppua oleman.“

---

32. Dawidin rikös, katumus ja rangaistus.

1. Tämä Israelin jalo ja Herralta niin korkeasti armoitettu kuningas Dawid lankefi suureen syntiin. Kun Ammonilaiset hankkivat jootaan Israelia vastaan, lähetti hän sotapäämiehen Soabin ja kaiken Israelin sotajoukon heitä hukuttamaan, waan jäi itse Jerusalemiin. Silloin syttyi hän syntiseen rakkauteen yhteen ihanaan waimoon, Batscha nimeltä. Tämä Batscha

oli sotamiehen **Urian** vaimo. Mutta Dawid keksi neuwon. Hän lähetti kirjeen Joabille ja käski panna Urian kowimpaan sotarintaan. Joab teki niin, ja Uria tapettiin. Dawid antoi tuoda Batsëban huoneesensa ja otti hänen emännäksensä. Mutta se työ, jonka Dawid teki, oli paha Herran edessä.

2. Herra lähetti profeta Natanin Dawidin tykö. Ja kun hän tuli, sanoi hän Dawidille: „Kaksi miestä oli yhdessä kaupungissa, toinen rikas ja toinen köyhä. Rikkaalla oli aiwan paljo lampaita ja karjaa; mutta köyhällä ei ollut mitään muuta, kuin vähäinen karitsa, joka söi hänen leipänsä palasta, ja joi hänen juoma-astias-tansa, ja makasi hänen sylisjäsä, ja oli hänelle niin kuin tytär. Mutta koska rikkaalle miehelle tuli wieras, ei raskinut hän ottaa omista lampaista; mutta otti sen köyhän miehen lampaan, ja walmisti wieraalle, joka oli tullut hänen tykönsä.“ Koska Dawid tämän kuuli, julmistui hänen wihansa suuresti, ja hän sanoi: „Niin totta kuin Herra elää, se mies joka sen teki, on kuoleman lapsi.“ Mutta Natan sanoi: „sinä olet se mies; Urian olet sinä tappanut Ammonilaiden miekalla, ja hänen waimonsa olet sinä ottanut emännäkses. Sentähden sano Herra: minä herätän pahaa sinulle omasta huoneestas.“ Niin Dawid nöyryytti itsensä ja sanoi: „minä olen syntiä tehnyt Herraa vastaan.“ Ja Dawid paastosi paljon, eikä tahtonut syödä leipää huoneensa wanhempain kanssa. Silloin waisasi hän sen psalmin, joka kuuluu: „Sumala ole minulle armollinen sinun hywytyes tähden, ja pyhi pois minun syntini sinun suuren laupeudes tähden! Pese minua hywin wäärnydestäni ja puhdistä minua synneistäni! — Sumala! luo minuhun puhdas sydän, ja anna minulle uusi wahwa henki“ y. m. Ja Herra wirwoitti Dawidia Natanin kautta synnin anteeksi antamisen wakuutuksella.

3. Niinkuin Herra oli Natanin kautta sanonut, syntyi Dawidille paha omasta huoneestansa. Batsëban synnyttämä poikalapsi kuoli seitsemäntenä elinpäivänänsä; ja **Abjalom**, kolmas hänen wanhemmista

pojistanja, joka oli kauniin mies koko Israelissa, nosti kapinan omaa isäänsä vastaan, ja antoi huutaa itsensä kuninkaaksi. Tosin lyötiin viimein Absalom sotajoukkonsa; waan waikka Dawid oli waroittanut päämiehiänsä: „pidelkääät siivostti nuorukaista Absalomia;“ otti Joab kolme keihästä ja pisti ne Absalomin sydämeen, koska hän wielä tammessa rippui, jonka oksihin hän hiukfistanja oli tarttunut, kun hän paetessa ajoi sen alta, ja muuli, jolla hän ajoi, juoksi hänen altanja. Mutta Dawid itki suuresti, tämän kuultua, walitti ja sanoi: „poikani Absalom! minun oma poikani, oma poikani Absalom! Di, joska olisin kuollut sinun sias!“

Rom. 6: 12. *Älkääät salliko synnin wallita kuolewaisessa ruumiisanne, niin että sitä kuulisitte sen himoisja.*

Hebr. 13: 4. *Awioskäsky pidettäköön kunniasja kaikkein lesken, ja awiowuode saastatoinna; mutta huorintekijät ja salawnoteiset Jumala tuomitsee.*

33. Salomo.

1. Wanhaksi tultua, ja koska Dawidin aika lähes-tyi, että hänen piti kuoleman, asetti hän poikansa **Salomon** hallitsijaksi, neuvoi häntä ja sanoi: „minä menen kaiken mailman tietä; niin rohwise itses, ole mies. Ja pidä mitä Herra Jumalas on käskennyt, niin että waelat hänen teisjansä, että menestyisit kaikissa, mitä teet.“ Ja Dawid kiitti Herraa kaiken kansan edessä, ja sanoi: „Sinun, Herra! on suuruus, ja woima, ja kunnia, ja woitto, ja korkeus.“ Niin nukkui Dawid ja haudattiin Dawidin kaupunkiin.

2. Salomo istui nyt isänsä istuimella. Ja Herra ilmaantui Salomolle yöllä unessa, ja sanoi: „ano, mitä minä sinulle antaisin.“ Salomo sanoi: „minä olen nuorukainen, enkä tiedä käydä ulos taikka sijälle; anna sentähden palvelialles ymmärtäwäinen sydän tuomita sinun kansaas ja eroittaa paha hyvästä!“ Ja tämä puhe kelpasi Herralle, ja Herra sanoi: „että tätä anoit, että anonut rikkautta, waan tietoa ymmärtää oikeutta, niin minä teen sinun sanas mukaan, ja annan sinulle ym-

märtäväisen sydämen, ettei sinun wertaiistas ole ollut sinun edelläs, eikä tule sinun jälkees. Ja vielä, mitä et anonut, annan minä sinulle: rikkautta ja kunniaa. Ja jos sinä waellat minun teisjäni, niinkuin isäs Dawid waelši, niin minä teen sinun isäs pitkästi.“

3. Ja Salomo rakensi Herralle huoneen, niinkuin hänen isänsä Dawid oli hänen käskenyt: *Morian* wuorelle Jerufalemissa rakensi hän ihanan ja loistawan tempelin Herralle. Kalliista, hakatuista kivistä ja Libanonin kedripuista rakensi hän tämän mainion rakennuksen, jonka walmiiksi saatua, liiton arkki suurella juhlallisuu-della wiettiin siallensa kaikkein pyhimpään. Ja Herran kunnia täytti huoneen, ja Salomo lankesi polwillensa, nosti kätenjä taiwaasen päin ja rukoili hartaat rukoukset, sanoen paitši muuta; „Herra! taiwaat ja taiwas-ten taiwaat eivät woi sinua käsittää, kuinka siis tämä huone, jonka minä rakensin, sen woisi tehdä! Niin kää-ny siis palwelias rukoukseen ja anomiseen, ettäs kuulisit palwelias ja kansas Jsraelin hartaan rukouksen, jonka he tässä paikassa rukoilewat, kuulisit sen siellä, kusjas afut, taiwaisja, ja koskas sen kuulet, olisit armollinen.“ Ja Salomo rakasti Herraa, ja waelši isänsä Dawidin säädyissä. Ja hänellä oli rauha kaikkein naapuri-kansain kansja, ja hänen rikkautensa, wiisautensa ja taitawaisuutensa oli kuuluisa ympäri maan.

4. Mutta Salomo ei pysynyt wahwana loppuun asti. Hän otti emännäksensä monta pakanallista waimoa, joita Herra oli kieltänyt ottamasta; ja nämät käänsiwät hänen sydämensä wieraitten jumalain puoleen. Niin Herra wihastui Salomoon, ettei hän pitänyt hänen liittoansa, ja fanoi: „minä repäisen waltakunnan sinun poikas kädestä, ja annan sen palwelialles, ei kuitenkaan koko waltakunnan; yhden sukukunnan annan minä pojalles, Dawidin minun palweliani tähden.“

Math. 6: 33. Etikäätkä ensin Jumalan waltakuntaa ja hänen wanhurskauttansa, ja niin kaikki nämät teille annetaan.

Gal. 3: 3. Hengesjä te olette alkaneet, tahdotteko nyt lihasja lopettaa?

3lm. 2: 10. Ole uskollinen kuolemahan asti, niin annan minä sinulle elämän kruunun.

34. Waltakunnan jako.

1. Niinkuin Herra oli sanonut, niin käwit. Salomon jälkeen tuli hänen poikansa Rehabeam kuninkaaksi. Ja koko Israelin kansa kokoontui Sikemiin tekemään häntä kuninkaaksi. Ja he puhuivat hänelle, sanoen: „sinun isäs on raskauttanut meidän ikeemme; niin huojena nyt sinä isäs kowa palvelus ja raskas ijes, jonka hän on pannut päällemme, niin me palvelemme sinua.“ Mutta Rehabeam, joka ei tahtonut kuulla vanhempain neuwonantajainsa ääntä, waan kuuli mitä nuorukaiset, jotka olivat kaswaneet hänen kanssansa, puhuivat hänelle, wastasi kansaa sanoen: „isäni on teidän ikeenne raskauttanut, mutta minä lisään wielä teidän ikeeseen; isäni on teitä kurittanut ruoskilla, mutta minä kuritan teitä sforpioneilla“ (rautapiikkisillä ruoskilla.) Silloin erkani 10 Israelin sukukuntaa Rehabeamista, ja tekivät Jerobeamin, Salomon entisen palvelian, Israelin kuninkaaksi. Ninoastansa Judan ja Benjaminin suwut pyhyiwät Dawidin huoneelle alamaisina. Ja tuli niin kassi waltakuntaa Juda ja Israel. Judan waltakunnan pääkaupunkina oli Jerusalem, jossa Herran pyhyys (templi) oli, waan Israelin waltakunnan pääkaupunkina oli ensin Sikem ja sitte Samaria.

Sananl. 15: 1. Suloinen wastaus hillitsee wihan, mutta kowa sana saattaa mielen karwaaksi.

35. Israelin waltakunta.

1. Jerobeam, jonka ne 10 Israelin sukukuntaa olivat walinneet kuninkaaksensa, ajatteli näin: „jos tämä kansa menee Jerusalemiin uhraamaan Herran huoneessa, kääntyy heidän sydämensä Dawidin huoneelle jälleen.“ Niin hän teetti kassi kultaista wasikkaa, ja asetti ne kumpaiseenki päähän waltakuntaansa, toisen Bete-

liin, toisen Daniin. Mutta Herra sanoi profetan **Uhan** suun kautta: „minä olen korottanut sinun kansasta **Israelin** ruhtinaaksi, waan sinä olet tehnyt pahemmin kaikkia muita, sinä olet mennyt ja tehnyt itselles wieraita jumalia ja waletuita kuwia; sentähden, katso, minä annan tulla pahaa huoneelles ja hukutan sen.“ Jerobeamin poika tuli kuninkaaksi hänen jälkeensä, mutta tapettiin, ja koko hänen sukunsa hukutettiin. Sitte tuli **Israelille** kuninkaita toisista suvuista, mutta kaikki olivat jumalattomia ja palveliwat wieraita jumalia.

2. **Yksi** **Israelin** jumalattommista kuninkaista oli **Uhab.** Hän otti **Isabelin, Sidonin** kuninkaan häijynikäisen tyttären emännäksensä, ja rakensi templin epäjumalalle **Baalille.** Mutta Herra lähetti profetan **Elian** sanomaan hänelle, ettei pitänyt niillä wuosilla kastetta eikä sadetta tuleman, muutoin kuin hänen sanansa jälkeen. Sitte käski Herra **Elian** mennä **Kritin** ojalle, lymytäksensä siellä. Ja kaarneet weiwät hänelle leipää ja lihaa huomeneltain ja ehtoolla; ja hän joi ojasta. Mutta kun oja kuivui, koska ei ollut sadetta maafunnassa, käski Herra **Elian** mennä köyhän lesken tykö **Sarpatisja, Sidonin** seudulla. Siellä jauhot eiwät loppuneet lesken wakkasessa eikä öljy astiasja. Lesken poika sairasti ja kuoli; mutta **Elias** rukoili Herraa, ja nuorukaisen sielu tuli hänehen jälleen, ja hän wirrkosi. Kolmen wuoden kuluttua, meni **Elias** Jumalan käskystä **Uhabin** luo ja sai hänen kutsumaan koko **Israelin** ja kaikki **Baalin** papit **Karmelin** wuorelle. **Baalin** papit uhrasivat ja huusiwät **Baalialle** koko päivän, mutta ei hänessä ollut wastaajata, eikä tullut tulta taiwaasta uhria polttamaan. Ja waikka **Elias** pilkaten sanoi: „huutakaat wahvasti; hän ehkä ajattelee jotaki, tahi on hänellä jotaki toimittamista, tahi on hän matkalla, tahi makaa hän;“ ja he huusiwat suuresti ja wiileskeliwät itsiänsä weitsillä ja naskaleilla, — ei ollut siinä wastaajaa eikä kuuliaa. Ehtoolla uhrasi myös **Elias** ja rukoili: „Herra, **Abrahamin, Isakin** ja **Israelin** Jumala! ilmoita tänäpänä, että sinä olet **Israelin** Jumala,

ja minä sinun palvelias.“ Niin lankefi Herran tuli taiwaasta ja poltti poltto-uhrin, puut, kiwet ja mullan. Kansa otti Baalin papit kiinni; ja he tapettiin. Sitte kävi taiwas mustaksi pilwistä, ja tuli jangen ranffa sade. Mutta Szebel wainosi Elian henkeä, ja hänen täytyi paeta korpeen, toiwottaen itsellensä kuolemaa. Mutta Herra kutsui hänen vielä moniin jaloihin töihin ja nimensä kunnian ylistämiseen Jsraelissa, ja sitten kun hän **Elisan**, **Safatin** pojan oli profetan ammattiin jälkeensä jättänyt, tulivat tuliset waunut tulifilla hevosilla ja hän nousi tuulispäässä taiwaasen.

Minä olen Herra sinun Jumalas. Ei sinun pidä muita jumalita pitämän minun edessäni.

Ses. 42: 8. Minä Herra, se on minun nimeni: en minä anna toiselle kunniaani, enkä ylistystäni epäjumalille.

Ps. 91: 1, 2. Joka korkeimman warjeluksessa istuu ja kaitsewaltiaan warjossa oleskelee, hän sanoo Herralle: Minun Sumalani! johonka minä uskallan.

36. Jsraelin waltakunnan häwiö.

1. Kuninkaat ja kansa Jsraelin waltakunnassa palveliwat yhä epäjumalia, eikä totelleet Herran profetaita. Niin täytyi rangastuksen tulla. **Salmanassar Assyrian** kuningas walloitti Samarian, pani viimeisen Jsraelin kuninkaan **Hosean** kahleisiin, ja wei hänen ja kansan wankina Assyriaan. Sittenmin lähetti yksi Assyrian kuningaista pakanoita asumaan Jsraelin maassa, joiden sekaumisesta jääneitten Jsraelilaisten kansja tuli **Samarialainen** kansa. Näitä katsoivat Judalaiset yllön, pitäen heitä palttopakanoina.

Rom. 2: 4, 5. Katsoffos yllön Sumalan hywyhden, kärsiwälisyyden ja pitkämielisyyden rikkauden, ettes tiedä, että hänen hywyhtensä wetää sinua parannukseen. Mutta kowundes ja katumattoman sydames jälkeen sinä kartutat wihan itselles wihan päiwänä, koska Sumalan oifia tuomio ilmaantuu.

37. Judan waltakunta.

1. Judan waltakunnassa hallitsi järjestään kuningaita Dawidin huoneesta. Useimmat heistäkin tekivät pahaa Herran edessä ja palvelivat vieraita jumalia; mutta heidän seasjansa löytyi myös hurškaita ja jumalisia hallitsioita, jotka waelsiwat itsensä Dawidin askeleissa. Kanssa seurasi enimmäkseen jumalattomien hallitsiainsa esimerkkiä, rakentain itsellensä patsoita ja metsistöitä, joissa uhraiwat epäjumalille, niin että täälläkin profetaiden ääni usein kyllä turhaan kuului sekä hallitsiain että kansan korwissa. Kuitenkaan ei päässyt jumalattomuus täällä niin walloilleensa, kuin Israelin waltakunnassa.

2. Hurškain ja jumalisin Judan kuninkaista oli **Hiskia**, joka hallitsi siihen aikaan, kun Salmanašsar häwitti Israelin waltakunnan. Tämän Salmanašsarin poika **Sanherib** tuli joukkonensa kaikkia Judan wahvoja kaupunkia vastaan, ja woitti ne; ja lähetti Jerusalemiin sanomaan sen asukkaille: „älkää kuulko Hiskiaa, sillä hän pettää teidän sanoesjansa: Herra pelastaa meitä.“ Niin repäsi Hiskia waatteensa ja meni Herran huoneeseen, ja rukoi siellä apua. Ja profeta **Jesaias** lähetti sanomaan hänelle: „näin sanoo Herra: minä olen kuullut, mitä olet minulta rukoillut. Ei Assyrian kuningas ole tulewa tähän kaupunkiin, eikä ampua nuolta sinne, waan hän on palaawa sitä tietä, jota hän tullut on.“ Ja tapahtui sinä yönä, että Herran enkeli meni ja tappoi Assyrian leirissä 185,000 miestä. Ja Sanheribin täytyi palata kotiinsa. Wähä sen jälkeen sairasti Hiskia, ja profeta Jesaias tuli hänen tykönsä ja sanoi: „toimita talos, sillä sinun pitää kuoleman.“ Mutta Hiskia rukoili Herraa ja itki hartaasti. Silloin tuli Herran sana Jesaialle: „mene ja sano Hiskialle: minä olen kuullut rukoukses, ja minä lisään vielä ikääs wiisitoistakymmentä vuotta.“ Jesaias teki niin, ja kuningas parantui.

3. Kun sittemmin **Babelin** kuningas lähetti kir-

jeen ja lahjoja Hiskialle, ja Hiskia ihastuissansa osotti sanansaattajille katseltaviksi kaikki tavaransa, janoi Zejaia hänelle: „kuule Herran sana: katso aika tulee, että kaikki sinun huoneessas ja kaikki, mitä esi-isäs ovat ko'onneet, wiedään pois Babeliin, eikä jätetä mitään. Ja omia lapsiasikin otetaan Babeliin kamaripalvelioiksi.“ Hiskia vastasi: „Herran sana on hyvä, jonka olet puhunut: aiwan niin, olkoon waan rauha minun aikani.“

4. Hiskian kuoltua, hallitsi hänen poikansa **Maassse** kauwan aikaa, tehden pahaa Herran edessä ja rakentaen jälleen korkeudet, jotka hänen isänsä Hiskia oli kufistanut. Mutta kun Herran rangaistus tuli hänen päällensä, ja hän wiettiin wankeuteen Babeliin, ka-tui hän syntinsä ja nöyryytti itsensä Herran edessä, ja Herra kuuli hänen rukouksensa, ja salli hänen päästä itsensä lopulla jälleen waltakuntaansa. Hänen jälkeisistä oli vielä **Josia** hurstas ja jumalinen kuningas, joka etsi Herran kunniaa, uudistain liiton Herran edessä ja puhdistain Jerusalemin ja koko Judan maan epäjumalten palveluksesta. Mutta sitte tuli taas jumalattomia kuninkaita, jotka tekivät ainoastaan pahaa Herran edessä, ja kansa wajosi aina sywempään ja sywempään Jumalattomuuteen ja synti-elämään. Silloin se oli, kun Herra niin kiwaasti waroitti Judan waltakuntaa, ja julisti heille erittäin profetan **Jeremian** suun kautta, että **Baldealaisten** piti walloittaman waltakunnan ja wiemän kansan wankeuteen Babelisä.

Sof. 7: 13. Voi heitä, että he minusta luopuneet ovat; heidän täytyy turmeltua, sillä he ovat minua vastaan rikkoneet.

---

38. Judan waltakunnan häwiö.

1. **Josakimin**, Josian pojan ollessa Judan kuninkaana, tuli **Nebukatnetsar** Babelin kuningas Jerusalemin eteen, ja teki Josakimin alamaisiksi sekä wemia nuorukaisia korkeimmista suvuista wanaina Babeliin, wieläpä otti Herran templin kalliita astioitaki myötänsä, ja wei ne kotiinsa. Tämä tapahtui 606 vuotta

ennen Kristuksen syntymää, josta vuodesta 70 wuotinen Babelin wankeuden aika on luettava. Kun sittemmin Judan kuningas **Sedekia**, joka oli jätetty halwempaa, jällelle jätettyä kansaa hallitsemaan, luopui Babelin kuninkaasta, tuli hän (Nebukadnetsar) piiritti Jerusalemin, walloitti sen, antoi tappaa Sedekian lapset, ja sen jälkeen puhkasta isän silmät, ja viimein wiedä hänet pois sidottuna waskifilla kahleilla. Silloin ryöstettiin templi, josta viimeisetki kalliit astiat poiswiettiin, sekä kuninkaan että muitten Jerusalemin asukkaitten huoneet; koko kaupunki poltettiin tuhwaksi ja muurit ja'otattiin maahan. Kaikki kansa wiettiin wankeuteen Babeliin (588 e. Kr). ainoastaan halwimpia heistä jätettiin wiinamäkein wartioiksi sekä peltomiehiksi. Silloin walitti profeta **Jeremia**, joka sai luwan kotimaallensa jäädä, pyhän kaupungin raunioilla kauniit, surulliset **walituswirtensä**.

Jer. 2: 19. Bahuudes tähden sinua nuhdellaan, ja tottelemattomuudes tähden sinua kuritetaan. Niin tiedä ja näe, kuinka wiheliäistä ja surkkaa se on, ettäs hylkää Herras Sumalas!

39. Babelin wankeus. Herra ilmoittaa kuningansa pakanain keskellä.

1. Kuningas Nebukadnetsar käski ottaa neljä kunnista ja nerokasta poikaa Judan lapsista, kuninkaallifesta suwusta ja herrain lapsista, että he kaswatettaisiin palwelemaan kuninkaan edessä. Niitä oli myös Judan lapsista: **Daniel**, **Hanania**, **Misael** ja **Uaria**; joille nyt annettiin seuraawaiset kaldealaiset nimet: **Belsatjar**, **Sadraf**, **Mesak**, **Ubednego**.

2. Ja kuningas Nebukadnetsar näki unen, josta hän joutui lewottomaksi, eikä saanut enää nukutuksi. Niin hän kutsui kaikki tähtein tutkiat, tietäjät ja noidot. Eikä he woineet sanoa hänelle hänen untansa, eikä sitä selittää; sillä kuningas ei sanonut, mitä hän unessa oli nähnyt. Niin uhkasi kuningas tappaa heidät. Mutta Daniel rukoili ynnä kumppaneinsa kanssa Sumalalta

armoa; ja hänelle ilmoitettiin yöllä näyssä sekä uni että sen selitys. Kuningas oli nähnyt korkean, ison kuwan seisovan edessänsä erinomaisella firrkaudella ja hirvuisella näöllä. Sen kuwan pää oli kullasta, rinta ja käsivarret hopiaa, watsa ja lanteet waskea, sääret rautaa, ja jalat osaksi rautaa ja osaksi jawea. Sitä oli kuningas katselewanaan, siksi kuin yksi kiwi temmattiin (ilman käsittä), ja löi sen kuwan jalkoihin, ja murensi ne rikki. Ja rauta, jawi, waski, hopia ja kulta muretuivat, ja tuuli puhalsi ne pois kuin ahanat, ettei niiden sias ensinkään löydetty; mutta kiwi tuli suureksi wuoreksi, niin että se täytti koko maan. Tämän unen selitys oli se, että neljä suurta waltakuntaa on tulewaa peräkkää, ja näitten jälkeen on Jumala taiwaasta asettawa waltakunnan, jota ei ikänä kukisteta, eikä hänen waltakuntaansa toiselle anneta: se on järkewä ja lopettawa kaikki nämät waltakunnat mutta itse on se ijankaikkisesti pysyvä. Nyt lankeis kuningas maahan, rukoili ja janoi: „totisesti on teidän Jumalanne kaikkein Jumalain Jumala ja salaisuuden ilmottaja, koska olet tainnut ilmoittaa tämän salaisuuden.“ Ja kuningas korotti Danielin kaikkein wiisasten ja tietäjain päämieheksi Babelissa. Mutta Daniel rukoili kuningasta panemaan Sadrafin, Mesafin ja Abednegon maakunnan asiain toimittajiksi; mutta itse oli hän kuninkaan tykönä hänen kartanosjanja.

3. Kuningas Nebukadnetsar teetti suuren kultaisen kuwan, ja asetti sen Duuran kedolle Babelin maalla, ja antoi julistaa, että kaikkein piti lankeeman maahan ja kumartaman sitä kuwaa; mutta joka sitä ei tehnyt, sen piti heitettämän tuliseen pätisiin. Koska nyt Sadraf, Mesaf ja Abednego eivät kuwaa kumartaneet, astuivat Kaldean miehet kuninkaan eteen ja kantelivat heistä. Silloin käski Nebukadnetsar wihoisjanja, että he tuotaisiin hänen eteensä, ja janoi: „kuinka? te ettekö palwele minun jumaliani, ettekä kumarra sitä kultaista kuwaa? — Sollette kumarra, niin heitetään teitä tuliseen pätisiin. Ja kuka on se Jumala, joka taitaa pelastaa

teitä minun käjistäni?" Silloin vastasi Sadraf, Mesaf ja Abednego: „meidän Jumalamme, jota me palvelemme taitaa meitä kyllä auttaa tulijesta pätsistä, ja sinunki kädestäs pelastaa. Ja jos ei hän sitä tee, niin tiedä se, kuningas, et'emme palvele sinun jumalias, emmekä tahdo kumartaa sitä kultaista kuvaa.“ Nyt vihastui Nebukadnetsar aiwan kowasti, käski lämmitää pätsin seitsemän kertaa kuumenmaksi, ja heittäi ne kolme miestä sidottuina keskelle tulista pätsiä. Ja koska pätsi oli aiwan kuumaksi lämmitetty, kuoletti tulen liekki ne miehet, jotka heittivät näitä pätsiin. Mutta kun kuningas katsoi, näki hän hämmästyksellä, kuinka neljä miestä wallallansa käwiwät tulen keskellä, ja neljäs oli nähä kuin Jumalan poika. Silloin nousi Nebukadnetsar nopiasti, meni pätsin suulle, ja sanoi: Sadraf, Mesaf ja Abednego! te kaikkein korkeimman Jumalan palvelijat! lähtekää ulos ja tulkaa tänne.“ Niin he läksit ulos tulesta, eikä tuli ollut heidän ruumiillensa mitään tehnyt, ei hiuskarwaakaan polttanut. Ja Nebukadnetsar ylisti Jumalaa, ja antoi käskyn, että kuka ikänä kaitisja kansoissa pilkkaa Sadrafin, Mesafin ja Abednegon Jumalaa, hän kappaleiksi hakattakoon; „siillä ei yhtään muuta Jumalaa ole, joka niin pelastaa, kuin hän.“

4. Nebukadnetsar ja hänen jälkeisensä **Belsatsar**, sekä hänen jälkeensä kuningas **Darius** pitivät Danielin suuresja arwoissa, ja tämä Darius päätti panna hänen koko waltakunnan yli. Sentähden päämiehet ja wanhimmat etsiwät syytä Danielia vastaan, mutta ei taitaneet löytää. Niin he yllyttiwät kuninkaan antamaan sellaisen käskyn ja ankaran kiellon, ettei yksikään 30 päivänä saisi keneltäkään, jumalalta tahti ihmiseltä, mitäkään anoa paitsi ainoasti kuninkaalta, „waan joka toisin tekee, se heitettäköön jalopeurain luolaan.“ Koska Daniel sai tietää sen käskyn kirjoitetuksi, meni hän, ylös huoneeseensa, lankefi kolme kertaa päivässä polwilensa, rukoili ja kiitti Jumalaa, niinkuin hänen tapansa ennenki oli ollut. Silloin tuliwat ne miehet ja löy-

siwät Danielin rufoilemassa, ja kantoivat hänen pääl-
lensä kuninkaan edessä, että hän oli kuninkaan käs-
kyneen rikkonut. Darius tuli sangen murheelliseksi, mutta maa-
kunnan lain jälkeen täytyi hänen kuninkaallinen käs-
kyensä pysyä muuttumattomana. Hän täytyi heittä-
mään Danielin jalopeurain luolaan, mutta sanoi hänelle:
„Sumalas, jotas laffaamatta palwelet, auttakoön sinua!“

Namulla warhain, päivän koittaisja, meni kunin-
gas kiiruusti jalopeurain luolalle, huusi Danielia sur-
kiolla äänellä, ja sanoi: „Daniel, sinä elävän Jumalan
palwelia, onko Jumalas woinut pelastaa sinun jalopeu-
roilta?“ Daniel wastasi sanoen: „Jumalani on lähet-
tänyt enkelinsä, joka on tukkinut jalopeurain kidat, ettei
he ole minulle mitään pahaa tehneet.“ Tästä kunin-
gas suuresti ihastui, ja käski ottaa Danielin ulos luo-
lasta; mutta ne miehet, jotka olivat kannelleet Danie-
listä, heittäti hän jalopeurain luolaan; ja ennenkuin
he ehtiwät pohjaan, tarttuivat jalopeurat heihin ja mu-
rensiwat heidän luunsa. Sitte käski Darius kirjoittaa
käsken, että kaikessa hänen waltakunnassansa piti Da-
nelin Jumalaa peljättämän; „sillä hän on elävä
Jumala, joka iankaikkisesti pysyy; hän on
wapahtaja, ja häädässä auttaja, ja hän tekee
tunnustähtiä ja ihmeitä sekä taiwaassa että
maassa.“

40. Palaaminen Babelin wankendesta. Temp- lin ja Jerusalemin uudesta rakentaminen.

1. Kaksi jaloa profetaa, Hesekielin ja Danielin,
antoi Herra nousta Judan kansan keskellä, heitä lohdu-
tamaan ja wirwottamaan Babelin wankendesta. Vielä
antoi hän myös lupauksen selwästi kuulua profetan Je-
remian kautta, Jerusalemin kaupungista lähetetyssä kir-
joituksessa: „Näin sanoo Herra: „koska Babelissä on
kulunut Seitsemänkymmentä vuotta, silloin minä
tahdon etsiä teitä, ja herättää armollisen sanani teidän
päällemme, niin että minä tahdon antaa teidän tulla
jälleen tähän paikkaan.““

2. Ja tapahtuiki tämän sanan jälkeen: **Kores**, Per-
sialaisten kuningas, joka nyt oli valloittanut Babelin, ku-
luutti koko waltakunnassansa tämän kuulutuksen: „Herra
taiwaan Jumala on antanut minulle kaikki maan wal-
takunnat, ja käskenyt minun rakentaa itsellensä huoneen
Jerusalemisä, joka on Judeassa; kuka nyt on teidän
seassanne kaikesta hänen kansastansa, hänen kansansa
olkoon hänen Jumalansa, ja hän menköön Jerusalemiin
ja rakentakoon Herran Israelin Jumalan huoneen!“
Niin nousiwat päämiehet Judasta ja Benjaminista, pa-
pit ja lewitat, ja kaikki, jotka Jumalan Henki kehoitti
menemään ylös rakentamaan Herran huonetta. Koko
joukko yhteen oli kaksiwiidettäkymmentä tuhatta,
kolme sataa ja kuusi kymmentä. Kores käski myös
tuoda Herran huoneen astiat, jotka Nebukadnetzar oli
ottanut Jerusalemistä, ja antaa Jerusalemiin palaawille,
jotka nyt läksiwät matkaan johdatettuina **Serubabelilta**
sekä ylimmäiseltä papilta **Jesualta** (vuonna 536 e. Kr.)
Kun sitte kotimaallensa oliwat joutuneet, ja kaupunki-
hinsa itsensä sioitelleet, kokoontui kansa juuri kuin yksi
mies Jerusalemiin, ja he rakensiwat, näiden miesten
johdattaisä, Israelin Jumalan alttarin alallensa, sekä
laskiwat Herran templin perustuksen. Ja kaikki kansa
huusi forkialla äänellä kiittäen Herraa, että Herran huo-
neen perustus oli laskettu. Moni huusi ilon tähden,
mutta moni wanhoista, jotka oliwat nähneet ensimmäi-
sen huoneen perustuksellansa, itki suurella äänellä. Mutta
Herran ääni kuului **Haggain** profetan suun kautta: ol-
kaa hyvässä turwasä, älkää peljättö; vielä on wä-
hän aikaa, kun minä liikutan taiwaan, maan,
meren ja manteren, ja saatan kaikki pakanat
liikkumaan, — silloin tulee kaikkein pakanain
toivo. Tämän jälkimmäisen huoneen kunnia on ole-
wa suurempi kuin ensimmäisen, ja minä tahdon antaa
rauhan tälle paikalle; sanoo Herra **Sebaot**.”

3. Samarialaiset tuliwat Serubabelin ja isäin wan-
hempain tykö, ja sanoiwat: „me rakennamme teidän kans-
sanne; sillä me tahdomme etsiä teidän Jumalaanne,

niinkuin tefin." Ja kun tätä rakentamista ei heille myönnetty, estelivät he monina vuosina templin rakentamista, sekä hankkivat Persian kuninkaalta kiellon sen rakentamiseen, niin että vasta kahdenkymmenen vuoden kuluttua, kotiin palaamisesta, templi valmiiksi saatiin; jota valmiiksi-saamista profetat **Haggai** ja **Sakaria** saarnoillansa varsinki kiirehtivät. Samarialaiset rakensivat sittemmin itsellensä oman templin **Garitsim** muorella.

5. Pitemmän ajan kuluttua, riensi vielä kirjanoppinut **Esra**, papillisesta suvusta, Babelista Jerusalemiin, saattaen seuraajansa pappeja, lewitaita ja kansaa (458 e. Kr.) Hän järjesti Jumalan palveluksen templissä sekä opetti kansaa tuntemaan Herran lakia. Vielä sittemmin (445 e. Kr.) sai **Nehemia**, jota oli juomanlaskiana Persian kuninkaalla, luvan kuninkaalta tulla Jerusalemiin, rakentamaan sen muurit. Tämä työ tuli-kin toimeen, waikka Samarialaiset kowasti kokiivat sitä estellä, niin että rakentajilla täytyi alati olla miekka wyöllänsä. Nehemia kiivaili kaikella ahkeruudella saada kansaa palajamaan Herran liittoon, ja hänen aikansa kuului jo ennustus Wanhan Liiton eli Testamentin viimeisen profetan **Malakian** suun kautta: „katso minä lähetan minun enkelini, jonka minun eteeni pitää tie valmistaman; ja kohta tulee templiinsä se Herra, jota te etsitte, ja liiton enkeli, jota te tahdotte; katso hän tulee: sanoo Herra **Sebaot**." **Esra** ja **Nehemia** vaikuttivat paljon Judan kansan kirkollisen ja kunnallisen elämän järjestämiseksi, vieläpä heidän toimensa kautta ruwettiin kokoamaan Herran kansan raamattua, jota me **Wanhaksi Testamentiksi** nimitämme.

Pf. 103: 8, 9. Laupias ja armollinen on Herra, kärkevän ja aitwan hywä. Ei hän aina riitele, eikä wihastu ijanatkkefesti. Ei hän tee meille synteimme ansiosta, eikä kosta meille pahain tekoimme jälkeen.

---

41. Judan kansan elämän vaiheet, palattuansa kotimaallensa.

1. Wankeudesta palattuansa elivät Judalaiset lempollista ja onnellista elämää lähes 200 ajastaitaa, **Persialaisten** wallan alla. Heidän lihawa maansa antoi heille sekä mitä he itse tarvitsivat, että myös mitä olivat weskapääät werona suorittamaan Persialaisten kuninkaille. Olipa oma hallituskin heille suotu Ylimmäisten pappeinsa kautta. Mutta wallottajainsa waihetessa muuttuivat ajat Judalaisille. Kuuluttua **Makedonian** mainion kuninkaan **Aleksander "Suuren"** äärettömään waltakuntaan, tulivat he ensin **Egyptin** ja sittemmin (noin 500 e. Kr.) **Syrian** kuningasten wallan alle, joista **Antiohus Epifanes** oli se, joka niin hirmuisesti menetteli heidän kansjansa, tahtoin heitä pakottaa kieltämään isäinsä Jumalan. Tätä Epifaneksen hirmuwaltaa vastaan, jossa kansaa surmattiin, templi ryöstettiin sekä saastutettiin epäjumalan palveluksella y. m., nousi wiimmein Jumalaa pelkääwä pappi **Mattathias** poikinsa (167 e. Kr.). Nämät kokosivat ympärillensä uskollisia kansalaisia, käwiwät ympäri maassa, tukistiwat epäjumalain alttarit, eiwätkä säästäneet enemmän Herrasta poisluopuneita kansalaisiansa, kuin wihollisiansa. Wanhin pojista **Judas Makkab** („Wassara“) löi Syrialaiset monissa tappeluissa, puhdisti templin, ja asetti Jumalan palveluksen alallensa. Hänestä kutsuttiin jälkeisensä ja sukulaisensa **Makkabealaisiksi**, joista sitten jadan ajastajan aikana Judalaisilla oli omituisia, wapaita hallitsioita, ruhtinaan ja ylimmäispapin yhdistetyllä ammatilla, wieläpä wiimmein kuninkaanki arwonimellä. Mutta kun riita ja eripuraisuus lopullisesti sai wallan Makkabealaisten keskellä, tulivat **Romalaiset** muka riitaa ratkasemaan, waan walloittiwat samassa maan ja kansan allensa. Romalaisten suosioista pääsi ensin eräs **Edomealainen** nimeltä **Hero-des**, kuninkaallijelle istuimelle Judassa (40 e. Kr.), häwitti kokonansa Makkabealaisten suwun ja oli muu-

toinki kolikko kuningas, vaikka hän, kansan mieltä noudattaaksensa, uudisti ja kaunisti Jerusalemin templin. Hänen kuoltuansa (2 j. Kr.), jaettiin maa, johon silloin kuului neljä maakuntaa **Judea, Samaria, Galilea ja Berea**, hänen poikainsa välillä; ja sittemmin panivat Romalaiset suorastaan omat Maaherransa hallitsioiksi maassa. Senkaltainen maaherra oli myös **Pontius Pilatus**, jonka alla Herra Kristus kärsi ristin kuoleman (33 j. Kr.). Kun Judalaiset, jotka tämän elämän Herran Jeesuksen Kristuksen hylkäsiwät ja antoiwat yllön Romalaiselle Maaherralle Pilatukselle ristiin naulittaa, ajallansa koettiwat taittaa Romalaisten ikeen, käwi heidän, niinkuin Herra oli sanonut: Romalaiset tuliwat suurella sotawäen voimalla, piirittiwät Jerusalemin, walloittiwat sen, polttiwat templin ja kaupungin „eiwättä jättäneet kiveä kiven päälle,” waan myiwät, mitä miekka ja nälkä asukkaista vielä oli jättänyt eloon, ikuiseseen wankeuteen (70 j. Kr.). Senjälkeen owat Judalaiset olleet hajauneina ympäri mailmaa, ilman kotimaata ja waltiofuntaa.

Lisäyksiä.

1. Wanhau Testamentin ajan juoksu.

Kertomus-N:o.	Vuotta ennen Kristuksen syntymää.
2. Adam ja Ewa	4,000.
5. Wedenpaisumus	2,500.
7. Abraham	2,100.
8. Iisak	2,000.
16. Jakob muuttaa Egyptiin . . .	1,927.
18. Israelin lasten pelastus Egyptistä	1,497.
24. Jofua käypi Israelin lasten kans- ja Jordanin läpitse	1,457.
31. Dawid kuninkaana	1,101.
33. Salomo rakentaa Jerusalemin temp-	

	lin	1,061.
34.	Waltakunnan jako	1,010.
35.	Nhab ja Elias	981.
36.	Israelin waltakunnan häwiö	722.
38.	Judan waltakunnan häwiö	606—588.
40.	Balaaminen Babelin wankeudesta	536.
40.	Serubabel rakentaa templin	518.
40.	Esra tulee myös Jerusalemiin	478.
40.	Nehemia ja Malafia	445.
41.	Judan kansa Persian wallan alla, ai- na vuoteen	323.
41.	Judan kansa Makedonian, Egyp- tin sekä Syrian wallan alla, wuo- teen	167.
41.	Makkobealaiset, vuoteen	64.
Judalaiset	Romalaiisten wallan alla	

Kristus syntyy.

2. Wanhan Testamentin kirjat.

Wanhan testamentin kirjat, jotka Jumalan Pyhän Hengen waikuttamalla ovat kirjoitetut Profetailta ja muilta Pyhiltä miehiltä wanhan testamentin aikana, jaetaan sijällyksensä suhteen kolmeen suureen lahkoon: historialliset kirjat, opetus-kirjat, profetalliset kirjat.

1. Historialliset ovat: 5 Moseksen kirjaa, Josuan kirja, Tuomarein kirja, Rutin kirja, 2 Samuelin kirjaa, 2 Kuningasten kirjaa, 2 Mikakirjaa, Esran kirja, Nehemiau kirja ja Esterin kirja.

Näistä näyttävät meille Moseksen kirjat, alfaen mailman luomisesta ja ihmiskunnan wanhimmista vaiheista, minkä armollisen liiton Jumala teki Abrahamin kanssa, kuinka hän antoi hänelle lupauksen kaikkein kansain siunaamisesta hänen jälkeistensä kautta, ja kuinka hän, täyttääksensä tätä lupaustansa, otti heidät woimallisella kädellä ulos Egyptin orjuudesta, antoi heille käskynsä ja säädynsä, sekä moninaisella tavalla

kuritti, holhoi ja kaswatti tätä kansaansa. Sanalla sanoen, näissä Moseksen kirjoissa löytyy luettavana Israelin kansan alkuperäinen elämäkerta, Moseksen kuolemaan saakka. Josuan kirja jatkaa tämän Israelin kansan elämäkerran aina Josuan kuolemaan, ja Tuomarein kirjat asettuvat meille silmin nähtäväksi saman kansan elämän vaiheet koko Tuomareitten pitkäna vaikutus-aikana. Tähän samaan Tuomareitten aikaan kuuluu myös Ruutin kirja, jossa kerrotaan erityinen kertomus eräästä Moabilaisesta waimosta, nimeltä **Rut**, joka leskeksi jouduttuansa Israelilaisen awiomiehensä jälkeen, ei tahtonut jäädä pakanalliselle syntymä-maallensa, waan seurasi jumalista anoppiansa Israelin maalle, jossa hän sitte löysi onnensa: tuli rikkaan **Boaksen** emännäksi sekä **Isain, Dawidin** isän, synnyttäjäksi.

Samuelin kirjat kertovat Samuelista Israelin viimeisestä tuomarista, jonka profetallinen vaikutus ulottuu niin kauwas tulewaanki aikaan. Tästä syystä löydetään näissä Samuelin nimellä nimitetyissä kirjoissa myös Saulin ja vielä Dawidinki kuningaskunnan hallitusajan kertomus, nimittäin niin: että Edellinen kirja loppuu Saulin ja jälkimmäinen, eli Toinen, Dawidin kuolemaan. Kuningasten kirjoissa pitkitetään kertomus Dawidin kuninkaan viime elämän päiväistä aina Israelin- sekä sittemmin Sudan-waltakunnan häwiämiseen asti. Mitä Mikäkirjoihin tulee, on heidän kertomus-aineensa jotenki sama kuin Kuningasten kirjain, sillä erotuksella waan, että Israelin waltakunnan vaiheet, näissä peräti jätetään pois, ja ensimmäisen kirjan edellisissä luvuissa löytyy sukupolwein luetelo, alkawa aina Adamista, sekä toisen kirjan viime loppulla muutamia sanoja **Koreksen**, **Perfian** kuninkaan, **Judalaisille** annetuista luvasta palaita isänsä maalle jälleen. **Esran** ja **Mehemiau** kirjat sisältävät miesten töitä ja vaikutuksia, joiden nimeä he kantawat, — **Eslerin** kirja sanoo, kuinka tämän niminen Judalainen waimo, jonka **Perfialainen** kuningas oli nainut, erinomaisesti onnellisella keinolla woi vaikuttaa kansansa pe-

lastakfen kauheasta surmasta, itse Kuninkaan armon kautta.

2. Opetuskirjat ovat: **Jobin kirja, Psaltari, Salomon Sananlaskut, Salomon saarnaaja** sekä **Salomon kirkia weisu.**

Näistä opettaa Jobin kirja hurskaan Jobin esimerkillä, kuinka vastahakoisuudet, waiwat ja kärsimiset sallitaan tulla Jumalalta rakkainpain lastensaki päälle, eimätkä siis ole pidettävänä wihan ja rangastuksen osotteina, waan uskon ja kärsiwällisyyden harjoituksina, että Jumalan armon rikkaus ja hänen nimensä kunnia loistaihi heidän nöyryydessä ja kestäwäisyydessä.

Psaltari taas, 150 psalmeisjansa, neuwoo rukoukseen, synnin tunnustukseen, uskoon, turvaamiseen ja ylistykseen, sekä sisältää monituisia ihanoita ennustuksia mailman Wapahajan tulemisesta koko syntisen sukukuntamme awuksi (niinkuin jo 31 kertomuksessa on sanottu). **Salomon Sananlaskuissa** kuulemme elämän kokeuksista ko'otun wiisauden sanowan meille sanoja, joita tämän ja tulewaisen elämän onnistumiseksi tarwitsemme kuulla ja huomaita. **Korkeassa weisussa** werrataan uskowaisen sielun ikäwöimistä wapahajansa yhteyden perään moriammen palawaan ikäwöimiseen ylkänsä yhteyteen.

3. Profetaalliset kirjat, jotka kukin kantawat sen profetan nimen, jonka julistuksia he sisältäwät, ovat: **Jesaia, Jeremia, Hesekiel ja Daniel**, joita kirjoituksen suuremman laweuden juhteen kutsutaan **isommiksi** profetaiksi, ja **Hosea, Joel, Amos, Obadia, Jona, Mika, Nahum, Habakuk, Sefania, Haggai, Sakaria ja Malakia**, joita edellisiin werrattuina sanotaan **wähemmiksi**. Siis 4 isompaa ja 12 vähempää. Julistukset näissä kaikissa owat ilmoituksia Herran puolesta ja uhkaawat paatuneita rangastuksella synnin ja jumalattomuuden tähden, mutta lohduttawat katuwaisia armolupauksilla, wieläpä waltakunnan wiimeisessäkin häwiämisen hädässä wirwottawat uskowaisia. Että Wanha Testamentin aikana usiampiaki pro-

fetoja on ollut paitsi näitä, joiden kirjoja tässä nyt olemme luetelleet, on tarkasti ymmärrettävä; sillä profetoja **Moses, Samuel, Elias ja Elisakin** y. m. olivat. Se wain on kaikkein profetain yhteinen ja alati pysywä tuntomerkki, että he ovat puhuneet Herran hengen vaikutuksesta: „Sillä ei yhtään profetia (profetallista lausetta) ole vielä ihmisten tahdosta tuotu edes, waan pyhät Jumalan ihmiset ovat puhuneet, vaikutetut Pyhäältä Hengeltä. 2 Piet. 1: 21.

Vanhan Testamentin raamatun lopulla löytyy vielä kirjoja, joita kuitenkin ei sowi panna näiden nyt lueteltuin historiallisten, opillisten sekä profetallisten kirjain rinnalle, syystä juuri etteivät olekaan kirjoitetut Pyhän Hengen erityisellä vaikuttamalla. Tällöisiä ovat: Juditan kirja, wiisauden kirja, Tobian kirja, Jesus Syrafin kirja, 2 Makkabealaisten kirja y. m.

Nineisto.

Sivu.

1. Mailman luominen, 1 Mos. 1, ...	1.
2. Adam ja Ewa, 1 Mos. 2, ...	2.
3. Syntiin lankeeminen, 1 Mos. 3, ...	3.
4. Cain ja Abel, 1 Mos. 4, ...	4.
5. Bedenpaisumus, 1 Mos. 6—9, ...	6.
6. Babelin torni, 1 Mos. 11, ...	7.
7. Abrahamin kutsumus, 1 Mos. 12. 13, ...	8.
8. Abrahamin koetus. Siak, 1 Mos. 21. 22, ...	8.
9. Sakobin waellus, 1 Mos. 28, ...	11.
10. Sakobin palvelus Labanin luona, 1 Mos. 29. 30, ...	11.
11. Sakobin kotimatka, 1 Mos. 31—33, ...	12.
12. Josef myyhdään weljiltänsä, 1 Mos. 37, ...	13.
13. Josefän orjuus, wankuus ja ylentäminen, 1 Mos. 39—41, ...	15.
14. Josefän weljet tulewat Eghptiin 1 kerran, 1 Mos. 42, ...	17.
15. Josefän weljet tulewat Eghptiin 2 kerran, 1 Mos. 43—45, ...	18.
16. Sakob muuttaa Eghptiin, 1 Mos. 46—50, ...	19.
17. Moses, 2 Mos. 1. 2, ...	21.
18. Israelin lasten pelastus Eghptin orjuudesta, 2 Mos. 3—13, ...	24.
19. Waellus Punaisen Meren läpitse, 2 Mos. 14. 15, ...	25.
20. Israelin lasten matka Sinaille, 2 Mos. 16. 17, ...	26.
21. Sumala julistaa pyhän lakiinsa, 2 Mos. 19. 20. 32. 34, ...	28.
22. Israelin lasten Sumalanpalveluksesta, 2 Mos. 28. 31.	30.
23. Neljäkymmentä vuotta formosja, 4 Mos. 11—21, 5 Mos. 31, ...	31.
24. Moses kuolee. Josua, 5 Mos. 31—43. Jos., ...	33.
25. Tuomarit Israelissa, Tuom. 2. 6. 7. 13—16, ...	35.
26. Eli. Samuel, 1 Sam. 1—7, ...	39.
27. Saul Israelin kuninkaana, 1 Sam. 8—10, 15, ...	41.
28. Dawid woibellaan kuninkaaksi, 1 Sam. 16, ...	42.

	Sivu.
29. Dawid ja Goljat, 1 Sam. 17, ...	43.
30. Saul wainoo Dawidia. Saulin loppu, 1 Sam. 18—24, 26. 31, 2 Sam. 1, ...	45.
31. Dawid kuninkaana. Jumalan lupaus hänelle, 2 Sam. 2. 4—8, ...	47.
32. Dawidin rikos, katumus ja rangastus, 2 Sam. 11. 12. 14—19	48.
33. Salomo, 1 Kun. 2—11, 2 Nifal. 1—9, ...	50.
34. Wastakunnan jako, 1 Kun. 12, ...	52.
35. Israelin waltakunta, 1 Kun. 12: 26. 17. 18, 2 Kun. 2, 52.	52.
36. Israelin waltakunnan häviö, 2 Kun. 17, ...	54.
37. Judan waltakunta, 2 Kun. 18. 20. 22. 23, ...	56.
38. Judan waltakunnan häviö, 2 Kun. 23—25, ...	56.
39. Babelin wankuus, Danielin k., ...	57.
40. Palaaminen Bab. wankuudesta, Esr. ja Neh. k., ...	60.
41. Judan kansa, palattuansa kotimaallensa	63.
Vijähkfiä. Wanh. Test. ajan juoksu	64.
,, Wanhan Testamentin kirjat	65.

Uusi Testamentti.

Koska aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa syntyneen waimosta, lain alaiseksi tehdyn; että hän ne, jotka lain alaiset olivat, lunastaisi. Gal. 4: 4, 5.

1. Jesuksen sikiäminen.

Keljäthuhatta vuotta oli kulunut, sitten kun lupaus annettiin „että waimon siemen piti rikki polkeman käärmeen pään.“ Roman keisari Augustus oli lewittänyt Romalaisten pakanallisen waltakunnan yli kaiken tuttawan mailman, ja hänen allansa hallitsi Edo-mealainen **Herodes** Herran kansaa. Kaikki toivo näytti kadonneeksi niiltä, jotka odottivat „Israelin lohdusta.“ „Mutta ei Herra wiivytä lupauksensa.“ Nyt oli Hänen aikansa täytetty.

1. Nyt lähetettiin enkeli **Gabriel** Jumalalta Galilean kaupunkiin, jonka nimi oli **Natsaret**, neitseeseen tykö, joka oli kihlattu miehelle, jonka nimi oli **Josef**, Dawidin huoneesta; ja neitseeseen nimi oli **Maria**. Ja enkeli tuli sisälle hänen tykönsä, ja sanoi: „terwe armoitettu! Herra on sinun kanssas, sinun sinä waimoin seasja!“

2. Mutta kuin Maria näki enkelin, hämmästyi hän hänen puheestansa, ja ajatteli millinen se terwehdyks oli. Ja enkeli sanoi hänelle: „älä pelkää Maria, sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä. Ja katso sinä

fiität kohdusfas, ja synnyttät pojan; ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä **Jesus**. Sen pitää oleman suuren, ja pitää kutsuttaman Nimmäisen Pojaksi, ja Herra Sumala antaa hänelle Dawidin hänen isänsä istuimen. Ja hänen pitää ijankaikkisesti oleman Jakobin huoneen kuningas, eikä hänen waltakunnallansa pida loppua oleman."

3. Niin sanoi Maria enkelille: „kuinka tämä tulee, sillä en minä miehestä mitään tiedä?“ Enkeli vastasi ja sanoi hänelle: „Pyhä Henki tulee sinun päälles, ja Nimmäisen woima warjoo sinun; sentähden myös, se Pyhä, joka sinusta syntyy, pitää kutsuttaman Sumalan Pojaksi.“ Ja katso, Elisabet sinun lankos siitti myös pojan vanhalla ijällänsä, ja tämä on kuudes kuukausi hänelle, joka kutsuttiin hedelmättömäksi. Sillä ei Sumalan edessä ole mitään mahdotointa.“ Niin sanoi Maria: „katso Herran piika; tapahtukoon minulle sanas jälkeen!“ Ja enkeli läksi hänen tyköänsä.

Esj. 7: 14. Katso, Keitsy siittää ja synnyttää pojan, sen nimi pitää kutsuttaman **Summaunuel** (Sumala meidän kanssamme).

1 Joh. 4: 9. Siinä ilmestyi Sumalan rakkaus meitä kohtaan, että Sumala lähetti ainoan Poikansa mailmaan, että me hänen kauttansa eläisimme.

Minä uskon Jesuksen Kristuksen päälle, hänen ainoan Poikansa, meidän Herramme, joka siki Pyhästä Hengestä.

Wirsi 116: 1, 2, 3. Nyt kristikunta riemuitkoon, Riitosta Herran lausukoon, Edestä armon's awaran, Kun awais meille tawahan.

Sen ihmeen sallei armostaan Hän tapahtua aikanaan, Ett' ainokaisen poikansa Soi ilmesthyä lihassa.

Niin syntyi uusi ihminen, Sumalan Poika yhäinen; Hän tuli meille turwaksi, Synnteimme sowitzajaksi.

2. Jesuksen syntyminen.

1. Käsky käwi ulos keisarilta Augustukselta, että kaikki mailma piti werolliseksi laskeettaman. Ja kuki

meni kaupunkiinsa panettamaan itseänsä werolle. Niin myös Josef Natšaretista, Galilean kaupungista, meni Betlehemiin, Judean kaupunkiin panettamaan itseänsä werolle Marian, kihlatun emäntänsä kanssa, joka raskas oli. Niin tapahtui heidän siellä ollessansa, että hänen synnyttämisesä päivät täytettiin. Ja hän synnytti Pojan esikoisensa, ja kapaloitsi hänen, ja pani seimeen, ettei heillä ollut sias majassa.

2. Ja paimenet walwoivat siinä paikkakunnassa, ja wartioitsivat yöllä laumaansa. Ja katso, Herran enkeli seisoi heidän tykönänsä ja Herran kirkkaus ympäri walaisi heitä: ja he suuresti peljästyivät. Ja enkeli sanoi heille: „älkää peljättö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tulewa kaikelle kansalle. Teille on tänä päivänä syntynyt wapahtaja, joka on Kristus Herra, Dawidin kaupungissa. Ja tämä on teille merkiksi: te löydätte lapsen kapaloittuna makaawan seimessä.“ Ja kohta tuli enkelin kanssa suuri taiwaallisen sotawäen joukko, jotka kiittiwät Jumalaa ja sanoiwat: „**kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ja ihmiselle hywä tahto!**“

3. Ja tapahtui, että enkelit meniwät heidän tykönsä taiwaaseen; niin paimenet puhuiwat keskenänsä: „käykäämme Betlehemiin, ja katsokaamme sitä, mitä tapahtunut on, minkä Herra meille ilmoitti. Ja he tuliwät kiiruhdain, ja löysiwät Marian ja Josefia, niin myös lapsen, joka makais seimesä. Koska he tämän nähneet oliwat, julistiwat he sen sanoman, mikä heille tästä lapsesta oli sanottu. Ja kaikki, jotka sen kuuliwat, ihmetteliwät niitä, joita heille paimenilta sanottu oli. Mutta Maria kätki kaikki nämät sanat, tutkistellen sydämesänsä. Ja paimenet palasiwat, ylistäin ja kunnioittain Jumalaa kaikista, mitä he kuulleet ja nähneet oliwat, niinkuin heille sanottu oli.

Sej: 9: 5. Meille on lapsi syntynyt, poika on meille annettu, jouta hartioilla herraus on; ja hänen nimensä kutsutaan: Shmeelinen, Neuwonantaja, Wäkewä, Jumala, Sjantakkinen Isä, Rauhan päämies.

1 Tim. 3: 16. Se on julkisesti suuri jumalisuuden salaisuus: että Jumala on ilmoitettu lihasna, vanhurskautettu Hengessä, nähty enkeleistä, saarnattu pakanoille, uskottu mailmassa, ja otettu ylös kunniaan.

Minä uskon Jesuksen Kristuksen päälle,
Hänen ainoan poikansa, meidän Herramme,
— — — joka syntyi Neitseestä Mariasta.

125: 1. 3. 4. Sioiten weisattaam Bahwasti riemuitkaam;
Jo Jesuksemme rakas Mataapi seimesjä, Paistaa kuin aurin' ar-
mas, Hän auttajamme.

O Hän rakkaus! O Pojan suloisuus, Kuin kuolemasta autti
Meit' uuteen elohon, Surkeudesta saatti Hjäiseen ilohon, Taiwaan
autunteen.

Taiwaas on iso suur Ja meno jalo juur Usunnois' autuit-
ten; Ei huolta, surua Seuroisja enkelitten Taiwaassa tunnetta.
Siine haluamme.

3. Tietäjät itäiseltä maalta tulewat kumar- tamaan Jesusta.

1. Koska siis Jesus oli syntynyt Betlehemissä Judan maalla, kuningas Herodeksen aikana, katsi, tietäjät tulivat idästä Jerusalemiin, ja sanoivat: „kussa on se äsken syntynyt Judalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähdenjä idässä, ja tulimme häntä kumartain rukoilemaan.“

2. Koska kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän ja kaikki Jerusalem hänen kansansa. Ja kokosi kaikki ylimmäiset papit ja kirjanoppineet kansan seassa, ja kyseli heiltä, kussa Kristuksen piti syntymän. Ja he sanoivat hänelle: „Betlehemissä Judan maalla; sillä niin on Profetan kautta kirjoitettu: „**Ja sinä Betlehem Judan maassa, et suinkaan ole wähin Judan pääruhtinasten seassa: sillä sinusta on tulewa se Ruhtinas, jonka minun kansaani Israelia pitää hallitseman.**“ Silloin kutsui Herodes tietäjät salaa, ja tutkisteli wifusti heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi. Ja lähetti heidän Betlehemiin ja sanoi: „mentäät ja kysykäät wifusti lapsesta; ja koska te löydätte, niin ilmoittakaa minulle, että minäki tulisin ja kumartaisin häntä.“

3. Koska he olivat kuninkaan kuuleet, menivät he matkaansa; ja katso, tähti, jonka he olivat nähneet idässä kävi heidän edellensä, niin kauvan kuin se edellä käyden seisahdi sen paikan päälle, jossa lapsi oli. Ja he menivät huoneeseen ja löysivät lapsen äitinsä Marian kanssa; maahan lankeesivat ja rukoilivat häntä, ja awasivat tawaransa, ja lahjoittivat hänelle kultaa, ja pyhää sawua ja mirhamia.

4. Sitten kielsi Jumala heitä unessa Herodeksen tykö palajamasta. Ja he menivät toista tietä omalle maallensa.

Ref. 60: 2. 3. Katso, pimeys peittää maan ja synkeys kansan, mutta Herra koittaa sinun ylitse, ja hänen kunniansa pitää sinun päälles nähtämän. Ja pakanat pitää waeltaman sinun walkeudessa ja kuninkaat sinun paisteessas, joka sinun ylitse koittaa.

Wirsi 140: 3. 7. Sanas walessa ja meitä, Jeesus armas, johtele, Tykö myöskin esyneitä Harhateitä saattele, Suo sen tähtes kirkkahan Raikin paitoin loistawan!

---

4. Josef pakenee Jeesuksen kanssa Egyptiin.

1. Koska tietäjät olivat menneet pois, katso, niin Herran enkeli ilmestyi Josefille unessa, sanoen: „Nouse ja ota lapsi äitinsä, ja pakene Egyptiin, ja ole siellä siihen asti, kuin minä sinulle sanon; sillä Herodes on etsiwä lasta hukuttaaksensa häntä. Niin Josef nousi ja otti lapsen äitinsä yöllä, ja pakeni Egyptiin.

2. Mutta koska Herodes näki itsensä petetyksi tietäjiltä, vihastui hän sangen lowin, ja lähetti tappaamaan kaikki poikalapset Betlehemissä ja kaikissa sen ääriissä, jotka kaksivuotiset olivat taikka nuoremmat, sen ajan jälkeen, kun hän oli tarkasti tietäjiltä tutkinut.

3. Sitten, koska Herodes oli kuollut, ilmestyi Herran enkeli Josefille unessa Egyptissä, ja sanoi: „nouse ja ota lapsi äitinsä, ja mene Jsraelin maalle; sillä ne owat kuolleet, jotka lapsen henkeä wäijywät.“ Niin hän nousi ja meni Jsraelin maalle, ja asui Natšaretin

kaupungissa. Ja lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä, ja täytettiin viisaudella, ja Jumalan armo oli hänen kanssansa.

Ps. 2: 1, 2. Miksi pakanat kinkuitsevat ja kansat turhia ajattelevat? Maan kuninkaat hankitsivat heitänsä ja päämiehet neuvoa pitävät Herraa ja hänen voidelnuansa vastaan.

Mos. 11: 1. Minä kutsuin Poikani Egyptistä.

5. Jeesus kahdentoista vuotisena templissä.

1. Jeesuksen vanhemmat raelisivat joka vuosi Pääsiäisjuhlaan Jerusalemiin. Ja kun hän oli kahdentoista kymmenen vuoden vanha, menivät he Jerusalemiin, juhla päivän tavan jälkeen. Ja Jeesus oli heidän kanssansa.

2. Ja kun ne päivät olivat kuluneet, ja he kääntyivät kotimatalle, jäi poikainen Jeesus Jerusalemiin, jota ei Josef ja hänen äitinsä huomainneet, vaan luulivat hänen olevan seurassa. Ja he kävivät yhden päivän matkan, ja etsivät häntä lankoin ja tuttavain seasja. Ja kun ei he häntä löytäneet, palasivat he Jerusalemiin etsien häntä.

3. Ja tapahtui kolmen päivän perästä, että he löysivät hänen templissä istuvan opettajain keskellä, kuuntelevan heitä ja kysyvän heiltä. Ja kaikki, jotka hänen kuulivat, hämmästyivät hänen ymmärrystänsä ja vastauksiansa. Ja kun hänen vanhempansa hänen näkivät, hämmästyivät he; ja hänen äitinsä sanoi hänelle: „poikani, miksis meille näin teit? Katso, sinun isäs ja minä olemme murehtien etsineet sinua.“ Ja hän sanoi heille: „mitä te minua etteitte, ettekö te tiedäneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun Isäni ovat?“ Eikä he ymmärtäneet sitä sanaa, jonka hän heille sanoi.

4. Ja Jeesus meni alas heidän kanssansa, ja tuli Natsaretiin, ja oli heille alamainen. Ja hän menestyi

viisauudessa, ja iässä, ja armoissa Jumalan ja ihmisten edessä.

Jes. 11: 1, 2. Viisa on putkahtava Sain kannosta ja wesa hänen juurestaan on hedelmöittävä, jonka päällä Herran henki lepää: viisauden ja hymärryksen henki, neuvon ja wälewyyden henki, taidon ja Herran pelwon henki.

Kol. 3: 20. Lapset, olkaat kuuliaiset wanhemmillenne kaitissa, sillä se on Herralle otollinen.

1 Piet. 2: 21. Kristus jätti meille esikuvan, että te noudatte häneen askeleitanne.

6. Jeesus kastetaan.

1. Niinkuin profetaissa kirjoitettu oli: „katso, minä lähetän minun enkelini kaswois eteen, joka on valmistawa ties sinun etees: Huutawan ääni on korwessa; valmistakaat Herran tietä, ja tehkää hänen polkunsa otteaksi;“ niin lähetettiin yksi mies Jumalalta jonka nimi oli **Johannes**, hurstaaan papin Sakarian ja hänen emäntänsä Elisabetin poika, valmistamaan kansaa Jeesusta vastaanottamaan. Tämä Johannes nousi 29 wuotena Jeesuksen syntymästä, saarnaamaan parannuksen kastetta Judean korwessa, ja sano: „tehkää parannus sillä taiwaan waltakunta on lähestynyt.“ Ja hänen tykönsä meni ulos koko Judean maakunta ja Jerusalemin asuwaiset, ja kastettiin kaikki häneltä Jordanin wirrassa, jotka tunnustiwat heidän syntinsä. Ja kun kansa odotti, ja ajatteli sydämesjansä, lieneekö hän Kristus, wastasi Johannes kaikille „minä tosin kastan teitä wadella, mutta minua wälewämpi tulee, jonka kengän nauhoja en minä ole kelwollinen päästämään, hän kastaa teitä Pyhällä hengellä ja tulella.“

2. Koska Jeesus oli lähes kolmentymmenen wuotinen, tuli hän Galilean Natšaretista Jordaniin, Johannesen tykö, kastettawaksi häneltä. Mutta Johannes kielsi häneltä, sanoen: „minä tarwitzen sinulta kastetta, ja sinä tulet minun tyköni!“ Niin wastais Jeesus, ja sano hänelle: „salli nyt; sillä näin meidän so-

pii kaikkea wanhurskautta täyttää." Ja hän jallei hänen. Koska Jeesus kastettu oli, astui hän kohta ylös vedestä; ja katso taiwaat aukenivat hänelle, ja hän näki Jumalan hengen tulewan alas, niinkuin tyhkyijen, ja tulewan hänen päällensä. Ja katso, ääni taiwaasta janoi: „tämä on se minun rakas Poikani, johon minä mielistyin.“

Ap. T. 10: 38. Jumala on woidellut Jeesuksen Natsaretistä Pyhällä Hengellä ja woimalla.

Kol. 2: 9. Hänessä (Jeesuksessa) asuu koko Jumaluuden täydellisyys ruumiillisesti.

7. Jeesus kiusataan perfeleeltä.

1. Silloin wiettiin Jeesus Hengeltä korpeen, kiusattawaksi perfeleeltä. Ja kun hän oli paastonnut neljäkymmentä päiwää ja neljäkymmentä yötä, isofi hän.

2. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja janoi: „jos sinä olet Jumalan poika, niin sano, että nämät kivet leiwiksi tulewat.“ Mutta hän wastasi ja janoi: „ei ihminen elä ainoasti leiwästä, waan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee.“

3. Silloin otti perfele hänen kanssansa pyhään kaupunkiin, ja asetti hänen templin harjalle, ja janoi hänelle: „jos olet Jumalan poika, niin laske itjes täältä alas, sillä kirjoitettu on“ „hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta, ja he kantawat käsissä sinun, ettes jostus jalkaas kiveen loukkaa.“ Niin Jeesus janoi hänelle: „taas on kirjoitettu: „ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalatas.“

4. Taas wei hänen perfele sangen korkealle wuorelle, ja osotti hänelle kaikki mailman waltakunnat ja niiden kunnian, ja janoi hänelle: „nämät kaikki annan minä sinulle, jos lankeet maahan, ja rukoilet minua.“ Niin janoi Jeesus hänelle: „mene pois saatana, sillä kirjoitettu on“ „Herraa Jumalatas pitää sinun kumartaman, ja häntä ainoaa palweleman.“ Sil-

loin jätti hänen perkele; ja katso, enkelit tulivat ja palvelivat häntä.

Hebr. 4: 15. 16. Ei meillä ole se ylimmäinen pappi, joka ei taida meidän heikkouttamme armahtaa, vaan se joka kaikissa on kiustattu, niinkuin meki, kuitenkin ilman synnitä. — Sentähden käykäämme edes uskalluksella armoistuimen tykö, että me laupiuden saissimme, ja löytäisimme armon, koska me apua tarvitsemme.

8. Jeesuksen ensimmäiset opetuslapset.

1. Jeesus meni jälleen sille puolelle Jordania, kussa Johannes kastoi. Ja kun Johannes näki Jeesuksen tulewan tykönsä, sanoi hän: „katso Jumalan karitsa, joka pois ottaa mailman synnin.“ Toisena päivänä seisoi Johannes taas siellä, ja kaffi hänen opetuslapsistansa. Ja kun hän näki Jeesuksen käyvän, sanoi hän: „katso Jumalan karitsa!“

2. Ja ne kaffi opetuslasta kuulivat hänen puhuvan, ja seurasiivat Jeesusta. Mutta Jeesus käänsi itsensä ja sanoi heille: „mitä te etsitte?“ He sanoivat: „Rabbi, (se on niin paljo sanottu, Mestari) kussas asut?“ Hän sanoi heille: „tulkaa ja katsokaa!“ Ja he tulivat ja näkiwät, kussa hän asui, ja oliwat sen päivän hänen tykönsä. **Andreas**, Simon Pietarin weli, oli yksi niistä kahdesta, jotka sen Johannekselta oliwat kuulleet, ja seurasiivat häntä. Hän löysi ensin welsensä **Simonin**, ja sanoi hänelle: „me löysimme Messiaan,“ (se on niin paljo kuin woideltu.) Ja hän toi hänen Jeesuksen tykö. Mutta koska Jeesus katsoi hänen päälensä sanoi hän: „sinä olet Simon Jonaan poika; sinun nimes pitää oleman **Kefas**, (se on **Pietari**, eli kallio).

3. Toisena päivänä tahtoi Jeesus mennä Galileaan; ja löysi **Filippuksen**, ja sanoi hänelle: seuraa minua. Mutta Filippus oli Betsaidasta, Andreaksen ja Pietarin kaupungista. Tämä löysi **Natanaelin** ja sanoi hänelle: „Me olemme sen löytäneet, josta Mooses kirjoitti laisja ja profetat, Jeesuksen, sen Josefijn pojan Natfaretista.“ Ja Natanael sanoi hänelle: „tuleeko jo-

tain hyvää Natsaretista?" — Filippus sanoi hänelle: „tule ja katso!" Jeesus näki Natanaelin tykönsä tulewan, ja sanoi: „katso, totisesti oikea Israelita, jossa ei ole petosta." Natanael sanoi hänelle: „mistäs minun tunnet?" Jeesus vastais ja sanoi hänelle: „ennenkuin Filippus kutsui sinua siikuna puun alla ollessas, näjin minä sinun." Vastais Natanael ja sanoi hänelle: „Rabbi, sinä olet Jumalan poika, sinä olet Israelin kuningas." Jeesus vastais ja sanoi hänelle: „Sinä uskot, että minä sanoin sinulle: minä näjin sinun siikuna puun alla; sinä saat vielä suurempia nähdä."

4. Ja kolmantena päivänä olivat häät Galilean **Kanaassa**, ja Jeesuksen äiti oli siellä. Niin Jeesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin. Ja koska wiina puuttui, sanoi Jeesuksen äiti hänelle: „ei heillä ole wiinaa." Jeesus sanoi hänelle: „waimo, mitä minun on sinun kanssas? Ei minun aikani ole vielä tullut." Hänen äitinsä sanoi palvelioille: „mitä hän sanoo teille, se tehkää." Niin siellä oli kuusi kivistä astiata, pantuna Judalaisten puhdistamisen tawan jälkeen; ja kukin weti kaksi kolme mittaa. Jeesus sanoi heille: „pankaat nyt siälle, ja wiekää edeskäywälle." Ja he weit. Mutta koska edeskäyppä maisti sitä wettä, joka wiinaksi oli tullut, (eikä tietänyt, kusta se tuli, mutta palveliat tiesiwät, jotka weden ammensiwat), kutsui edeskäyppä yljän, ja sanoi hänelle: „Sokainen antaa ensisti hyvää wiinaa, ja sitte huonompaa, kun juowutaan. Sinä kätkit hyvän wiinan tähän asti." — Tämä on ensimmäinen ihme, jonka Jeesus teki Galilean Kanaassa, ja ilmoitti kunniansa. Ja hänen opetuslapsensa uskoivat hänen päälleensä.

Joh. 8: 12. Minä olen mailman walkeus. Soka minua seura, ei hän pimeydessä waella, waan saa elämän walkeuden.

Joh. 15: 16. Ette minua walinneet, waan minä walitsin teidän, ja sääsin teidän, että te menisitte hedelmää tekemään, ja teidän hedelmänne pysyisi.

Wierä 199: 1. Kun häitä minon wietettiin Galilean Kanaassa, Myös Jeesus sinne kutsuttiin Wieraaksi äitins' kanssa.

Ken avioliittoon lähtenee, Jeesuksen wiekään wieraakseen, Jos Jumasta toiwoo!

9. Templin puhdistus.

1. Ja Judalaisten pääsiäinen oli läsnä. Ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin, ja löysi templissä istuwan ne jotka karjaa, lampaita ja kyyhkyisiä myyskentelivät, ja waihattajat. Ja hän teki ruoskan köyristä, ja ajoi ulos ne kaikki templistä, ja lampaat, ja karjan. Ja kaasi ulos waihattajain rahan, ja kumosi pöydät, ja sanoi niille, jotka kyyhkyisiä myivät: „wiekää nämät täältä pois, ja älkää tehkö minun Isäni huonetta kaupahuoneeksi.“ Niin sanoivat Judalaiset hänelle: „mitä merkkiä sinä meille ojatat, että näitä teet?“ Jeesus vastasi: „Ja ottakaat maahan tämä templi, ja minä tahdon sen kolmantena päivänä raketa ylös.“ Niin Judalaiset sanoivat: „tätä templiä on rakettu kuusi wii-dettä kymmentä ajastaitaa, ja sinä rakennat sen kolmena päivänä?“ — Mutta hän sanoi ruumiinsa templistä. Koska siis hän oli kuolleista nousnut, muistiwat hänen opetuslapsensa hänen sen heille sanoneeksi.

1 Kor. 3: 16. Ettekö tiedä itsiänne Jumalan templitiksi; ettekö tiedä, että Jumalan henki asuu teissä?

1 Joh. 3: 3. Jokainen jolla tämä toiwio on hänen puoleensa, hän puhdistaa itsensä, niinkuin hänkin puhdas on.

Wirsä 149: 2. Me sinua, Jeesus, ylistäm, Ett amoit weres edestäm'. Näin meitä pirun pauloista Pelastaa tahtdoit pahoista.

○ Kristus, Jumala ja mies, Pois järje meistä synnin ies! Meit' auta häädät' ahtaasta Ja iijäisestä kuolosta!

10. Nikodemus tulee Jeesuksen tykö.

1. Niin oli yffi mies Fariseuksista, Nikodemus nimeltä, Judalaisten ylimmäinen. Se tuli yöllä Jeesuksen tykö, ja sanoi hänelle: „mestari, me tiedämme, että sinä olet Jumalasta opettajaksi tullut; sillä ei taida kenkään niitä tunnustähtejä tehdä, joita sinä teet, jollei Jumala ole hänen kanssansa.

Jesús vastasi ja sanoi hänelle: „totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku vastaudesta synny, ei hän taida Jumalan waltakuntaa nähdä.“

2. Nikodemus sanoi hänelle: „kuinka taitaa ihminen wanhana syntyä? Taitaako hän äitinsä kohtuun jälleen mennä ja syntyä?“

Jesús vastasi: „totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku synny wedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan waltakuntaan sijalle tulla. Mitä lihasta on syntynyt, se on liha; ja mitä Hengestä on syntynyt, se on Henki. — Mä ihmettele, että minä sanon sinulle: teidän pitää uudesta syntymän. Tuuli puhaltaa, kussa hän tahtoo, ja sinä kuulet hänen humunsa, etkä tiedä, kusta hän tulee taikka kuhunka hän menee; näin on jokin joka Hengestä syntynyt on.“

Vastasi Nikodemus ja sanoi hänelle: „kuinka ne taitawat tapahtua?“

3. Jesús vastasi ja sanoi hänelle: „Sinä olet mestari Israelissa, etkä näitä tiedä! Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: me puhumme, mitä me tiedämme, ja todistamme mitä olemme nähneet, ettekä te otata vastaan meidän todistustamme. Jos minä maallisia teille sanoin, ettekä usko; kuinka te uskoisitte jos minä taivaallisia teille sanoisin?“

„Ei astu kenkään ylös taivaaseen, waan joka taivaasta astui alas Ihmisen poika, joka on taivaassa. Ja niinkuin Moses yleni käärmeen korwessa, niin Ihmisen poika pitää ylettämän. Että jokainen joka uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, waan ijankaikkisen elämän saaman. Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainoan poikansa, että jokainen joka uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, waan ijankaikkisen elämän saaman.“

Wirs 203: 1. 3. Min suuresti on Jumala Mailmaa rakastanut, Ett' ainokaisen poikansa On sille lahjeittanut. Sywälle syntiin wajonnut, Pois tullut Jumalasta Ja autuudesta, Mailma hukkunut Ois Wapahtajatta.

Ken täällä uskoo Jesukseen Paeten synnin tietä, Sen auttaa

Herra taiwaasen, Ei hukkumahan heitä; Jumala antoi Poikansa Ei mailmaa kadottamaan, Baan wapahtamaan, Ja meille armonsa autuudeks lahjoittamaan.

11. Opetuslasten kutsuminen ja walitseminen.

1. Ja Jeesus palasi Hengen wäessä taas Galileaan, ja sanoma kuului hänestä ympäri kaiken lähimaakunnan. Ja hän opetti heidän Synagogissansa; ja he hämmästyivät hänen opetustansa, sillä hänen puheensa oli woimallinen.

2. Niin tapahtui, koska kansa tunki hänen tykönsä kuulemaan Jumalan sanaa, että hän seisoi **Genetjaretin meren** rannalla. Ja hän näki kaksi wenhettä olewan meren tykönä. Mutta kalamiehet olivat niistä lähteneet, ja pesivät verkkojansa. Niin hän meni yhteen weneesen, joka oli **Simonin**, ja käski hänen wähän maasta lastemaan ulos; ja hän istui ja opetti kansaa wenheestä.

3. Mutta lakattuansa puhumasta, janoi hän Simonille: „wie sywälle, ja heittäkäätkä werkkonne apajalle.“ Ja Simon wastaten janoi hänelle: „Mestari me olemme kaiken yön työtä tehneet, mitään saamata; mutta sinun käskystäsi heitän ulos werkon.“ Ja kuin he sen tekivät, sulkiwat he suuren kalain paljouden; ja heidän werkkonsa repeşi. Niin he wiittasivat kumppaneillensa toisessa wenheessä tulemaan ja auttamaan heitä. Ja he tulivat ja täyttivät molemmat wenheet, niin että he rupesiwat wajoomaan.

4. Koska Simon Pietari sen näki, lankeis hän Jeesuksen polwein juureen, janoen: „Herra, mene pois minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen.“ Sillä hämmästys oli käsittänyt hänet ja kaikki jotka hänen kansjansa olivat, kalan saaliin tähden, jonka he saaneet olivat, niinmyös **Jakobin** ja **Johanneksen**, Sebedeuksen pojat, jotka olivat Simonin kumppanit. Ja Jeesus janoi Simonille: „älä pelkää, tästedes saat sinä ihmisiä.“

Ja he wetiwät wenheet maalle ja annoiwat yllön kaikki, ja seurasiwat häntä.

5. Mutta niinä päiwinä tapahtui, että Jeesus meni wuorelle rukoilemaan, ja hän oli kaiken yötä rukouksessa Jumalan tykö. Ja päivän tultua kutsui hän opetuslapsensa, ja walitsi heistä kaksitoistakymmentä, jotka hän myös Apostoleiksi (lähettiläiksi) nimitti: **Simonin**, jonka hän myös **Nietariksi** kutsui, ja **Andreaksen**, hänen welsensä, **Jakobin** ja **Johanneksen** (Sebedeuksen pojat), **Filippuksen**, ja **Bartolomeuksen**, **Matheuksen** ja **Tommaan**, **Jakobin**, Alfein pojan, **Simonin**, jota kiwaajaksi kutsutaan, **Judan**, Jakobin pojan, ja **Judan Iskariotin**, joka myös oli pettäjä.

12. Wuorisaarna.

1. Jeesus waelsi ympäri ja saarnais waltakunnan ewankeliumia, ja paransi kaikkinaisia tauteja kansan seasja. Ja häntä seurasi paljo wäkeä. Mutta koska hän näki kansan, astui hän ylös wuorelle; ja kuin hän oli istunut, tuliwat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä. Niin hän awais suunsa, opetti heitä ja fanoi:

2. „Mutuaat owat hengellisesti waiwaijet, sillä heidän on taiwaan waltakunta. Mutuaat owat murheelliset, sillä he saawat lohdutuksen. Mutuaat owat siwiät, sillä he saawat maan periä. Mutuaat owat, jotka isoowat ja janoowat wanhurskautta, sillä he rawitaan. Mutuaat owat puhtaat sydämeistä, sillä he saawat nähdä Jumalan. Mutuaat owat rauhan tekiät, sillä ne pitää Jumalan pojiksi kutsuttaman. Mutuaat owat, jotka wanhurskauden tähden wainotaan, sillä heidän on taiwaan waltakunta. Mutuaat olette te, koska ihmiset pilkkaawat ja wainowat teitä, ja puhuwat kaikkinaista pahaa teitä vastaan, walhetellen minun tähteni. Sloitkaat ja riemuitkaat sillä teidän palkkanne on suuri taiwaasja.“

3. Alkää luulko, että minä tulin lakia ja profetoja päästämään; en tullut päästämään, waan täyt-

tämään. Te kuulitte sanotuksi: rakasta lähimmäistäs, ja vihaa vihollistäs. Waan minä sanon teille: „rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattawat, tehkää niille hyvää, jotka teitä wihaawat, ja rukoilkaat niiden edestä, jotka teitä wainowat ja wahingoittawat, että te olisitte Jsanne pojat, joka on taiwaissa; sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahain yli kuin hyväinki, ja antaa sataa niin wäärille kuin wanhurskaillekin. Olkaa siis täydelliset, niinkuin taiwaallinen Jsanne täydellinen on.“

4. „Koska te rukoilette niin älkää olko paljon puhuwaiset, niinkuin pakanat; sillä he lusewat paljon puheenja tähden kuultawansa (Jumalalta). Sentähden älkää olko heidän kaltaisensa, sillä teidän Jsanne tietää kyllä, mitä tarwitzette, ennen kuin häneltä rukoilettekaan. Näin teidän siis pitää rukoileman: Jsa meidän, joka olet taiwaissa; Pyhitetty olkoon sinun nimes; Lähestyköön sinun waltakuntas; Olkoon sinun tahtos niin maassa, kuin taiwaissa; Anna meille tänä päivänä jokapäiväinen leipämme; Ja anna meille meidän welkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän welvollistemme; Ja älä johdata meitä kiusaukseen; Mutta päästä meitä pahasta. Sillä sinun on waltakunta, ja woima, ja kunnia, ijankaikkisesti. Amen!

5. „Älkää tawaraa kootko maan päällä, kussa koi ja ruoste raiskaawat, ja kussa warkaat kaiwawat ja warastawat. Waan kootkaat itsellenne tawaraa taiwaassa, kussa ei koi eikä ruoste raiskaa, ja kussa ei warkaat kaiwa, eikä warasta. Sillä kussa teidän tawaranne on, siellä on myös teidän sydämenne. — Ei kenkään woi palwella kahta herraa; sillä taikka hän tätä vihaa ja toista rakastaa; taikka tähän juostuu ja toisen katsoo ylös. Ette woi palwella Jumalaa ja mammonata. Sentähden sanon minä teille: älkää murehtiko teidän henkennne tähden, mitä te syötte ja mitä te juotte; eikä ruumiinne tähden, millä te itsianne werhoitatte. Katsokaa taiwaan lintuja: ei he kylwä eikä niitä, eikä kokoo riiehen, ja taiwaallinen Jsanne ruokii

heidän. Ettekö te ole paljo enempi kuin he? — Etiskää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttansa, ja niin kaikki nämät teille annetaan.

6. Menkääht ahtaasta portista sijälle; sillä se portti on laavia ja tie avara, joka wie kadotukseen, ja niitä on monta jotka siitä sijälle menewät; ja se portti on ahdas, ja tie kaita, joka wie elämähän, ja harwat owat jotka sen löytävät. Jokainen hyvä puu kasvaa hyvät hedelmät, mutta mädännyt puu kasvaa häijyt hedelmät. — Ei jokainen, joka sanoo minulle Herra, Herra, tule taiwaan valtakuntaan, waan joka tekee Jhani tahdon, joka on taiwaisja.

7. Koska Jhesus oli lopettanut nämät puheet, hämmästyi kansa hänen oppiansa. Sillä hän opetti heitä woimallisesti, eikä niinkuin kirjanoppineet.

Math. 17: 5. Tämä on se rakas Poikani, johonka minä mielistyin; kuulkaa häntä! (5 Mos. 18: 15).

Wirsi: 360: 3. Anna Jhesus, Henkes walo Sieluum paistaa pimiään, Että poistais kirkkaus jalo Turhuuden pois istjän; Armos walo autuas Synnin pimeyn kauwas Ajakeon, ett' mieltäs myöden Kaikki elom mahtais käydä!

---

13. Jhesus puhdistaa spitalisen miehen, parantaa Sadanpäämiehen palwelian.

1. Koska hän astui alas wuorelta, seurais häntä paljo kansaa. Ja, katso, spitalinen mies tuli, kumarfi häntä ja sanoi: „Herra, jos sinä tahdot, niin sinä voit minun puhdistaa.“ Niin Jhesus ojensi kätensä ja rupeis häneen, sanoen: „Minä tahdon ole puhdas. Ja hän puhdistettiin kohta hänen spitalistansa.“

2. Mutta koska Jhesus meni **Navernaumiin**, tuli Sadanpäämies hänen tykönsä, ja rukoi häntä ja sanoi: „Herra, minun palweliani fairastaa kotona halwattuna ja kowin waiwataan.“ Jhesus sanoi hänelle: Minä tulen ja parannan hänen. Niin Sadanpäämies wastasi ja sanoi: „Herra, en ole minä mahdollinen että sinä tulet

kattoni ala; waan sano ainoasti sana, niin palveliani paranee. Sillä minä olen myös ihminen, toisen waltan alla, ja minun allani on sotamiehiä: Ja minä sanon tälle: „mene,“ ja hän menee; ja toiselle: „tule“ — ja hän tulee; ja palvelialleni: „tee tämä“ — ja hän tekee.“ — Koska Jeesus tämän kuuli, ihmetteli hän, ja sanoi niille, jotka seurasiwat: „totisesti sanon minä teille; en ole löytänyt senkaltaista uskoa Israelissa. Mutta minä sanon teille monta tulee idästä ja lännestä ja pitää istuman Abrahamin Isäin ja Jakobin kanssa taivasaan waltakunnassa. Mutta waltakunnan lapset heitetään ulkonaiseen pimeyteen; siellä on olewa itku ja hammassten kiristys.“ — Ja Jeesus sanoi Sadanpäämiehelle: „Mene, ja niinkuin sinä uskot, niin sinulle tapahtuoon.“ Ja sillä hetkellä parani hänen palveliansa.

Math. 11: 28. Tulkkaa minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut, ja minä tahdon teitä wirwoittaa. Ottakaa minun ikeeni päällenne ja oppikaa minusta, että minä olen siwii ja nöyrä sydämeestä; ja te löydätte sielullenne lewon.

Wirsi: 247: 1. Tyköös Herra Jeesu Kriste! Ainoastaan on minun toiwon Toista turwaa en tiedä mistään, Tähs' turwa olet sinä waiwoin. Ei ijäs' ihmist' yhtään ollut, Ei' ketään mailmaan paits' sinua tullut kuin minua waiwast' woi päästää: Suudan tyköös tästä, Herra, auta minua hädästä!

14. Jeesus asettaa tuulen ja meren.

1. Jeesus astui haahteen, mennäksensä opetuslapsensa kanssa yli Genetsfaretin meren toiselle rannalle. Ja heidän mennessänsä, katso, juuri ilma nousi merellä, niin että haaksi aalloilta peitettiin; mutta hän makais.

2. Niin tuliwat hänen opetuslapsensa ja herättiwät hänen ja sanoiwat: „**Herra auta meitä, me hu-
kumme!**“ — Ja hän sanoi heille: „te heikkoukkoiset, miksi olette pelkurit.“ Niin hän nousi, ja nuhteli tuulta, ja sanoi merelle: „waikene, ole ääneti.“ Niin tuuli asettui, ja aiwan tyweni.

Wirsi 200: 3. Opetuslasten lailla Myös melin usein pelkäämme, Ja lohdutusta wailla Hädässä hätäilemme, Mut eipä Herra mafaa, Jos niinki näyttäisi, Hän armias ja wafaa U puhun ehtiipi; Hän kowan onnen poistaa, Kun häneen turvaamme Ja antaa armon loistaa, Kun awuks häntä huudamme.

---

15. Nainin lesken poika.

1. Ja tapahtui, että Jeesus meni kaupunkiin, jonka nimi oli **Nain**, Ja hänen kanssansa meni monta hänen opetuslastansa ja paljo wäkeä.

2. Mutta koska hän kaupungin porttia lähestyi, katso, kuollut kannettiin ulos, joka oli äitinsä ainoa poika, ja se oli leski. Ja paljo kansaa kaupungista käwi hänen kanssansa. Koska Herra näki hänen, armahti hän häntä, ja sanoi hänelle: „älä itke.“ Ja hän meni ja rupeis paariin, ja kantajat seisahdit. Ja hän sanoi: „nuorukainen, minä sanon sinulle; nouste ylös!“ Ja kuollut nousi istualle, ja rupeis puhumaan. Ja hän antoi hänen äitillensä.

3. Ja pelko tuli kaikille, ja he kunnioittiwat Jumalaa, sanoen: „suuri profeeta on nousnut sekaamme, ja Jumala on kansaansa etsinyt.“

Pf. 68: 21. Meillä on Jumala, Jumala, joka auttaa, ja Herra, Herra, joka kuolemasta wapahtaa.

2. Tim. 1: 10. Jeesus Kristus otti kuoleman pois, ja toi elämän ja katoemattomuuden ewankeliumin kautta wakkenteen.

---

16. Jeesus, hywä paimen.

1. Kun Jeesus oli Galileassa parantanut ontuwia, sokeita, mykkiä, raajarikkoja, ja paljon muita, meni hän **Lehtimajan-juhlana** Jerusalemiin, ja näki ihmisen, joka oli sokeana syntynyt, ja paransi hänen.

2. Sitten sanoi hän Judalaisille: „minä olen hywä paimen. Hywä paimen antaa henkensä lammasten edestä. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, eikä lampaat ole hänen omansa, koska hän näkee juden tulewan, jättää

hän lampaat ja pafenee, sillä hän on palkollinen, eikä tottele lampaista. Minä olen se hyvä paimen joka tunnen omani, ja minä tutaan myös omiltani, niinkuin Jsa minun tuntee ja minä tunnen Jsan, ja panen henkeni lammasien edestä. — Minulla on muitaki lampaita, jotka ei ole tästä lammashuoneesta; neki pitää minun tänne saattaman, ja he saawat kuulla minun ääneni. Ja on olewa yksi lammashuone ja yksi paimen.“

Jes. 35: 4 6. Teidän Jumalanne tulee ja wapahtaa teidän. Silloin awataan sokeain silmät ja kuuroin korwat aukenewat. Silloin rannat hyppääwät niinkuin peurat, ja mylläin kieli pakahnut kiitokseen.

Jesef. 34: 23. Miin sanoo Herra! minä tahdon yhden ainokaisen paimenen herättää, joka heitä on rawitsewa. — Hän on heitä rawitsewa ja on heidän paimenensa olewa.

Joh. 6: 37. Raikki, mitä Jsäni antaa minulle, se tulee minun tyköni; ja joka minun tyköni tulee, sitä en minä heitä ulos.

1. Joh. 3: 16. Siitä me tunnemme rakkauden, että hän on henkensä paunut meidän edestämme.

17. Jeesus kirkastetaan.

1. Jeesus sanoi opetuslapsillensa: „kenenkä sanovat ihmiset minun (Jhmisen pojan) olewan?“ He sanoivat: „monikahdat sanovat sinun olewan Johannes kastajan, mutta muutamat Eliaan, muutamat Jeremiaan, taikka jonku Profetoista.“ Sanoi hän heille: „Mutta kenenkä te sanotte minun olewan?“ Wastais Simon Pietari: „sinä olet Kristus, eläwän Jumalan poika.“ Ja Jeesus wastaten sanoi hänelle: „Mutuas olet sinä Simon Zonaan poika, sillä ei liha eikä weri ilmoittanut sitä sinulle, waan Jsäni, joka on taiwaisfa. Mutta minä myös sanon sinulle: sinä olet Pietari, ja tämän kallion päälle tahdon minä raketa minun seurakantani, ja helwetin portit ei pidä häntä woittaman.“

2. Siitä ajasta rupeis Jeesus julistamaan opetuslapsillensa, että hänen piti Jerusalemiin menemän, ja paljon wanhimmilta ja pappein päämiehiltä ja kir-

jan-oppineilta kärkein, ja kolmantena päivänä nousse-
man ylös. Mutta Pietari otti hänen erinänsä, rupeis
häntä nuhtelemaan, sanoen: „armahda itseäs, Herra;
älköön sinulle se tapahtuko.“ Niin Jeesus käänsi itsensä
ympäri ja sanoi Pietarille: „mene pois tyköäni, saa-
tana, sinä olet minulle pahennukseksi, ettes ymmärrä
niitä jotka Juvalan ovat, vaan niitä jotka ihmisten
ovat.“

3. Silloin sanoi Jeesus opetuslapsillensa: „jos joku
tahtoo minun peräkseni tulla, hän kieltäköön itsensä ja
ottakoon ristinsä, ja seuratkoon minua. Sillä joka tah-
too henkensä vapahda, hän hukuttaa sen; mutta joka
henkensä hukuttaa minun tähteni, hän löytää sen. Sillä
mitä se auttaa ihmistä, jos hän kaiken mailman voit-
tais, ja sielullensa saisi wahingon. Taikka mitä antaa
ihminen sielunsa lunastukseksi?“

4. Ja kuuden päivän perästä otti Jeesus Pietarin
ja Jakobin ja Johanneksen; ja wei heidän erinänsä kor-
kialle vuorelle. Ja kirkastettiin heidän edesjängsä. Ja
hänen kaswonsa paistivat niinkuin aurinko, ja hänen
vaatteensa tulivat walkeiksi niinkuin walkens. Ja katso,
heille näwyit Moses ja Elias, jotka puhuiwat hänen
kanssansa. Ja puhuiwat hänen menostansä, jonka hän
täyttävä oli Jerusalemissä. Mutta Pietari ja jotka oli-
wat hänen kanssansä, olivat unelta raskautetut; mutta
koska he heräiwät, näkiwät he hänen kunniansä ja ne
kaksi miestä, jotka seisoiwat hänen tykönsä. Niin Pie-
tari sanoi Jeesukselle: „Herra, meidän on tässä hywä
olla; jos tahdot, niin teemme tähän kolme majaa: sinulle
yhden, ja Moseskelle yhden ja Eliaalle yhden.“ Eikä hän
tiennyt mitä hän sanoi. Ja hänen näitä vielä puhuis-
sansä, katso paistawa pilwi ympäri warjois heidän, ja
katso ääni pilwestä sanoi: „**tämä ou se miuu rakaš
poikani, johouka minä mielistyjn; kuulkaa häntä.**“
Ja kun opetuslapset sen kuuliwat, lankefiwat he kas-
woillensa, ja peljästyiwät sängen kowin. Ja Jeesus tuli,
ja rupeis heihin, ja sanoi: „nouseka, ja älkää peljätkö.“
Mutta koska he silmänsä nostiwat, ei he ketään näh-

neet, waan Jesuksen yhsinänsä. — Ja heidän mennessänsä alas muorelta haastoi Jesus heitä, sanoen: „älkää kellenkään tätä nähtyä sanoko, ennenkuin Ihmisen Poika kuolleista nousee.“

1. Kor. 12: 3, 10. Ei yksikään taida Jesusta kutsua Herraksi, waan Pyhän Hengen kautta.

Wirsi: 208: 5. Tää Jesuksemme kirkastus Ja kunniansa suuri, Tää pyhain miesten ilmestys On niinkuin kuwa juuri, Kuin esimaku taiwaasta, Sen kunniaasta, riemusta, walosta, autuudesta.

Jos tuiwaan tahdot perää, Sun tulee mailmasta Jo aikansa eritä Su lihan hetkimästä. — Hengelläs, Herra armias, Meit' auta täältä kunniaas, Pyhäisi joutoon! Amen.

18. Jesus herättää Latsaruksen kuolleista.

1. Yksi mies sairasti, nimeltä **Latsarus**, Betaniasta, **Marion** ja hänen sisarensa **Martan** kylästä. Niin hänen sisarensa lähettivät Jesukselle tämän sanan: „Herra, katso, se sairastaa, jotas rakastat.“ Koska Jesus sen kuuli, sanoi hän: „ei tämä tauti ole kuolemaksi, waan Jumalan kunniaaksi, että Jumalan Poika sen kautta kunnioitettaisiin.“ Mutta Jesus rakasti Martaa ja hänen sisartansa ja Latsarusta.

2. Kahden päivän perästä sanoi Jesus opetuslapsillensa: „meidän ystäwämme Latsarus makaa, mutta minä menen häntä unesta herättämään.“ Niin sanoivat hänen opetuslapsensa: „Herra, jos hän makaa, kyllä hän paranee.“ — Mutta Jesus sanoi hänen kuolemansansa; waan he luulivat hänen sanowan unen makaa-misesta. Niin Jesus sanoi heille selkiästi: „Latsarus on kuollut; ja minä iloitsen teidän tähtenne, etten ollut siellä, että te uskoisitte. Mutta menkäämme hänen tykönsä.“ Niin sanoi **Thomas**, jota kutsutaan kaksoiseksi, muille opetuslapsille: „Menkäämme meki, että kuolimme hänen kansansa.“

3. Niin Jesus tuli ja löysi hänen jo neljä päivää maaneen haudassa. Koska Marta kuuli Jesuksen tulewan, juoksi hän häntä vastaan; mutta Maria istui

totona. — Niin Marta sanoi Jeesukselle: „Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun veljeni olisi kuollut.“ Jeesus sanoi hänelle: „sinun veljes on noustava ylös.“ Marta sanoi: „minä tiedän hänen nousevan ylösnousemisessa viimeisenä päivänä.“ — Jeesus sanoi: „Minä olen ylösnousemus ja elämä; joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olisi kuollut. Ja jokainen, joka elää ja uskoo minun päälleni, ei hänen ylä kuoleman iankaikkisesti.“ Uskottkos sen? — Marta sanoi: „Jaa, Herra, minä uskon sinun Kristukseksi, Jumalan Pojaksi, joka oli tuleva maailmaan.“ Nämät sanottuansa, meni hän pois, ja kutsui sisarensa Marian salaa, sanoen: „Mestari on tullut, ja kutsuu sinua.“

4. Koska Maria sen kuuli, nousi hän kohta ja tuli Jeesuksen tykö, sillä Jeesus ei ollut vielä kylään tullut, vaan oli siinä paikassa, jossa Marta oli hänen kohdannut. Ja Maria tuli ja lankeasi Jeesuksen jalkain juureen, ja sanoi hänelle: „Herra, jos sinä olisit täällä ollut, ei olisi minun veljeni kuollut.“ Koska Jeesus näki hänen itkevän, kauhistui hän hengessä, ja kävi sangen murheelliseksi, ja sanoi: „kuhun hänen panitte?“ Ja Maria ja Judalaiset, jotka Jerusalemissa olivat tulleet häntä lohduttamaan, sekä tänne häntä seuranneet, vastasivat: „Herra, tule ja katso.“ Ja Jeesus itki.

5. Niin Jeesus tuli haudalle. Mutta siinä oli kuoppa, ja kivi sen päälle pantu. Ja hän sanoi: „otataa kivi pois.“ Sanoi hänelle Marta: „Herra, jos hän haisee.“ Jeesus sanoi hänelle: „enkö minä sinulle sanonut: jos uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kunnian?“ — Ja he ottivat kiven pois sieltänsä. Ja Jeesus nosti silmänsä ylös, ja sanoi: „Isä, minä kiitän sinua, ettäs minua kuulet. Mutta tiedän myös, että aina minua kuulet; vaan kansan tähden, joka tässä ympäri seisoo, sanon minä sen, että he uskoisivat sinun minua lähettäneen.“ Nämät sanottuansa, huusi hän suurella äänellä: „Latfarus, tule ulos!“ — Ja kuollut tuli ulos, sidottuna käsistä ja jaloista; ja hänen kas-

wonja olivat sidotut ympäri hikiliinalla. Jeesus sanoi heille: „päästää häntä, ja antakaa hänen mennä!“ — Niin monta Judalaisista, jotka olivat tulleet Marian tykö, ja näkivät ne, joita Jeesus teki, uskoivat hänen päällensä. Mutta muutamat heistä menivät Fariiseusten tykö, ja ilmoittivat heille, mitä Jeesus oli tehnyt. Ja siitä päivästä pitivät nämät neuvoa, kuolettaaksensa häntä.

Job. 5: 21. Niinkuin Jä herättää ja wirvoittaa kuolleita, niin myös Poika wirvoittaa, joita hän tahtoo.

Slm. 1: 17, 18. Älä pelkää; minä olen ensimmäinen ja viimeinen, ja elävä, ja olin kuollut, ja katso minä olen elävä iankaikkisesta, iankaikkiseen, Amen. Ja minulla on helvetin ja kuoleman avaimet.

---

19. Jeesuksen viime matkustus Jerusalemiin.

1. Jeesus otti tykönsä ne kaksitoistakymmentä, ja sanoi heille: „katso, me menemme Jerusalemiin, ja kaikki pitää täytettämän, jotka profetailta Ihmisen Pojasta kirjoitetut ovat. Sillä hän annetaan ylönsä pakanoille, ja pilkataan, ja häväistään, ja syljetään; ja kun he ovat hänen ruoskineet, tappavat he hänen. Ja kolmantena päivänä on hän noustava ylös.“ Waan ei he mitään näistä ymmärtäneet; ja tämä puhe oli heiltä peitetty, ettei he ymmärtäneet, mitä sanottiin.

2. Ja tapahtui, kun hän meni Jerusalemiin päin, että hän matkusti keskeltä Samarian ja Galilean. Ja kun hän tuli yhteen kylään, kohtais häntä kymmenen spitalista miestä, jotka taampana seisoiivat, ja korottivat äänensä, sanoen: „Jeesus, rakas mestari, armahda meidän päällemme.“ Ja koska hän ne näki, sanoi hän heille: mentää ja osoittakaa itsiänne papeille.“ Ja tapahtui, että he mennessänsä tulivat puhutiksi. — Niin yksi heistä, koska hän näki, että hän parattu oli, palais jälleen, ja kunnioitti Jumalaa suurella äänellä, ja lankeis kasvoilensa hänen jalkainsa juureen, ja kiitti häntä. Ja se oli Samarialainen. Mutta

Jesus sanoi: „eikö kymmenen puhdistettu, kussa yhdeksän ovat? Ei ole muita löydetty, jotka palaisivat Jumalaa kunnioittamaan, kuin tämä muukalainen.“ Ja hän sanoi hänelle: „nouse ja mene; uskos on sinun vapautanut.“

3. Niin he toivat myös hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeis. Niin opetuslapset nuhtelivat heitä, jotka niitä toivat. Mutta koska Jesus sen näki, närkästyi hän, ja sanoi heille: „Sallikaa lasten tulla minun tyköni, ja älkää kieltäkö heitä; sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta.“ Ja hän otti heitä syliinsä, pani kätensä heidän päällensä ja siunasi heitä.

4. Niin tapahtui, koska hän **Serikoa** lähestyi, että yksi Sofia istui tien vieressä kerjäten. Ja kun hän kuuli kansan menevän ohitse, kysyi hän, kuka se olis? He sanoivat hänelle: Jesus Natsarealainen tästä meni. Ja hän huusi ja sanoi: „Jesus, Dawidin poika, armahda minua.“ Niin ohitse meneväiset toruivat häntä waikenemaan. Mutta hän huusiti enemmän: „Dawidin poika, armahda minua.“ Niin Jesus seisahdi, ja käski häntä taluttaa tykönsä. Ja kun hän lähestyi, kysyi hän häneltä, sanoen: „mitäs tahdot, minun siulle tekemään.“ Hän sanoi: „Herra että näköni jälleen saisin!“ Ja Jesus sanoi hänelle: „ole näkösi; sinun uskos auttoi sinua.“ Ja hän sai kohta näkönsä, ja seurais häntä, ja kunnioitti Jumalaa.

Wirsä 262: 1. O Jesus, elämän Herra! Tule minulle turvaks, Tunnuстан joka kerran Syntiseks minua turjaks' Minun syntiän' en taida salat', Ne paljon minua waiwaa, Yöt, päiwät päällen kairwaa, Murrentaa minua alat.

Wirsä 261: 3. Synnissä olen siinnyt, Synniss' äitini minun' sai, Syntifess' elämässä kiinni Riippunut olen aiu'; Anna' anteeks, älä näit' soimaa, Sinun armohos turwaan, Sinull' siihen on woi-maa, Mut' alta synnin kuorman.

---

20. Jeesus ratkasta Jerusalemiin, ja itkee kaupunkia.

1. Kun he lähestyivät Jerusalemiä ja tulivat **Betsageen**, Olymään tykö, lähetti Jeesus kaikki opetuslasta, sanoen heille: „menkää kylään, joka on teidän edessäänne; ja te löydätte kohta aasintamman sidottuna, ja warjan hänen kansansa; päästäkää ne, ja tuokaa minulle! Ja jos joku teille jotaki sanoo, niin sanokaa: Herra niitä tarvitsee, ja kohta hän laskee heidät.“ — Mutta tämä kaikki tapahtui, että täytettäisiin mitä sanottu oli profetan kautta, joka sanoo: „sanokaa Sionin tyttärelle; katso, sinun kuninkaas tulee sinulle siwiä, istuen aasintamman päällä ja ikeen alaisen aasin warjan päällä.“ (Safar. 9: 9).

2. Niin opetuslapset menivät ja tekivät, niinkuin Jeesus oli heille käskenyt, ja taluttivat aasintamman ja warjan, ja panivat niiden päälle waatteensa, ja istuttivat hänen niiden päälle. Niin ensin osa kansasta hajotti waatteensa tielle; ja ne muut karsivat oksia puista ja hajoittivat tielle. Mutta kansa, joka edellä kävi, ja jotka seurasiivat, huusivat sanoen: „**Sofianna Dawidin pojalle! Riitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen! Sofianna korkeudessa!**“

3. Kun Jeesus lähemmä tuli, itki hän katjellen kaupunkia, ja sanoi: „jos sinäkin tietäisit, niin sinä tosin ajattelisit tällä sinun ajallasi, mitä rauhaas sopisi. Mutta nyt ovat ne kätketyt silmäis edestä. Sillä päiwät tulewat sinulle, että wihollises jaartawat sinun walleilla, ja ympäri piirittävät sinun, ja ahdistawat sinun joka kulmalta, ja maahan tasoittawat sinun ja sinun lapses, jotka sinussa ovat, eikä jätä sinussa kiiveä kiiven päälle; ettes etsikkös aikaa tuntenut.“

4. Ja Jeesus meni templiin, ja opetti siinä joka päiwä. Mutta pappein päämiehet ja kirjanoppineet ja kansan wanhimmat etsivät häntä surmataksensa.

Pf. 24: 9. Tehkää portit avaraksi ja owet mailmassa koriaiksi, kunnian kuninkaan mennä sijalle.

2. Kor. 6: 2. Katso, nyt on otollinen aika, katso, nyt on autuuden päivä.

Wirsi 107: 1. Sun porttis, owes awaja, Ja nöhräst' itses alenna Nyh Jesust' vastaan ottamaan, Kuin tulee tyköäs asumaan, Huuda, ett' kuuluu korkeudell': Sun kiitos, Jesus suloinen, Kuin tulet, etsit syntisen!

21. Haukkeet Jesusta vastaan.

1. Niin lähestyi maftan leiwän juhla, joka Pääsiäiseksi kutsutaan; ja pappien päämiehet ja kirjanoppi-neet kokoontuivat ylimmäisen papin Kaifaksen saliin, ja neuwoa pitivät, kuinka he Jesuksen kawaluudella kiinnittäisiwat ja tappaisiwat. Mutta he pelkäsiwat kansaa, ja sanoiwat: „ei Juhlapäivänä, ettei kansassa tule meteli.“ Niin saatana oli mennyt Jubaan sydämeen, joka oli kahdentoistakymmen luwusta ja jonka liika nimi oli Iskariot. Ja hän meni pois ja puhutteli ylimmäisiä pappeja ja päämiehiä, kuinka hän oli Jesuksen heille pettäwä, ja sanoi: „mitä tahdotte miunlle antaa, ja minä saatan hänen teille?“ — Niin he ihastuivat ja määräsiwat hänelle kolmekymmentä hopeapenninkiä. Ja hän lupasi sen heille. Ja siitä ajasta ettei hän tilaa, saattaaksensa Jesuksen heille ilman kapinata.

Luukk. 11: 23. Soka ei ole minun kansani, se on minua vastaan; ja joka ei minun kansani kokoo, hän hajottaa.

Joh. 3: 19. Valkeus tuli mailmaan, ja ihmiset rakastiwat enemmän pimeyttä, kuin walketta, sillä heidän tekonsa oliwat pahat.

Wirsi 267: 1. Ah mun rakas Jesukseni, Soka minun tawotit Ja mun raukan sielufeni Kuollon tieltä tempasit, Suojele nyt sydämen, Ettei himo syntinen Saifi pettää silleen, Wetää mailmaan jälleen.
(Wälialtanen Wirsit.)

22. Jesus asettaa Ehtoollisen.

1. Niin tuli maftan leiwän päivä jona pääsiäiskammas piti teurastettaman; Ja Jesus lähetti Pieta-

rin ja Johanneksen sanoen: „menkää valmistamaan meille pääsiäislammas, syödäksemme.“ Niin he sanoivat: „kussas tahdot meitä valmistamaan?“ Hän sanoi heille: „katso, koska te kaupunkiin tullette, kohtaa teitä ihminen kantain wesi-astiaa: seuratkaa häntä siihen huoneeseen, johon hän menee. Ja sanokaa sen huoneen isännälle: Mestari sanoo sinulle: kussa on wieraisten huone, jossa minä syön pääsiäislampaan opetuslasteni kanssa? Ja hän osottaa teille suuren, walmiiksi waratun salin: valmistatkaa siellä.“ Niin he menivät ja löysivät, niinkuin hän heille sanonut oli, ja walmistivat pääsiäislampaan.

2. Ja kun jo aika tullut oli, istui hän pöydän tykönä, ja kaksitoista apostolia hänen kanssansa. Ja hän sanoi heille: „minä olen halulla halannut syödä tätä pääsiäislammasta teidän kanssanne, ennenkun minä kärsin. Sillä minä sanon teille, etten minä suinkaan enää siitä syö, siihen asti kuin se täytetään Jumalan waltakunnassa.“ Mutta heidän syödesjansä otti Jeesus leiwän, ja kiitti, murssi, ja antoi opetuslapsillensa, ja sanoi: „ottakaa ja syökää, tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; se tehkää minun muistokseni.“ — Samalla nuotoa otti hän myös kalkin, kiitti, ja antoi opetuslapsillensa, ja sanoi: „ottakaa ja juokaa tästä kaikki. Tämä kalkki on se Uusi Testamentti minun weressäni, joka teidän ja monen tähden wuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi. Niin usein kuin te sen teette, niin tehkää se minun muistokseni.“

---

1 Kor. 10: 16. Se siunauksen kalkki, jota siunaamme, eikö se ole Kristuksen weren osallisuus? Se leipä, jonka murramme, eikö se ole Kristuksen ruumiin osallisuus?

Wirsi 19: 3. Ehtoollisen armollisen Ruoloon menness' (Herra meille) ajetti, Jossa ruumiins' sekä werens' Leipään, wiinaan sowitzi, Niitä syömään ynnä juomaan Muistoksenja opetti.

23. Jeesus Getsemannessa.

1. Koska Jeesus oli päättänyt puheensa, meni hän, niinkuin hänen tapansa oli, Öljymäelle; ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä. Niin hän sanoi heille: „tänä yönä te kaikki pahenette minuun; niinkuin kirjoitettu on: „minä lyön paimenta, ja lampaat hajotetaan.“ Niin vastais Pietari ja sanoi: „jos vielä kaikki muut pahenisivat, en minä itänä pahene.“ Jeesus sanoi: „totijesti sanon minä sinulle: tänä yönä, ennenkun kukkan kahdesti laulaa, sinä kolmasti minua kiellät.“ Mutta Pietari sanoi vielä enemmän: „jos minun pitäis kuoleman sinun kanssasi, en minä itänä kiellä sinua.“ — Niin sanoivat myös kaikki.

2. Ja he tulivat kylään, jonka nimi oli **Getsemane**. Siinä oli yrttitarha, johon Jeesus meni opetuslastensa kanssa. Ja hän sanoi: „istukaa tässä, niinkauvan kuin minä menen ja rukoilen tuolla.“

3. Ja hän otti Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen kanssansa, ja rupeis wapisemaan ja kauhistumaan, ja sanoi heille: „sieluni on suuresti murheissansa kuolemaan asti, olkaa tässä ja walwokaa minun kanssani.“ Ja hän meni wäähä edemmä, lankeis kaswoillensa ja rukoili: „Isäni, jos mahdollinen on, niin menköön pois minulta tämä kaffki; ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, waan niinkuin sinä.“ Ja hän tuli opetuslastensa tykö, ja löysi heidät makaamasta, ja sanoi Pietarille: „niin ette woineet walwoa minun kanssani. — Walwokaa ja rukoilkaa, ettette kiusaukseen lankeisi. Henki tosin on altis, mutta liha on heikko.“ — Taas meni hän toisen kerran ja rukoili: „Isäni ellei tämä kaffki taida mennä pois minulta, muutoin jos en minä sitä juo, niin tapahtukoon sinun tahtosi.“ — Mutta palatessansa opetuslastensa tykö, löysi hän heidät makaamasta, sillä heidän silmänsä oliwat rasfaat. Ja hän jätti heidät, meni taas ja rukoili kolmannen kerran; ja koska hän oli sangen suuressa ahdistuksessa, rukoili hän hartaammin, ja hänen hienensä oli niinkuin werenpisarat,

jotka maan päälle putosivat. Sitte tuli hän opetuslastensa tykö, ja sanoi heille: „maatkaa vielä, ja lewätäkää! Katso, hetki on lähestynyt, ja Ihmisen Poika anetaan ylönn syntisten käsiin.“

4. Vielä hänen puhuisjansa, katso Judas, yksi kahdestatoistakymmenestä, tuli, ja hänen kansjansa paljo wäkeä miekoilla ja seipäillä, lyhdyillä ja tulisoitoilla, pappein päämiehiltä ja kansjan wanhimmilta. Mutta joka hänen petti, oli antanut heille merkin, sanoen: „kenenkä minä suuta annan, se on: kiinni ottakaa häntä.“ Ja hän astui kohta Jesuksen tykö, ja sanoi; „terwe Rabbi! ja suuta antoi hänen.“ Niin Jeesus sanoi hänelle: „ystäväni, mitä warten sinä tulit. Juda, suun antamisellako sinä Ihmisen Pojan petät?“ Silloin ne astuivat edes, ja ottivat hänen kiinni; waan kaikki opetuslapset pakenivat.

Jes. 43: 24. Sinä sait minun työtä tekemään sinun synneissä, ja olet tehnyt minulle waiwaa sinun pahoissa teoissas.

Wirsi 141: 1, 3, 4. Tutkimaan, O Jeesus, auta, Piinaas kowaa, katkeraa, Kuolematas kauhiaa, Että sieluni sen kautta Lewon waiwoisjansa sais, Sinun uskosi' omistais!

Uwaa filmän, että woisin Rakkautes palawan Nähdä mua koftahan, Mieleeni sen johdattaisin, Kuinkas niinkuin karitsa Kuolit syntiuhvina.

Synnin kauheuden taidan Siitäki jo hawaita, Kun sun werta hikoilla Piti synneistäni aiwan, Niiden tähden kauhean Kuolla ristin kuoleman.

---

24. Jeesus ylimmäisen papin edessä. Pietarin kieltäminen. Jeesus raadin edessä. Judaan Iskariotin loppu.

1. Ja joukko, joka Jesuksen oli kiinni ottanut, wei hänen sidottuna ylimmäisen papin tykö, jonka luo firjan oppineet ja wanhimmat oliwat kokoon tulleet. Niin ylimmäinen pappi kysyi Jeesukselta hänen opetuslapsis-

tanja ja opetuksestanja. Jeesus vastais: „minä olen mailman edessä julkisesti puhunut. — Mitäs minulta kysyt? Kysy niiltä, jotka kuuliivat, mitä heille olen puhunut.“ — Mutta hänen näitä puhuisjansa, antoi yksi niistä palvelioista, jotka läsnä seisoivat, Jeesukselle korwapuustin, ja sanoi: „niinkö waastat ylimmäistä papia?“ Jeesus vastais sanoen: „Jos pahasti puhuin, todista se pahaksi; mutta jos oikein puhuin, miksis minua lyöt?“

2. Mutta Simon Pietari ja toinen opetuslapsi oliwat taampana seuranneet Jeesusta ylimmäisen papin kartanoon. Niin se toinen opetuslapsi, joka oli ylimmäisen papin tuttawa, meni Jeesuksen kanssa ylimmäisen papin saliin, ja tuli ulos ja puhui owenwartialle, ja toi Pietarin sisälle. Niin owenwartia-piika näki Pietarin ja sanoi hänelle: „etkös sinäkin ole tämän miehen opetuslapsia?“ Hän sanoi: „en ole.“ — Ja Pietari meni palveliain tykö, jotka oliwat hiilistä tehneet tulen kartanolla (sillä kylmä oli), ja lämmitteli heidän kanssansa. Ja kuffo lauloi. Ja taas näki toinen piika hänen ja rupeis sanomaan niille, jotka siinä seisoivat: „tämä on yksi heistä.“ Mutta hän kielsi jälleen. Ja wähän hetken perästä sanoiwat ne, jotka läsnä seisoiwat, Pietarille: „totijesti olet sinä yksi heistä, sillä sinä olet Galilealainen, ja sinun puhees on senkaltainen.“ Niin hän rupeesi itsiänsä sadattelemaan ja wannomaan: „en tunne minä sitä ihmistä, jota te sanotte.“ Ja kohta kuffo lauloi. Ja Herra käänsi itsensä ja katjoi Pietaria. Niin Pietari muisti sen sanan, jonka Jeesus oli sanonut hänelle: „ennen kun kuffo kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät.“ Ja hän läksi kiiruusti ulos, ja itki katkerasti.“

3. Mutta pappein päämiehet ja wanhimmat ja kaikki raati etseiwät wäärää todistusta Jeesusta waastaan, saadaksensa häntä tappa, eikä löytäneet. Wiimein tuli kaikki wäärää todistajaa, jotka sanoiwat: „tämä on sanonut: „minä woin maahan ja'ottaa Jumalan templin, ja kolmena päiwänä sen rakentaa ylös.“ Waan

ei niinkään heidän todistuksensa sopinut. Niin ylimmäinen pappi astui edes, ja kysyi Jeesukselta ja sanoi: „oletkos Kristus, sen suunnatun poika?“ Niin Jeesus sanoi: „minä olen. Ja teidän pitää näkemään Ihmisen pojan istuvan voiman oikealla puolella ja tulewan taiwaan pilwisjä. Silloin repäsi ylimmäinen pappi vaatteensa, sanoen: „hän on pilkannut Jumalaa, mitä enää todistuksia tarvitsemme. Katso, nyt kuulitte Jumalan pilkan. Mitä te luulette?“ Niin he kaikki tuomitšivat hänen ja sanoivat: „hän on wikapää kuolemaan.“ Ja päättiwät antaa hänen ylöñ Romalaiselle Maaherralle Pontius Pilatukselle. Sillä Judalajet oliwat Romalaisten wallan alla, eikä ollut heillä waltaa ottaa ketään päiwiltä pois. Ja muutamat rupesiwat sylkemään hänen päällensä ja peittämään hänen kaswojansa ja sanomaan hänelle: „arwaa meille, Kristus, kuka se on, joka sinua löi. Ja palveliat pieksiwät häntä sauwoillansa.

4. Koska Judas, joka hänen petti, näki hänen kuolemaan tuomituksi, katui hän, ja toi jälleen ne kolmekymmentä hopeapenninkiä pappein päämiehille ja wanhemmille, sanoen: „minä pahasti tein, että petin wiattoman weren.“ Mutta he sanoivat: „mitä meidän siihen tulee? katso itsiäs.“ Ja hän heitti ne hoptapeningit templiin, läksi sieltä, meni pois ja hirtti itsensä.

Matth. 26: 24. Ihmisen poika tosin menee niinkuin hänestä on kirjoitettu; mutta woi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen poika petetään! Parempi olis sen ihmisen ollut, jos ei hän olis syntynyt.

Wirsä 250: O! Jeesus, piinas kautta Ja wiattoman kuolemas Ann' anteeks' syntini, ja auta Täsi' elosi' ja tuonelas'.

---

25. Jeesus tuomitaan Pilatukselta.

1. Koska päivä tuli, weiwät he Jeesuksen raastupaan. Ja Pilatus tuli ulos heidän tykönsä ja kysyi: „mitä kannetta te tuotta tätä miestä vastaan?“ He wastasiwat: „ellei hän pahantekijä olisi, emme olisi häntä

sinun haltuus antaneet." Pilatus sanoi: „ottakaa te ja tuomittakaa häntä teidän lakinne jälkeen." He vastasivat: „meidän ei sivi ketään tappa." Ja he rupesivat kantamaan hänen päällensä, sanoen: „tämän me löysimme kansaa wiettelewän ja kieltävän keisarille weroa antamasta, ja sanowan itsensä olewan kuningaan Kristuksen."

2. Niin Pilatus meni raastupaan, kutsui Jeesuksen ja sanoi hänelle: „oletkos Judalaisten kuningas?" Jeesus vastasi: „sinä sen sanoit; mutta ei minun waltakuntani ole tästä mailmasta. Jos minun waltakuntani olisi tästä mailmasta, niin tosin minun palveliani olisiwat sotineet, etten olisi tullut annetuksi ylönnä Judalaisille. Sitä warten olen minä syntynyt ja sitä warten mailmaan tullut, että totuuden tunnustaisin. Jokainen joka on totuudesta, se kuulee minun ääneni." Pilatus sanoi: „mikä on totuus?" — Ja sen sanottua, meni hän taas ulos Judalaisten tykö ja sanoi heille: „en minä löydä yhtään syytä hänessä." Ja koska hän tahtoi wiattoman Jeesuksen päästää, sanoi hän heille: „teillä on tapu, että minun pitää teille päästämän yhden pääsiäisenä: tahdotteko minun siis päästämään teille Judalaisten kuningaan? Niin he huusiwat kaikki, sanoen: ei tätä, vaan Barrabasta." Mutta Barrabas oli ryöwäri ja murhamies.

3. Niin Pilatus otti Jeesuksen ja antoi hänen sotamiehille ruoskittawaksi. Ja he ruoskitsiwat hänen, ja wäänsiwät kruunun orjantappuroista hänen päähänsä, paniwat ruowon hänen käteensä, ja puettiwat hänen purppura-kaapuun. Ja sanoiwat: „terwe Judalaisten kuningas;" ja annoiwat hänelle korwapuustia. Sitten otti Pilatus Jeesuksen ja asetti hänen kansan nähtäväksi. Niin Jeesus seisoi kantain orjantappuraisista kruunua ja purppuraisista waatetta; ja Pilatus sanoi heille: „katso ihmistä." Mutta Judalaiset huusiwat: „ristiinnaulitse, ristiinnaulitse häntä."

4. Ja Pilatus pyysi Jeesusta päästää, mutta Ju-

balaiset huusivat, sanoen: „Jos sinä hänen päästät, niin et sinä ole Keisarin ystävä.“ Koska Pilatus tämän puheen kuuli ja näki ettei mitään auttanut, wei hän Jesuksen ulos ja istui tuomioistuimelle ja sanoi Judalaisille: „Katso teidän kuningasanne!“ Mutta he huusivat: „ota pois, ota pois, ristiinnaulitse hänen!“ Pilatus sanoi heille: „pitääkö minun ristiinnaulitseman teidän kuningasanne?“ Olimmäiset papit vastasivat: „ei meillä ole kuningas, vaan keisari!“ Niin silloin hän antoi hänen ristiin naulittaa.

Hebr. 12: 3. Muistakaa häntä, joka senkaltaisen vastahakoisuuden on syntisiltä itse vastaan sa kärsinyt, ettette wäsyisi teidän mielesjärne ja laffaifi.

1 Piet. 2: 22, 23. Joka ei yhtään syntiä tehnyt, eikä yhtään petosta ole hänen suustansa löydetty; joka ei kironnut koska häntä kirottiin, ei uhanut koska hän kärsi; mutta antoi hänelle koston, joka oikein tuomitsee.

Wirsii 141: Mailma ei kärsi niitä, jotka Herraa pelkäävät, Hurstakasti elävät; Nähdä taitaan se jo siitä, Kuin se kaikkein hurstahin Tuomitahan ristihin. Wäliaik. W.

---

26. Jeesus naulitaan ristiin hirsipuuhun, kärsii ja kuolee.

1. Ja sotamiehet riisuiwat Jesukselta purppura-kaapun ja puettiwat hänen omiin waatteisiinsa, ja weiwät hänen pois ristiinnaulittawaksi. Ja hän kantoi ristiänsä. Mutta koska he meniwät ulos (kaupungista) löysiwät he yhden miehen, joka ohitse käwi ja tuli pelolta, Simonin Kyreeniläisen; sen he waatiwat hänen ristiänsä kantamaan hänen jäljessänsä. Mutta häntä seuraisi suuri joukko kansaa ja waimoja, jotka itkiwät ja parkuiwat. Niin Jeesus käänsi itsensä heidän puoleensa ja sanoi: „Jerusalem in tyttäret, älkää minua itkekö, waan itkekää itsianne ja lapsianne. Sillä jos he nämät tekewät tuoreessa puussa, mitä sitte kuivassa

tapahuu?" Niin wietiin myös hänen kansansa kaffi muuta pahantekiätä surmattawaffi.

2. Ja tultuansa siihen paikkaan, joka pääkallonpaikaffi kutsutaan, mutta hebreaffi: **Golgata**, siinä he ristiinnaulitsiwat hänen ja ne kaffi pahantekiää, toisen oikialle ja toisen wajemmalle puolelle. Niin sanoi Jeesus: „**Sä anna heille anteeffi, sillä ei he tiedä, mitä tekewät.**“ Ja sotamiehet, koska he olivat Jeesuksen ristiinnaulinnoet, ottiwat hänen waatteensa ja tekewät neljä osaa, kullenkii sotamiehelle osan, ja hameen. Mutta hame ei ollut ommeltu, waan kokonansa ylhäältä kudottu. Niin he sanoiwat: „älkäämme rikkoko tätä, waan heittäkäämme tästä arpa, kenen sen pitää oleman.“ Ja niin raamattu täytettiin, joka sanoo: „he owat waatteeni itsellensä jakaneet ja owat heittäneet hameestani arpa.“

3. Jeesuksen ristin tykönä seisoi hänen äitinsä ja opetuslapsi, jota Jeesus rakasti. Ja Jeesus sanoi äitilensä: „waimo, katso sinun poikas!“ ja opetuslapselle „katso sinun äitis!“ — Ja siitä hetkestä otti opetuslapsi hänen tykönsä.

4. Mutta kansa seisoi ja katseli, ja ohitsekäywät pilkkasiwat häntä, wäanteliwät päätänsä ja sanoiwat: „woi sinuas! joka maahan jaotat Jumalan templin, ja kolmena päivänä sen rakennat, auta itsiäs; jos olet Jumalan poika, niin astu alas rististä!“ Niin myös pilkkasiwat häntä pappein päämiehet, kirjanoppineet ja wanhimmat, sanoen: „muuta hän on auttanut, itsiänsä ei hän woi auttaa. Jos hän on Kristus, Jsraelin kuningas, astukoon nyt alas, niin uskomme häntä.“ Pilkkasiwat myös häntä sotamiehet.

5. Niin toinen pahantekiiöistä, jotka hänen kansansa ripustetut olivat, pilkkasi häntä ja sanoi: „Jos sinä olet Kristus, niin auta itsiäs ja meitä.“ Mutta toinen wastasi ja nuhteli häntä, sanoen: „etkö sinäkään Jumalaa pelkää, ettäs olet yhdessä kadotuksesja? Ja tosin me olemme syystä siinä, sillä me saamme töit-

temme ansion jälkeen; mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt." Sitte janoi hän Jeesukselle: „Herra, muista minua, koska tulet waltakuntaas." Jeesus janoi hänelle: „totisesti minä sanon sinulle; tänä päivänä olet sinä minun kansjani paradisisä."

6. Mutta koska kuudes hetki oli (se on kello 12 päivällä) tuli pimeys kaiken maan päälle hamaan yhdeksänteen hetkeen (kello 3 j. p. p.), ja aurinko pimeni. Ja yhdeksännellä hetkellä huusi Jeesus suurella äänellä: „Eli, Eli, lama sabaktani? (Minun Jumalani, minun Jumalani, miksis minun annoit ylö?) Mutta muutamat niistä, jotka siinä seisoiwat, janoiwat: „Eliasta hän huutaa." Sitte koska Jeesus tiesi jo kaikki täytetyksi, janoi hän: „minä janoon." Ja kohta juoksi yksi heistä ja täytti sienen etikalla, pani sen ruowon päähän ja piti hänen suunsa edessä. Mutta muut janoiwat: „pidäs, katsokaamme, tuleeko Elias häntä päästämään." Koska Jeesus oli etikkaa ottanut, janoi hän „se on täytetty." Ja hän huusi taas forkialla äänellä: „Isä, siunna käsies minä annan henkeni!" ja kallisti päänsä ja antoi henkensä.

7. Ja katso, templin esiwaate repeis kahtia, ylhäältä alas; ja maa järäsi ja kalliot halkesiwat, ja haudat aukesiwat. Mutta koska sadanpäämies ja ne, jotka hänen kansjansa oliwat, näkiwät maan järinän, ja mitä muuta nyt tapahtui, pelkäsiwät he suuresti, ja sadanpäämies janoi: „totisesti oli tämä Jumalan poika." Ja kaikki kansa, koska he näkiwät, mitä tapahtui, löiwät he rintoihinsa ja palasiwat kotiansa.

Jes. 53: 5. Hän on haavoitettu meidän pahain tekoimme tähden, ja meidän synteimme tähden on hän hofuttu; rangaistus oli hänen päällensä, että meillä rauha olisi, ja hänen haawainsa kautta olemme me paratut.

Piet. 2: 24. Kristus uhrafi meidän syntimme omassa ruumiisjansa puun päällä, että me synnistä poiskuolette eläisimme wanhurskaudelle: jonka haawain kautta te olette terveiksi tulleet.

2 Kor. 5: 19. Jumala oli Kristuksessa ja sormitti mailman itse kansansa, ja ei lutenut heille heidän synteänsä.

Minä uskon Jesuksen Kristuksen päälle, Hänen ainoan Poikansa, meidän Herramme, — — — joka piinattiin Pontius Pilatuksen alla, ristiinnaulittiin ja kuoletettiin.

Wirsi 351: 3, 5. Sun weres, Jesus puhdistaa Mun kaikist' hynnin wioista, Min' walwoisjan' ja nukkuisjan' Sä olet turwan, auttajan!

Suo sinus' elän, kuolen kans' Ja olen aina omanas, Sitt' wiimein kurja sieluisen' Sun tykös korjaa tairwaasen!

27. Jesuksen hautaaminen.

1. Koska ehtoö tuli, tuli yksi rikas mies **Arimateasta**, jonka nimi oli **Josef**, joka myös oli Jesuksen opetuslapsi, waan salaa. Tämä rohkeni mennä Pilatuksen tykö, ja rukoiili että hän saisi ottaa Jesuksen ruumiin. Tuli myös **Nikodemus**, se joka yöllä oli ensin tullut Jesuksen tykö, ja toi hywänhajullisia yrtejä.

2. Ja he ottiwat Jesuksen ruumiin alas rististä ja käärivät sen liinaiseen, hywän hajullisten yrtein kanssa, niinkuin Judalaisten tapa on haudata. Ja paniwat sen Josefän uuteen hautaan, jonka hän oli hakannut kalliohon, johon ei vielä kenkään ollut pantu. Siihen he paniwat Jesuksen, ja wierittiwät suuren kiwen haudan owelle, ja meniwät pois.

Jes. 53: 9. Hänen hautansa aiwottiin jumalattomain sekaan; rikkaan tykö tuli hän kuitenkin kuoltuansa.

Pf. 16: 10. Et sinä hyljää minun sieluani helwetissä, etkä jalli pyhäns näkewän turmelusta.

1 Piet. 3: 18, 19. Kristus kärsi synteimme tähden, hurstas wääräin edestä, että hän meitä Jumalalle uhraisi: lihassa tosin kuoletettu, mutta hengesjä eläwäksi tehty; jossa hän myös meni pois ja saarnais hengille wankeudessa.

Minä uskon Jesuksen Kristuksen päälle, Hänen ainoan Poikansa meidän Herramme, — — — joka haudattiin; astui alas helwettiin.

28. Jeesus nousi kuolleista.

1. Ensimmäisenä päivänä jälkeen Sabbatin (se on Sunnuntaina) sängen warhain aamulla rienfi Maria Magdalena ja muutamat muut waimot hänen kanssansa haudalle, kantain hywänhajullisia yrtejä, woidellaksensa Jeesuksen ruumista. Ja he puhuiwat keskenänsä: „kuka meille wierittää kiven haudan owelta?“ Sillä se oli sängen suuri. Ja kun he katseliwat, näkiwät he kiven wieritetyksi. Ja hautaan mentyänsä näkiwät he yhden nuorukaisen istuwän oikialla puolella, joka oli waate-tettu pitkällä walkialla waatteella; ja he hämmästyiwät.

2. Mutta hän sanoi heille: älkää hämmästykö! Te etfitte Jeesusta Natjarealaista, joka oli ristiinnaulittu. Hän nousi ylös. Ei hän ole täällä. Katso sias, kuhunka he hänen paniwat! Mutta menkää ja sanokaa hänen opetuslapsillensa ja Pietorille, että hän käy edelläne Galileaan, niinkuin hän sanoi teille sanoen: „Jh-misen Poika pitää annettaman syntisten ihmisten käsiin, ja ristiinnaulittaman, ja kolmantena päivänä nouseman ylös.“

3. Ja he meniwät nopiasti ulos ja pakeniwat haudalta; sillä wapistus ja suuri hämmästys oli tullut heidän päällensä.

Rom. 14: 9. 4: 25. Kristus on kuollut ja nousnut ylös, ja jälleen eläwäksi tullut, että hän olis kuolleitten ja eläwäin Herra. — Hän on meidän synteimme tähden annettu ulos, ja meidän wanhurskauttamisemme tähden herätetty.

Minä uskon Jeesuksen Kristuksen päälle, Hänen ai-noan Poikansa, meidän Herramme, — — — joka kolmantena päivänä nousi ylös kuolleista.

Wirsi 156: 1. Kristus kun kuolettiin kaikkein syntisten tähden, Hän jälleens' ylös nostettiin, Ja saatti elämään meidän. Siis me nyt kaikki iloittaamm', Jumalaa myös aina kunnioittakaam', Ja weisatkaam Halleluja, Halleluja!

---

29. Jeesus ilmestyy Maria Magdalenalle haudalla, sekä niille muille waimoille palatesja haudalta.

1. Mutta Maria seisoi haudan edessä, ja itki. Ja niin itkiessänsä kumarfi hän itsensä hautaan ja näki kaikki enkeliä walkeissa waatteissa istuwan, toisen pään puoleessa ja toisen jalkain puoleessa, siinä johon Jeesuksen ruumis oli pantu. Ne sanoivat hänelle: „Waimo mitäs itket?“ Hän sanoi heille: „he owat minun herrani ottaneet pois, enkä tiedä, kuhun owat hänen panneet.“ Ja kun hän nämät sanonut oli, käänsi hän itsensä taaksepäin, ja näki Jeesuksen seisowan, eikä tietänyt, että se oli Jeesus. Sanoi Jeesus hänelle: „waimo, mitäs itket? ketä etsit?“ Mutta hän luuli sen yrttitarhan haltiaaksi, ja sanoi hänelle: „Herra, jos sinä hänen kannoit pois, niin sano minulle, kuhun hänen panit, ja minä tahdon hänen ottaa.“ Jeesus sanoi hänelle: „Maria!“ Niin hän käänsi itsensä ja sanoi hänelle: „Rabboni!“ (se on, Mestari). Sanoi Jeesus hänelle: „älä minuun rupee; sillä en minä vielä mennyt ylös Sjäni tykö. Waan mene weljeini tykö ja sano heille: minä menen ylös minun Sjäni tykö, ja teidän Sjänne tykö, ja minun Jumalani tykö, ja teidän Jumalanne tykö.“

2. Kun ne muut waimot, jotka Marian kanssa olivat tulleet haudalle, palasivat Jerusalemiin, tuli Jeesus heitäkin vastaan, ja sanoi: „terwe teille!“ Niin he kumarten rukoilivat häntä. Ja Jeesus sanoi heille: „älkää peljätkö; menkää ja ilmoittakaa minun weljilleni, että he menisivät Galileaan; siellä he saawat minun nähdä.“

3. Ja Maria ja ne muut waimot ilmoittivat kaikki yhdelletoistakymmenelle ja kaikille niille. Mutta heidän puheensa näkyi heille houraukseksi, eivätkä he uskoneet heitä.

Hesek. 34: 23. Niin sanoo Herra: minä tahdon yhden aino-
kaisen paimenen herättää, joka heitä on ravitseva. — Hän on
heitä ravitseva ja on heidän paimenensa oleva.

Joh. 14: 18, 20. Jeesus itse sanoi opetuslapsillensa: „en minä
jätä teitä orwoiksi, vaan tulen teidän tykönnne. Sinä päivänä pi-
tää teidän hymärtämän, että minä olen Jäsäjä, ja te minussa, ja
minä teissä.

Wirsi 164: 9. Ah korjaa, Jeesus Herrani, Kuin kuolemasta
nouhit, Heikkoa täällä laumaasi, Sont' omaksesi ostit, Ett yksimielis-
esti me Taiwaasen samoaisimme Ja riemun perisimme!

(Wälitaik. Wirsit.)

30. Jeesus ilmestyy opetuslapsillensa.

1. Vielä samana päivänä ilmestyi Herra Si-
mon Pietarille, ja myös kahdelle opetuslapselle, jotka
menivät Jerusalemissa yhteen kylään, nimeltä **Emous**.

2. Ja koska ehtoo tuli ja owet olivat suljetut,
jossa opetuslapset koossa olivat, Judalaisten pelwon
tähden, tuli Jeesus ja seisoi heidän keskellensä, ja sanoi
heille: „rauha olkoon teille!“ Niin he hämmästyivät
ja pelkäsiwät ja luuliwät hengen näkewänsä. Mutta
hän osotti heille kätensä ja jalkansa ja kylkensä. Niin
opetuslapset ihastuiwät, että he näkiwät Herran. Ja
Jeesus taas sanoi heille: „rauha olkoon teille! Niin-
kuin Jä minun lähetti, niin minä myös lähetän tei-
dän.“ Ja kun hän nämät sanonut oli, puhalsi hän
heidän päällensä, ja sanoi heille: „ottakaa Pyhä Henki!
joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi an-
netaan; ja joille te ne pidätte, niille ne owat pidetyt.“

3. Mutta Tuomas, yksi kahdestatoistakymme-
nestä, ei ollut heidän kanssansa, koska Jeesus tuli. Niin
muut opetuslapset sanoivat hänelle: „me näimme Her-
ran.“ Mutta hän sanoi: „ellen minä näe hänen kä-
sisjäsä naulan reikää, ja pistä formeani naulain
siaan, ja pistä kättäni hänen kylkeensä; en minä usko.“

Ja kahdeksan päivän perästä olivat opetuslapset
taas sisällä, ja Tuomas heidän kanssansa. Niin Jeesus
tuli, kun owet olivat suljetut, ja seisoi heidän keskel-

länsä, ja sano: „rauha olkoon teille!“ Sitte sano hän Tuomaalle: „pistä formes tänne, ja katso minun käsiäni, ja ojenna tänne kätes ja pistä minun kylkeeni; äläkä ole epäuskoinen, vaan uskoinen.“ Tuomas vastasi ja sano: „minun Herrani ja Jumalani!“ Jeesus sano hänelle: „ettäs näjit minun Tuomas, niin sinä uskoit: **„autuaat ovat ne, jotka eiwät näe, ja kuitenkin uskovat.“**

4. Sitte ilmoitti Jeesus taas itsensä opetuslapsille Tiberian meren tykönä. Ja Jeesus sano Simon Pietarille: „Simon, Jonaan poika, rakastatkos minua enemmän kuin nämät?“ Hän vastasi: „Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan.“ Sanoi Jeesus hänelle: „ruoki minun karitsojani!“ Taas sano Jeesus hänelle: „Simon, Jonaan poika, rakastatkos minua?“ Pietari vastasi: „Jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan.“ Sanoi Jeesus hänelle: „kaitse minun lampaitani!“ Ja hän sano kolmannen kerran hänelle: „Simon, Jonaan poika, rakastatkos minua?“ Niin Pietari tuli murheelliseksi, ja sano Jeesukselle: „Herra, sinä tiedät kaikki; sinä tiedät, että minä rakastan sinua.“ Jeesus sano hänelle: „ruoki minun lampaitani. — Totisesti sanon minä sinulle: „koska sinä olit nuori, niin sinä wyötit itses, ja menit kuhunka tahdoit; mutta koskas wanhenet, niin sinä ojennat kätes, ja toinen wyöttää sinun, ja wie sinun, kuhun et sinä tahdo.“ Mutta sen hän sano, antain tietää, millä kuolemalla hänen piti kunnioittaman Jumalaa.

Joh. 16: 22. Minä tahdon teitä jälleen nähdä, ja teidän sydämmenne on iloitsewa, eikä kenenkään pidä iloanne teiltä ottaman pois.

Wirsj 165: 1, 3: 4. Jeesus Kristus sielun turwa, Kuoleman myös surma, Hän hylsounsi, Synnin niin alas forsi. Kyrie eleeson!

Synnin ja pirun hän woitti, Armou edes tuotti. Hän woi meit' auttaa Piinans' ja woittons' kautta. Kyrie eleeson.

Herraa, kuin kuolest' nousi, Kukoilkaam' ett soisi Tykönäns' olla, Ja tawaan iloon tulla. Kyrie eleeson.

31. Jeesus asettaa kasteen: astuu ylös taiwaasen.

1. Mutta ne yksitoistakymmentä opetuslasta menivät Galileaan, sille mäelle, jonka Jeesus oli heille määrännyt. Ja Jeesus tuli ja puhutteli heitä, sanoen: „minulle on annettu kaikki voima taiwaassa ja maan päällä! Menkää siis ja opettakaa kaikkea kansaa, ja kastakaa heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen; ja opettakaa heitä pitämään kaikki mitä minä olen teille käskenyt! Ja katso minä olen teidän kansanne, joka päivä, mailman loppuun asti.“ —

2. Näin osotti Jeesus itsensä eläväksi, kärsimisensä jälkeen, moninaisilla merkeillä, ja näkyi opetuslapsillensa neljäkymmentä päivää ja puhui heille Jumalan valtakunnasta, ja avasi heidän ymmärryksensä kirjoituksia ymmärtämään. Ja sanoi heille: „niin on kirjoitettu, ja niin tuli Kristuksen kärsiä, ja nousta kuolleista kolmantena päivänä, ja saarnattaa hänen nimeensä parannusta ja syntein anteeksi antamista, kaikissa kansoissa ruveten Jerusalemistä. Mutta te olette niitten todistajat. Ja katso, minä lähetän Isäni lupauksen teidän päällemme. Mutta te, olkaa Jerusalemissa siihen asti, kuin te puetetaan voimalla korkeudesta.“

3. Niin hän vei heidän ulos Jerusalemistä haamaan Betaniaan, ja nosti kätensä, ja siunais heitä. Ja tapahtui, koska hän heitä oli siunannut, erkani hän heistä, ja **meni ylös taiwaasen**. Mutta kun he häntä olivat kumartaneet ja rukoilleet, palasivat he Jerusalemiin suurella ilolla.

Sebr. 9; 14. Ei Kristus mennyt käsilä tehtyyn pyhään, joka totisen kuwa on, vaan hän meni itse taiwaasen, että hän nyt Jumalan kasvoin edessä meidän tähdemme ilmestyisi.

Rom. 8; 34. Kristus on kuollut, ja hän on myös herätetty ylös; on myös Jumalan oikealla kädellä, joka myös rukoilee meidän edestämme.

Minä uskon Jeesuksen Kristuksen päälle, meidän Herramme, — — — joka astui ylös

taiwaasen, istuu Isän Jumalan kaikkival-
tiaan oikialla kädellä

32. Pyhän Hengen muodattaminen.

1. Kun viideskymmenes päivä (Pääsiäisestä) täytettiin, olivat opetuslapset kaikki yksimielisesti ko'ossa. Ja humaus tapahtui äkisti taiwaasta, niinkuin suuri tuulispää olisi tullut, ja täytti koko huoneen, kusja he olivat istumassa. Ja heille näyhit viilestellyt kielet, niinkuin tuliset, ja istuivat kunkin heidän päällensä. Ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä, ja rupešivat puhumaan muilla kielillä, sen jälkeen kuin Hengi antoi heidän puhua.

2. Niin Jerusalemissa asui Judalaisia, Jumalaa pelkääväisiä miehiä, kaikkinaisesta kansasta. Ja koska tämä ääni tapahtui, kokoontuivat he ja hämmästyivät, sillä kufin kuuli niiden puhuvan heidän omalla kielellänsä. Ja he sanoivat toinen toisielensa: „mitäs luulet tämän olewan?“ Mutta muut nauroivat heitä, ja sanoivat: „he ovat täynnänjä mafiaa wiinaa.“

3. Niin Pietari seiso opetuslasten kansja, korotti äänensä, ja sanoi: „te Judan miehet, ja kaikki jotka asutte Jerusalemissa! ei nämät juomuksissa ole, niinkuin te luulette. — Waan **Jesuksen**, jonka te ristinaulitsitte, on Jumala herättännyt, ja tehnyt **Serraksi** ja **Kristukseksi**. Hän on korotettu Jumalan oikialle kädelle ja on Isältä saanut lupauksen **Pyhästä Hengestä**, ja on tämän muodattanut, jonka te nyt näette ja kuulette.“

4. Kun he nämät kuulivat käwi se läpi heidän sydämensä, ja he sanoivat Pietarille ja apostoleille: „te miehet, rakkaat weljet, mitä meidän pitää tekemän?“ Waan Pietari sanoi heille: „tehtäät parannus, ja antakoon jokainen itsensä kastaa Jesuksen nimeen, syntein anteeksi antamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.“ Jotka siis mielellänjä ottivat hänen sanansa

vastaan, ne kastettiin. Ja sinä päivänä lisääntyi lähes kolmetuhatta sielua.

5. Ja he pysyivät alati apostolein opissa ja osallisuudessa, ja leivän murtamisessa, ja rukouksissa. Mutta jokaiselle sielulle tuli pelko, ja tehtiin apostolein kautta monta ihmettä ja merkkiä. Ja Herra lisäis joka päivä autuaitfi tulevaisia seurakunnalle.

Joel. 2: 28. Sitte on tapahtuwa, että minä wuodatan Henkeni kaiken lihau yli.

Joel. 14: 26. Lohduttaja, se Pyhä Henki, jonka Isä on lähettäwä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki, ja muistuttaa teille kaikki, mitä teille olen sanonut.

Minä uskon Pyhän Hengen päälle; yhden Pyhän kristillisen Seurakunnan, pyhain ihmisten yhteyden, syntein anteeksi saamisen.

1 Kor. 12: 3. Ei yksikään taida Jesusta kutsua Herraksi, muutoin kuin Pyhän Hengen kautta.

Wirsi 235: 20, 21. O Pyhä Henki, meidän suo Sun sanaa kuulla ett' se tuo Meill' uskon, toiwon rakkaun, Minu muiden awuin kaswannon.

33. Apostolit templissä, wankeudessa ja Raadin edessä.

1. Niin Pietari ja Johannes meniwät ynnä ylös templiin yhdeksännellä rukouksen hetkellä. Ja yksi mies, saattamaton hamasta äitinsä kohdusta, kannettiin templin owen eteen, joka päivä, anomaan almua templiin menewiltä. Koska hän näki Pietarin ja Johanneksen tahtowan mennä templiin, anoi hän heiltä almua. Niin Pietari sanoi: „hopiaa ja kulta ei minulla ole; waan sitä, mitä minulla on, annan minä sinulle: „Jesuksen Kristuksen Natsarealaisen nimeen, nouse ja käy!“ Ja hän tarttui hänen oikiaan käteensä ja ojensi hänen; ja hän nousi ylös, seisoi ja käwi, ja meni heidän kanssansa templiin, käyden ja hypäten ja kiittäin Jumalaa.

2. Mutta papit ja templin esimies ja saddukeukset, koska he näkivät kaiken kansan hämmästyksissä juosefan Pietarin ja Johanneksen tykö ja kuuliivat heidän jaarnaaman parannusta ja syntein anteeksi saamista Jeesuksen nimeen, heittivät kätensä heidän päällensä ja panivat heidän huomeneksi kiinni, sillä jo oli ehtoo.

Mutta toisena päivänä asettivat he heidän keskellensä, ja kysyivät heiltä: „millä voimalla taikka kenen nimeen olette tämän tehneet?“ — Niin Pietari, täynnänsä Pyhää Henkeä sanoi heille: „Kansan ylimmäiset ja Israelin vanhimmat! Olkoon teille ja kaikelle Israelin kansalle tietävä, että Jeesuksen Kristuksen Natšarealaisen nimesä, jonka te ristiinnaulitsitte, jonka Jumala kuolleista herätti, hänen nimesänsä seisoo tämä (saattamatoin) teidän edessäanne terveenä. Hän (Jesús Kristus) on se kivi, joka teiltä, rakentajilta hyljätty on, joka on nurkkakivieksi tullut. **Sikä yhdesäkään toisessa ole autuutta; sillä ei ole muuta nimeä taitaakaan olla ihmisielle annettu, jossa meidän pitää autuaiksi tuleman.**“ — Koska he tämän kuuliivat ja näkivät, mitä tapahtunut oli, käskivät he heitä menemään ulos raadista, ja pitivät neuvoa keskellensä. Sitte kutsuivat he heidän jälleen, ja kieltivät heitä kaiketi puhumasta Jeesuksen nimeen.

Mutta Pietari ja Johannes vastasivat heitä ja sanoivat: „tuomittkaa itse, jos se on oikein Jumalan edessä, että teitä enemmän kuulemme, kuin Jumalaa.“

3. Sittemmin, kun apostolien kätten kautta tehtiin monta merkkiä ja ihmettä kansan seassa, ja joukko paljon enäni miehistä ja waimoista jotka Herran päälle uskoivat, niin että he kantoivat sairaita kaduille ja panivat niitä wuoteille ja paareille, että Pietarin tullessa ainoasti hänen warjonsa jonkun heistä olis warjonnut, ja juuri joukko myös tuli kokoon lähimmistä kaupungeista Jerusalemiin, ja toivat sairaita ja saastaisilta hengiltä waiwatuita, jolla kaikki parattiin, nousi ylimmäinen pappi ja kaikki jotka hänen kanssansa olivat, saddukeusten lahko, ja olivat täynnänsä kiwautta.

Ja he paistasiwat kätensä apostolein päälle ja paniwat heidän yhteiseen wankihuoneeseen. Mutta Herran enkeli awais yöllä tornin owen ja wei heidän ulos ja kehoitti heitä puhumaan templissä kansalle kaikki tämän elämän sanat.

Koska ylimmäinen pappi ja templin esimies ja pappein päämiehet nämät kuuliwat, epäiliwät he heistä, miksi se viimeinki tulis. Ja kun he toiwat heidän, asettiwat he heidän raadin eteen, ja ylimmäinen pappi janoi heille: „emmekö ole kowasti teitä kieltäneet puhumasta kansalle tähän nimeen? Ja katso, te olette Jerusalemin täyttäneet opetuksellanne.“ Mutta Pietari ja muut apostolit wastasiwat ja janoiwat: „**enemmin tulee kuulla Jumalaa, kuin ihmisiä.**” Jäimme Jumala herätti Jesuksen, jonka te tapoitte ja ripustitte puuhun. **Sen on Jumala korottanut oikealle kädellensä päämieheksi ja wapahajaksi.**” Kun he nämät kuuliwat, käwi se heidän sydämensä läpitse, ja pitiwät neuwoa tappaaksensa heitä. Mutta yksi fariseus, nimeltä **Samaliel**, lainopettaja, josta kaikki kansa paljo piti, nousi raadista ja janoi: „lafatkaa näistä miehistä, ja sallikaa heidän olla. **Sillä jos tämä neuwo eli teko on ihmisistä, raukee se tyhjään; waan jos se on Jumalasta, ette wei sitä tyhjäksi tehdä.**” Ja he mielistyiwät kaikki hänen neuwoonja, ja kutsuiwat apostolit sisälle, hojuiwat heitä, ja kielsiwät heitä puhumasta Jesuksen nimeen.

4. Mutta apostolit meniwät iloiten pois raadin edestä, että oliwat mahdolliset pilkkaa kärsimään Hänen nimensä tähden, eikä lafanneet saarnaamasta, joka päivä, templissä ja joka huoneessa ewankeliumia Jesuksesta Kristuksesta.

Joh. 15: 26, 27. Koska Lohduttaja tulee, jonka minä teille Jäältä lähetän, tottuden Henki, joka Jästä käy ulos, se on minusta todistawa. Ja teidän pitää myös todistaman, sillä te olette alusta minun kansani.

Joh. 15: 20, 21. Jos he minua wainoitt, totta he teitä wainoowat; jos he minun sanani kätkiwät, totta he teidänki sananne

lätkevät. Mutta kaikkia näitä tekivät he teille, minun nimeni tähden sillä ei he tunne sitä, joka minun lähetti.

Math. 10: 19, 20. Älkää murehtiko, kuinka taikka mitä teidän pitää puhuman, sillä teille annetaan sillä hetkellä, mitä teidän puhuman pitää. Sillä ette te ole jotka puhutte, vaan Sänne Henki, joka teissä puhuu.

34. Rakkaus ja kivi ensimmäisessä Seuranuorissa.

1. Apostolit todistivat suurella voimalla Herran Jesuksen ylösnousemisesta, ja suuri armo oli kaikkein uskovaisten päällä. Heidän paljouudessa oli yksi sydän ja yksi sielu; eikä kenkään heistä sanonut mitään omaksensa, jota hänellä oli, vaan kaikki olivat heillä yhteiset. Eikä myöskään ollut yhtään tarwittewaa heidän joukossansa; sillä kaikki, joilla pellot taikka huoneet olivat, myivät ne, ja toivat myytyin hinnan ja paniwat apostolein jalkain eteen. Ja jokaiselle jaettiin niinkuin kivi tarwitti.

2. Mutta yksi mies, **Ananias** nimeltä, **Safiran** hänen emäntänsä kanssa, myi tawaransa, ja kätki jotain hinnasta, emäntänsä tieteen; ja toi osan edes, ja pani apostolein jalkain eteen. Niin Pietari sanoi: „Ananias, miksi saatana täytti sydämes Pyhän Hengen edessä walehtelemaan, ettäs jotakin pellon hinnasta kätkit. Et iös olisi saanut pitää, koska se sinulla oli; ja myytynäkin oli se sinun hallussas? Et sinä ole ihmisten, vaan Jumalan edessä walehdellut.“ Koska Ananias nämät sanat kuuli, lankesi hän maahan ja antoi henkensä. Niin nuoret miehet nousiwat, weivät pois ja hautasiwat hänen.

Mutta tapahtui liki kolmen hetken perästä, että hänen emäntänsä tuli sisälle, eikä tiennyt, mitä oli tapahtunut. Niin Pietari sanoi hänelle: „sanos minulle, olletteko sen pellon siihen hintaan myyneet?“ Mutta hän sanoi: „olemme niinki siihen hintaan.“ Sanoi Pietari hänelle: „Miksi olette mielistyneet keskenänne Herran

Henkeä kiusaamaan? Rätso, niitten jalat, jotka miehes hautasiwat, owat omen edessä, ja wiewät finun pois." Ja hän kohta lankeis maahan, hänen jalkainsa eteen, ja antoi henkensä. Ja nuoret miehet tuliwat sisälle, ja löysiwät hänen kuolleena, ja weiwät hänen ulos ja hautasiwat miehensä wiereen.

Gal. 6: 7, 8. Äskää ekykö; ei Jumala anna itseänsä pilkata. Sillä mitä ihminen kylwää, sitä hän myös niittää. Joka lihasansa kylwää, se lihastansa turmeluksen niittää; mutta joka Hengessä kylwää, se Hengestä niittää iankaikkisen elämän.

Rom. 12: 9. Rakkaus olkoon wilpitön. Whatkaa pahaa, ja riipputaa kiinni hywäsä!

35. Stefanus.

1. Koska opetuslasten luku eneni, niin ettei apostolit ennättäneet toimittaa almuin jakamista seurakunnan köyhille, kutsuiwat he kokoon opetuslasten joukon, ja sanoiwat: „ei se ole kohtuullinen, että me annamme yllön Jumalan sanan, ja palwelemme pöytäin edessä. Sentähden walitkaa joukostanne seitsemän miestä, jotka owat Pyhäää Henkeä ja wiisautta täynnä, joitten haltuun tämän wiran annamme.“ Niin opetuslapset walitsiwat seitsemän toimittajaa, ja apostolit rukoiliwat ja paniwat kätensä heidän päällensä.

2. Yksi näistä oli **Stefanus**, joka oli uskoa ja wäfewyyttä täynnä, ja teki ihmeitä ja suuria tunnustähtiä kansan seassa. Mutta muutamat nousiwat ja riiteliwät Stefanuksen kanssa; ja kun he eiwät woineet sitä wiisautta vastaan olla, ja sitä Henkeä, jonka kautta hän puhui, niin he sääsiwät miehiä, jotka sanoiwat: „me olemme kuulleet hänen puhuvan pilkkasanoja Jumalaa ja Mosesta vastaan.“ Ja he yllyttiwät kansaa; ja weiwät hänen Raadin eteen. Niin ylimmäinen pappi kysyi häneltä: „lienewätkö nämät näin?“

3. Silloin wastasi Stefanus ja näytti lawialla kertomuksella, kuinka Judalaiset aina alusta alkain oli-

wat olleet Jumalalle ja hänen johdatuksellensa tottelemattomat ja uppiniskaiset, sekä seisoneet Mosesta ja kaikkia profetoita vastaan. Hän ennätti jo näihin sanoihin: „te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämistä ja kormista, te olette aina Pyhää Henkeä vastaan, niinkuin isänne, samoin tekin; kuta profetoista ei isänne wainonneet? Ja he tapoit ne, jotka sen wanhurskaan tulemisen ennustivat, jonka pettäjät ja murhaajat te nyt olette, jotka saitte lain enkelein asetuksen kautta, jota ette pitäneet.“ Mutta koska he nämät sanat kuuliwat, käwi se heidän sydämensä läpi, ja kiristeliwät hampaitansa häntä vastaan. Mutta hän, täynnä Pyhää Henkeä, katsohti ylös taiwaasen, näki Jumalan kunnian, ja sanoi: „**Katso, minä näen taiwaat awoinna, ja Jesuksen seisowan Jumalan oikealla kädellä.**“ Niin he huusiwat suurella äänellä, ja tukitsiwat kormiansa, ja karkasiwat kaikki yksimielisesti hänen päällensä.

4. Ja ajoiwat hänen ulos kaupungista, ja kiwittiwät. Ja todistajat paniwat waattensa yhden nuorkaisen jalkain juureen, jonka nimi oli **Saulus**. Ja he kiwittiwät Stefanuksen, joka rukoi ja sanoi: **Serra Jesus, ota minun henkeni.**“ Niin hän pani polwillensa, ja huusi suurella äänellä: „**Serra, älä lue heille tätä syntiä.**“ Ja kun hän tämän sanonut oli, nukkui hän.

Math. 10: 28. Älkää peljättö niitä, jotka ruumiin tappawat, waan ei woi sielua tappaa; mutta peljättää enemmän sitä, joka woi sekä sielun että ruumiin helwetissä hukuttaa.

Joh. 16: 33. Mailmassa on teillä tuska; mutta olkaa hywässä turwassa, minä woitin mailman.

36. Sauluksen kääntyminen.

1. **Saulus**, joka oli mielistynyt Stefanuksen kuolemaan, oli wiisaan **Gamalielin** opetuslapsi ja ankara

farisealainen. Hän raateli seurakuntaa ja kävi huoneesta huoneeseen, otti miehet ja vaimot ja panetti wankeuteen. Ja ne hajooneet waelsiwat ympärinsä ja saarnasiwat Jumalan sanaa.

2. Mutta Saulus puhkui vielä uhkauksia ja murhaa Herran opetuslapsia vastaan, ja meni ylimmäisen papin tykö, ja anoi häneltä kirjaa Damaskuun, synagogille: että kutka itkänä hän sen „tien“ miehistä tahi waimoista löytäis, ne hän weisi sidottuina Jerusalemiin.

3. Mutta kun hän matkusti ja Damaskua lähestyi, leimahti äkisti walkeus taivaasta ympäri häntä. Ja hän lankeis maahan, ja kuuli äänen hänelle sanowan: „Saul, Saul, miksis wainoot minua?“ Mutta hän sanoi: „Kutas olet Herra?“ Ja Herra sanoi: „Minä olen Jeesus, jotas wainoot; työläs on sinun potkia tutkainta vastaan.“ Niin hän wapii, hämmästyti, ja sanoi: „Herra mitäs minun tahdot tekemään?“ Ja Herra sanoi: „nouse ja mene kaupunkiin; siellä sanotaan sinulle, mitä sinun pitää tekemän.“ Niin Saulus nousi maasta, eikä nähnyt ketään awoimilla filmillä; mutta ne miehet jotka hänen seurassansa olivat ja kuuliwat äänen, eh'eiwät ketään nähneet, talluttiwat häntä kädestä ja weiwät Damaskuun.

4. Niin oli Damaskussa yksi opetuslapsi, nimeltä **Ananias**. Hänelle sanoi Herra näyssä: „nouse ja mene sille kadulle, jota oikeaksi kutsutaan, ja kysy Judaan huoneessa sitä, jota nimitetään Saulus Tarsilainen, sillä katso hän rukoilee.“ Niin Ananias wastasi: „Herra minä olen kuullut monelta tästä miehestä, kuinka paljon pahaa hän on pyhilles tehnyt.“ Mutta Herra sanoi: „mene, sillä hän on minulle walittu ase kantamaan minun nimeäni pakanain ja kuningasten, ja Israelin lasten eteen.“

5. Niin Ananias meni sinne, ja tuli huoneeseen, ja pani kätensä hänen päällensä; ja hän sai sillä hetkellä näkönsä jälleen, nousi ja kastettiin. Ja kun hän otti ruokaa, wahwistui hän, ja oli muutaman päivän

opetuslasten kanssa, jotka olivat Damaskuksessa. Ja saarnais kohta synagogissa Kristuksesta, että hän on Jumalan poika. Mutta Saulus kutsuttiin nimellä **Baawali**.

1. Tim. 1: 13, 14. Minulle, joka ennen olin pilkkaaja ja wainoja, on laupus tapahtunut; sillä minä tein sitä tietämättä epäuskossa; mutta Herramme armo oli sitä runsaampi uskon ja rakkauden kanssa, joka Kristuksessa Jesuksessa on.

37. Pietari lähetetään Korneliusen tykö.

1. Keisareassa oli yksi mies, nimeltä **Kornelius**, Romalainen sadanpäämies. Hän oli Jumalaa pelkääväinen kaiken perheensä kanssa, ja jakoi paljon almua kansalle ja rukoili alati Jumalaa. Mutta saarna Kristuksesta ei ollut kuulunut hänelle, eikä ollut hän Pyhästä Hengestä osalliseksi tullut. Sillä apostolit eivät vielä menneet pakanain tykö ewankeliumin saarnalla.

2. Tämä Kornelius näki julkisesti näyssä, liki yhdeksättä hetkeä päivästä, Jumalan enkelin tulewan tykönsä ja sanowan: „Kornelius!“ Hän sanoi: „Herra, mikä on?“ Hän sanoi hänelle: „sinun rukoukses ja almus owat tulleet muistoon Jumalan edessä. Ja nyt lähetä miehiä **Joppeen**, ja anna noutaa Simon, jota Pietariksi kutsutaan, Hän sanoo sinulle, mitä sinun pitää tekemän.“ Ja Kornelius teki niin.

3. Toisena päivänä, kun lähetetyt matkustaisjansa lähestyivät kaupunkia, meni Pietari katon päälle huoneessa, jossa hän majaili, rukoilemaan. Ja koska hän ihoisi, tahtoi hän suurstella. Waan ruokaa hänelle valmistettaissa, joutui hän horrokkihin; ja hän näki taiwaan auki, ja tulewan alas tykönsä suureu liinaisen, neljältä kulmalta sidotun, jossa oli kaikkinaisia, saastaisiakin eläimiä. Ja hänelle huudettiin: „Pietari, nouste, tapa ja syö!“ Mutta hän vastais: „ei suinkaan, Herra; sillä en ole ikänä syönyt yhteistä eli saas-

taista." Niin ääni sanoi: „mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano sitä saastaiseksi." Ja se tapahtui kolme kertaa. Ja liinainen otettiin jälleen ylös taiwaasen.

4. Kun nyt Pietari itsensä epäili, mitä näky se olisi, jonka hän näki, niin katso, miehet, jotka olivat lähetetyt Korneliukselta, kyselivät, olisiko Pietari siellä. Niin Henki sanoi hänelle: „kolme miestä etsii sinua; astu alas, ja mene ilman epäilemättä heidän kanssansa, sillä minä lähetin heidän." Niin Pietari astui alas miesten tykö, ja sanoi: „katso, minä se olen, jota te etsitte; mitä warten olette tulleet?" He sanoivat hänelle asiansa, ja hän meni heidän kanssansa. Ja muutamamat weljet Jopesta seurasivat häntä.

5. Toisena päivänä tulivat he Keisareaan; ja Kornelius odotti heitä, ja oli kutsunut lankonsa ja parhaat ystävänsä. Koska nyt Pietari meni siälle, ja löysi monta tulleena kokoon, sanoi hän heille: „te tiedätte ettei Judalaisen ole ollut luwallinen mennä jonkun muukalaisen tykö; mutta minulle osotti Jumala, etten ketään ihmistä yhteisenä eli saastaisena pitäisi. Niin minä siis teiltä kysyn: mitä warten minua kutsuitte?" Niin Kornelius kertoi kaikki: kuinka hän oli enkelin nähnyt ja saanut käskyn enkeliltä lähettää häntä noutamaan ja häntä kuulla. „Ja me olemme," sanoi hän, „siis nyt kaikki Jumalan edessä kuulemassa kaikkia, mitä sinulle on Jumalalta käsketty." Niin Pietari awais suunsa ja sanoi: „nyt minä todeksi löydän, ettei Jumala kotsi ihmisen muotoa; waan kaikissa kansoissa joka häntä pelkää ja tekee wanhurskautta, se on Jumalalle otollinen." Ja hän saarnais heille Jesuksesta Kristuksesta, päättäen hänen nimeensä näillä sanoilla: „Hän käski meidän kansalle saarnaamaan ja todistamaan, että hän on se, joka Jumalalta on sääntty elävien ja kuolleitten tuomariksi. Hänestä kaikki profetat todistawat, että jokaisen, joka uskoo hänen päälensä, pitää hänen nimensä kautta syunnit anteeksi saaman."

6. Koska Pietari vielä näitä puhui, lankefi Pyhä Henki kaikkein niitten päälle, jotka puheen kuulivat. Niin ne uskowaiset ympärileikkaufsesta, jotka oliwat Pietarin kanssa tulleet, hämmästyiwät, että pakanainkin päälle Pyhän Hengen lahja wuodatettiin; sillä he kuulivat heidän kielillä puhuvan ja Jumalaa ylistävän. Ja Pietari sanoi: „taitaako joku kieltää näitä, jotka niin owat Pyhän Hengen saaneet kuin mekin, wedellä kastamasta?“ Ja hän käski heitä kastaa Herran nimeen.

Sak. 10: 16. Minulla on muitaki lampaita, jotka ei ole tästä lammas-huoneesta. Neki pitää minun tänne saattaman. Ja he saawat kuulla minun ääneni. Ja pitää oleman yksi lammas-huone ja yksi paimen.

38. Paawali pakanain apostoli.

1. Mutta Paawali, jonka Jumala itse oli armonsa kautta kutsunut, että hän Poikansa ilmoittaisi pakanain seasja hänen kauttansa, meni pois Arabiaan, ja palasi taas jälleen Damaskuun. Sitten, kun hän monissa paikoin **Wähässä Aasiassa**, erittäinkin **Antioikian** kaupungissa, (jossa opetuslapsia ensin ruwettiin **kristityiksi** kutsumaan), oli ewankeliumia saarnannut, tuli hän kolmen vuoden perästä Jerusalemiin, Pietaria oppimaan, ja oli hänen kanssansa wiisitoistakymmentä päivää. Sitten rienfi hän **Syrian** ja **Kilikian** maakuntiin, ja oli tuntematon kaswoista Judean seurakunnille, mutta he oliwat ainoasti kuulleet, että se, joka muinen heitä wainois, nyt saarnais uskoa, jota hän ennen häwitti; ja kiittiwät hänen tähtensä Jumalaa.

2. Neljännentoistakymmenen vuoden perästä meni hän jälleen, ewankeliumia kiwaasti lewitettyä, ylös Jerusalemiin, **Barnobaan** kanssa, ja ilmoitti apostoleille ja wanhimmille, kuinka suuria töitä Jumala oli heidän kauttansa tehnyt. Niin nousiwat muutamat fariseusten lahkokunnasta, jotka uskoneet oliwat, ja sanoiwat, että kääntyneitä pakanoita piti ympärileikattaman ja käsket-

tämän pitämään Moseksen lakia. Mutta Pietari nousi ja muistutti, kuinka Jumalan johdatuksesta, jo ennen tätä aikaa, pakanat olivat kuulleet ewankeliumin sanan hänen suunsa kautta, ja uskoneet, ja kuinka Jumala, sydänten tutkia, oli antanut heille Pyhän Hengen, puhdistain uskolla heidänki sydämensä. Ja hän päätti tämän puheensa näillä sanoilla: „mitkä te siis kiisaatte Jumalaa, että tahdotte panna opetuslasten laulaan ikeen, jota ei meidän isämme emmekä me woineet kantaa? **Waan me uskomme Herran Jesuksen Kristuksen armon kautta autuaiksi tulewamme, niinkuin hekin.**” Niin kaikki joukko wakeni, ja kuunteli Barnabasta ja Paawalia, jotka juttelivat, kuinka suuret merkit ja ihmeet Jumala oli heidän kauttansa pakanoissa tehnyt. Ja kokoontuneille kelpais yksimielisesti säätää, ettei yhtään senkaltaista raskautta pantaisi pakanoista kääntyneitten päälle. Ja kun he tunsiwat sen armon joka Paawalille ali annettu, niin Jakob ja Pietari ja Johannes, jotka patsaina pidettiin, annoiwat Paawalille ja Barnabaalle kättä, että he pakanain seassa saarnaisiwat. Tämä tapahtui vuonna 50 Kristuksen syntymästä.

3. Niin saarnasiwat apostolit ewankeliumia sekä Judalaifille että pakanoille, todistain Hengen woimassa sitä kääntymystä, joka on Jumalan tykö, ja sitä uskoa, joka on Herramme Jesuksen Kristuksen päälle, ja Herra wahwisti sanansa uskowaiden sydämissä, niin että kaikissa kaupungeissa ja paikakunnissa syntyi seurakuntia, jotka ahkeroiwat pitämään hengen yhteyttä rauhan siteen kautta, wieläpä itse Roman pääkaupungissa. Kun sitten wainoomisen ajat joutuivat, ja pakanallinen esiwalta tahtoi weressä hukuttaa kristinuston mailmassa, näkyi wasta oikein selwästi, kuinka „se joka uskowaisissa asuu, on suurempi kuin mailma,” ja „se woitto, jolla he mailman voitawat, heidän uskonsa.” Uuimmat apostoleista saiwatki armon kuolla martyri- (eli tunnustaja-) kuoleman; se on: he saiwat armo-woiman wahwistaa tunnustuk-

jenja werifellä kuolemalla Kristuksen nimen tähden. Roman pääkaupungissa mestattiin Paawali miekalla, ja Pietari kuoli siellä ristin kuoleman, vuonna 67 jälkeen Kristuksen syntymän. Waan jota suuremmat wainot mailmalta kohtaisivat, sitä kiwaammasti leweni kristinusko kaiktiin mailman ääriin. Ja selwästi loisti Herran seurakunta ainoana, totisena ja pysywäisenä templinä, kun Jerusalemin templi ynnä kaupungin kanssa, vuonna 70, Herran ilmoituksen jälkeen, Romalaisilta kauheasti hämitettiin, eikä jätetty kiweä kiwen päälle. Herra oli sen totisen templin ylösnousemisesjansa rakentanut; sillä ei hän asu käsillä tehdysjä majassa, waan seurakunta on hänen ruumiinsa, ja hän on ruumiinsa pää ja wapahtaja.

Mat. 1: 11. Samasta auringon koitosta aina sen laskemiseen asti on minun nimeni suuri pakanain seasja.

39. Kuinka kristityn nimellä mainituille lopullisesti on käypä heidän uskonsa eri laadun jälkeen.

1. Taiwaan waltakunta on olewa kymmenen neitseen kaltainen, jotka ottiwat lamppunsa ja meniwät ulos ylkää vastaan. Mutta wiisi heistä oli taitawaa, ja wiisi tyhmää. Tyhmät ottiwat lamppunsa, eikä ottaneet öljyä myötänsä. Mutta taitawat ottiwat öljyä astioihinsa, ynnä lamppuinsa kanssa. Koska ylkä wiipyi, tulivat he kaikki uneliaiksi ja mafasiwat.

2. Mutta puoli-yönä tuli huuto: katso ylkä tulee menkää ulos häntä vastaan. Niin nousiwat kaikki nämät neitseet, ja walmistiwat lamppunsa. Mutta tyhmät janoiwat taitawille: „antakaa meille öljyistänne; sillä lamppumme sammuvat.“ Niin wastasiwat taitawat, janoen: „ei sinukaan, ettei meiltä ja teiltä puuttuisi; waan menkää paremmin niitten tykö, jotka myywät, ja ostakaa itsellenne.“

3. Mutta heidän mennessänsä ostamaan tuli yl-

kä; ja jotka walmit olivat, ne menivät hänen kanssansa häihin, ja owi suljettiin. Wiimein tulivat nekin toiset neitseet, ja sanoivat: „Herra, Herra awaa meille.“ Mutta hän vastais ja sanoi: „totisesti sanon minä teille: en tunne minä teitä.“

2. Tim. 2: 19. Sumalan wahwa perustus pyshy, joka on täällä kiinnitetty: Herra tuntee omanja; ja lakatsoon jokainen wäärhydestä, joka Kristuksen nimeä mainitsee.

Wirsi 391: 11. M' ann' mun wilpistellä Pois sinust' Jesu Krist', Waan wahwist' usfoon vielä, Kiinnit' sinuus kiintiäst', Ett' sotii wahwast' taidan, Mua kätes tuetsoon, Sitt' iloll' weisat' mahdan: „So nyt kaikki täytett' on!“

Wiimeinen tuomio.

1. Mutta koska Ihmisen Poika tulee kunniasansja, ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssansa, silloin hän istuu kunniansa istuimella. Ja hänen eteensä kootaan kaikki kansjat; ja hän eroittaa toiset toisistansa, niinkuin paimen eroittaa lampaat wuohista. Ja asettaa lampaat tosin oikealle puolellessa, mutta wuohet wajemallensa.

2. Silloin sanoo kuningas niille, jotka hänen oifialla puolellansa owat: „tulkaa minun Isäni sinuatut, omistakaa se waltakunta joka teille on walmistettu mailman alusta. Sillä minä isofin, ja te ruokitte minun; minä janofin, ja te juotitte minun; minä olin outo, ja te otitte minun huoneesen; alasti, ja te opitte minua; minä olin wanfina, ja te tulitte minun tyköni.

Silloin wanhurskaat häntä vastaawat ja sanovat: „Herra koska me näjimme sinun isoowan, ja ruokimme sinun? Tai kka janoowan, ja annoimme sinun juoda? Mutta koska me näjimme sinun outona, ja otimme sinun huoneesen? Tai kka alastoinna, ja waatetimme sinun? Tai kka näjimme sinun sairasma tai kka wanfina, ja tulimme sinun tyköös?“ — Niin kuningas wastataa ja sanoo heille: „totisesti sanon minä teille: sen

kun te olette tehneet yhdelle näistä vähimmistä minun weljistäni, sen te tejitte minulle."

4. Silloin hän myös sanoo niille, jotka wäsem-malla ovat: „menkää pois minun työäni, te firotut, siihen ijanlakkiseen tuleen, joka on walmistettu perke-leelle ja hänen enfeleillensä. Sillä minä isofin, ettekä minua ruokkineet; minä janofin, ettekä minua juotta-neet; minä olin outo, ettekä minua huoneesen ottaneet; alastoin, ettekä minua waatettaneet; sairaa, ja wankina, ettekä minua oppineet." — Silloin nefin häntä wastaa-wat, sanoen: „Herra koska me näjimme sinun isoowan, taikka janoowan, taikka outona, taikka alastoinna, taikka sairaa, taikka wankina, emmekä sinua palwelleet." — Silloin hän wastaa heitä, sanoen: „totisesti sanon minä teille: mitä ette tehneet yhdelle näistä vähimmistä, sitä ette tehneet minulle."

5. Ja niitten pitää menemän ijanlakkiseen waiwaan; mutta wanhurskaat ijanlakkiseen elämään.

Minä uskon Jesuksen Kristuksen päälle, hänen ainoan Poikansa, meidän Herramme, — — joka on tulewa tuomitsemaan eläwitä ja kuolleita.

Minä uskon Pyhän Hengen päälle, — — ruumiin ylösnousemisen ja ijanlakkisen elämän. Amen.

Liäs.

Uuden Testamentin kirjat.

Uuden testamentin kirjat, jotka Jumalan Pyhän Hengen waiwuttamalla ovat kirjoitetut Ewankelistailta ja Apostoleilta, jakauwat sisällyksensä suhteen, samoten kun kuin wanhan testamentin, kolmeen parween: Historialliset kirjat, opetus-kirjat, profetallinen kirja.

1. Historialliset kirjat ovat: Matheuksen ewankeliumi, Markuksen ewankeliumi, Luukkaan ewankeliumi, Johanneksen ewankeliumi ja Apostolein teot. Näistä kertovat neljä edellistä Jesuksen Kristuksen, Wapahtajamme elämäkertaa täällä maanpäällä, ja ilmoittawat siis sen meille syntisille ylitse kaikkia **fuloisen sanoman** (ewankeliumin), että tie taiwaasen sen kautta on meille awattu; ja wiides wiimeinen näyttää, kuinka sen taiwaasen ylösnousneen ja isän oikian kädellä istuwan Wapahtajan kautta Pyhä Henki wuodatettiin apostolein päälle, niin että heidän saarnansa kautta seurakunta koottiin täällä, „jota ei helwettiin portit pidä woittaman.“

Matheus ja Johannes olivat itse Herran opetuslapsia, ja kirjoittivat siis, mitä heidän silmänsä näkiwät, Markus ja Luukas, mitä heidän korwansa opetuslapsilta kuuliwät, mutta kaikki kirjoittivat he Pyhän Hengen johdattamalla, niin että tässä yhteisesti kuuluu: „nämät ovat kirjoitrtut, että uskoisitte, että Jesus on Kristus, Jumalan poika, ja että saisitte elämän uskon kautta hänen nimesjäsä;“ ja jälleen: „**Jota olemme nähneet ja kuulleet, sen me teille ilmoitamme, että teilläkin olis osallisuus meidän kanssamme; mutta meidän osallisuutemme on Isän ja hänen Poikansa Jesuksen Kristuksen kanssa.**

Niin kirjoitettiin myös Apostolein Teot saman Pyhän Hengen johdattamalla Luukkaan kädellä, joka ewankeliuminki kirjoitti, ja joka Apostolin Paawalin seuralainen oli sekä hänen kansansa osallinen ewankeliumin waiwoissa.

2. Opetuskirjat ovat: Apostoli Paawalin 12 epistola eli lähetyskirjaa, (nimittäin: 1 Romalaisille, 2 Korintilaisille, 1 Galatalaisille, 1 Efesiläisille, 1 Kolosfilaisille, 2 Tesalonikalaisille, 2 Timoteukselle, 1 Titukselle, 1 Filemonille); Epistola Hebrealaisille, joka on joko Paawalin taikka jonkun hänen opetuslapsensa kirjoittama; apostoli Pietarin kaksi epistola; apostoli Johanneksen kolme epistola; apostoli Jakobin

yksi epistola ja apostoli Judaan yksi epistola. Näistä epistolaisista eli lähetykskirjoista ovat usiammat, näetjen, kirjoitetut eräille seurakunnille taikka oppilaille, muutamata taas kiertokirjeen tavoin lähetetyt luettaviksi usiammita seurakunnilta tahti lukioilta, mutta kaikki sisältävät ne lukioitten uskon ja elämän tilaan sopivia, hengellisiä ohjeita, opetuksia ja neuvoja. Ja siitäpä syystä löydämme näissä epistolaisissa kalliimpia opetuksia kristinuskomme ja elämämme tähellissimmissä kohdissa.

3. Profetallisia kirjoja on uuden testamentin raamatussa ainoastaan yksi, nimittäin Johanneksen ilmestys. Tässä sanoo tämä ewankelista ja apostoli, mitä hänelle täällä ajassa ilmoitettiin taivasten taivaasen jo korotetulta, kirkastetulta Herralta, Wapahantajaltamme Jesukselta Kristukselta, koko hänen seurakuntansa tulevaisuudesta, wieläpä sen viimeisistä vaiheista aina hänen tulemiseensa asti. Niinpä päättyykin tämä kirja näillä sanoilla: „Minä tulen pian: amen, niin tule Herra Jesu!“

Sunnuntaiouluopettajille.

Ula-Osaston kirjalla sekä siihen kuuluvilla **Kyhymyksillä** olen jo pyhittänyt autella wast'-alkawaisten opettamista kouluisianne. Tässä nyt seuraa **Bibliahistoria**, jolla, jos Sumala armoansa lainaa, voitte saatella oppilaitanne aina sywempään, tarkempaan ja elämämpään Sumalan sanan tuntemiseen.

Kertomukset tässä Bibliahistoriassa ovat ko'otut Raamatusta sekä kerrotut sen sanoilla, ja myöskin jaetut numeroilla merkittihin lappaleihin, että opettaminen sitä paremmin menestyisi. Sillä se wanha totuus pyhy: „joka hywästi jakaa, se hywästi opettaa.“

Muistakaa waan, mitä kaikki taitawat opettajat neuwowat, ja mitä minäkin **Kuukauslehdessä** (n:o 6 ja 7) tähellisesti waroitte-
lin: alkakaa Bibliahistoriallisen opettamisenne niin, ett'ette suin-
taan rupea luettamaan lapsia kirjalla ja kirjasta, joten oppiwat hym-

märtämättä läksyjä höpsemään; waan tehtää, niinkuin rafas isä eli äiti aina tekisi rakkaitten pienten lasten kanssa, opettakaa ensi-alkuffi oppilaitanne selwimpia ja lyhwimpia kertomuksia hymmärtämään ja muistamaan suusjanoisella opetuksella, kirjaa näyttämättä.

1. Kertokaa koko kertomus selwällä, painawalla äänellä, pari kertaa läpi.

2. Kertokaa fitten 1 kappale, ja kyselkää sen sisällys lapsilta, fitten 2 j. n. e.

3. Kertokaa vielä koko kertomus, ja näyttäkää nyt kertomukseen kuuluwa **kuwa**, ja asettakaa se lapsille tarkoin katseltawaksi sekä tutkittawaksi. Walitettawasti ei ole meillä kaikissa sunnuntai-kouluissamme tämmöisiä Piipiahistoriallisia kertomuskuvastoja, mutta kun niitä vielä Jumalan avulla kerran saadaan hankituiksi meidänki köyhille kouluillemme, niin saatte nähdä, mikä hyöty niistä on, kuinka pian kertomuksen sisällys kuwauksen kautta astuu lasten mieleen.

Helposti ferrotuita sekä lapsilta helposti hymmärrethitä ja muistettuita kertomuksia löytyy tässä Piipiahistoriassa seuraawaisia, joista muutamista joskus joku kappale joutaa jäämään pois tässä alkuperäisessä opettamisessa, sekä muutama kertomus tulla jaetuffi, kahtena tahi kolmenaki sunnuntaina opetettawaksi:

Uudessa Testamentissa:

2) Jeesuksen syntyminen (1:nen ja 2:en kappale yhtenä sunnuntaina, 3:mas kappale toisena). 3) Tietäjät itäiseltä maalta tulowat Jeesusta kumartamaan. 5) Jeesus 12 wuotisena templissä. 14) Jeesus asettaa tuulen ja meren. 15) Nainin lesken paika. 16) Jeesus hywä paimen. 17) Jeesus kirkastetaan (4 kp. ainoastansa). 19) Jeesuksen wiime matkustus (1. 2. || 3. 4.) 20) Jeesus ratsastaa Jerusalemiin (1. 2.). 21) Hankkeet Jeesusta vastaan. 24) Jeesus Getsemanessa (1. 2. || 3. 4.) 25) Jeesus tuomitaan (1. 3.) 26) Jeesus ristinnaulitaan, kärsii ja kuolee (1. 2. || 3. 4. 5. || 6. 7.) 27) Jeesuksen hautaaminen. 28) Jeesus nousee kuolleista. 31. Jeesus astuu hlds taiwaaasen. 32) Pyhän Hengen wuodattaminen.

Vanhasa Testamentissa:

1) Mailman luominen. 2) Adam ja Ewa. 3) Syntiin lankeeminen. 4) Cain ja Abel. 5) Wedenpaisumus (1. 2. 3. || 4. 5.) 7) Abrahamin kutsumus. 8) Abrahamin koetus (1—4). 9) Sa-

kobin waellus. 12) Josef myhdään weljiltänsä. 13) Josef in orjuus y. m. (1. 2 || 3. 4. 5.) 14) Josef in weljet tulewat Egyptiin. 15) Josef in weljet tulewat toisen kerran. 16) Jakob muuttaa Egyptiin. 17) Moses (1. 2. 3.) 18) Israelin lasten pelastus (1. 2 || 3. 4.) 19) Waellus punaisen meren läpitse. 20) Israelin lasten matka Sinaille. 21) Sumala julistaa pyhän lakinsa.

Tahallani olen ensin luetellut Uuden Testamentin kertomukset ja sitten Wanhan, että muistaisitte, katsoen siihen että kaikki opetus sunnuntaikouluissa on järjestettävä kirkkokuotemme juoksun mukaan, kertoilla edellä mainitut juhlapuolisella kirkkokuotemme ajalla, Adwentistä Helluntaihin, mutta Wanhan Testamentin juhlattomalla, se on: Kolminaisuuden-sunnuntaista Tuomio-sunnuntaihin.

Mielimurheella lisään vielä tähän sen, että jolla teistä kowin paljo puuttuu muistia ja kertomisen lahjaa, se lukekoor: kertomuksen kirjasta lasten kuultawaksi, ja kokeloon sitten ainakin kertoa sekä tyhällä kappaleen kappaleesta.

Näintawoin alkukurssin eli alku-oppimäärän läpikäytyä, saatte vasta alkaa omituisen, alusta loppuun pitkittävän opetusjakamisen kirjan avulla, kannesta kanteen. Mutta katsokaa sinäkin, että lapsille luettawiksi annettawia kertomuksia edelläkäs in tarkasti valmistetelette: luettamalla, tyhymällä, selittämällä y. m. Ymmärtäkää ja huomaitkaa myös lopullisesti, että ajan-juoksun sekä maattieteen tarkka käsitys on teroitettava lasten mieleen, ennenkuin kertomukset voivat heille joutua täydelliseksi piipiahistorialliseksi tieteksi. Mutta ennen tätä kokonaista piipiahistorian kokoomista, pyyhkää tarkasti kiini kertomusten opettamisessa, kertomus kertomukselta, ja kokelaa panna kunkin päätarkoitus lasten sydämiin niillä Raamatun sanoilla, jotka aina lopussa löytyvät ja sanowat sen tarkoitusten muutamassa sanassa. Nostakaa myös viimein opettawainne sielun silmät korkioita Uskomme Pääkappaleita katselemaan, jota warten samain pääkappalten lauseet owatti saaneet siansa tässä wäheisessä Piipiahistoriassa. Wirren wärshjä woitte jo ensikertaisessaki, suusanallisessa opetuksessa joskus lapsuutaisille teroitella. Kuopiossa Elokuulla 1875.

A. G. Borg.

Nineisto.

Siv.

1.	Jesuksen siittäminen, Math. 1. Luuk. 1, ...	1.
2.	Jesuksen syntyminen, Luuk. 2, ...	2.
3.	Tietäjät itäiseltä maalta tulevat kumartamaan Jeesusta, Math. 2, ...	4.
4.	Josef pakenee Jesuksen kansa Egyptiin, Math. 2, . . .	5.
5.	Jesus kahdentoista vuotisena templissä, Luuk. 2, . . .	6.
6.	Jesus kastetaan, Math. 3. Mark. 1. Luuk. 3, ...	7.
7.	Jesus kiufataan perkeleeltä, Math. 4. Mark. 1. Luuk. 4, . . .	8.
8.	Jesuksen ensimmäiset opetuslapset, Joh. 1. 2, ...	9.
9.	Templin puhdistus, Joh. 2, ...	11.
10.	Nikodemus tulee Jesuksen tykö, Joh. 3, ...	11.
11.	Opetuslasten kutsuminen ja valitseminen, Math. 4. 10. Mark. 3. Luuk. 5, ...	13.
12.	Wuorisaarna, Math. 5. 6. 7. Luuk. 6, ...	14.
13.	Jesus puhdistaa spitalisen miehen, parantaa Sadanpää- miehen palvelian, Math. 8. Mark. 1. Luuk. 7, ...	16.
14.	Jesus asettaa tuulen ja meren, Math. 8. Mark. 4. Luuk. 8, ...	17.
15.	Nainin lesken poika, Luuk. 7, ...	18.
16.	Jesus, hyvä paimen, Joh. 10, ...	18.
17.	Jesus kirkastetaan, Math. 17. Mark. 9. Luuk. 9, ...	19.
18.	Jesus herättää Latsaruksen kuolleista, Joh. 9, ...	21.
19.	Jesuksen viime matkustus Jerusalemiin, Math. 16. 19. Mark. 8. 10. Luuk. 17. 18, ...	23.
20.	Jesus ratsastaa Jerusalemiin ja itkee kaupunkia, Math. 21. Mark. 11. Luuk. 19. Joh. 12, ...	25.
21.	Sankteet Jeesusta vastaan, Math. 26. Mark. 14. Luuk. 22, ...	26.
22.	Jesus asettaa Ehtoollisen, Math. 26. Mark. 14. Luuk. 22. 1 Kor. 11, ...	26.
23.	Jesus Getsemanessa, Math. 26. Mark. 14. Luuk. 23. Joh. 18, ...	28.
24.	Jesus ylimmäisen papin edessä. Pietarin kieltäminen.	

	Jesús raadin edessä. Junaan Iskariotin loppu, Math.	
	26. 27. Mark. 14. 15. Luuk. 22. Joh. 18, . . .	29.
25.	Jesús tuomitaan Pilatukselta, Math. 27. Mark. 15.	
	Luuk. 23. Joh. 18. 19, ...	31.
26.	Jesús nautitaan ristin hirsiuuhun, kärsii ja kuolee, Math.	
	27. Mark. 15. Luuk. 23. Joh. 19, ...	33.
27.	Jesuksen haantaaminen, Math. 27. Mark. 15. Luuk. 23. Joh. 19,	36.
28.	Jesús nousee kuolleista, Math. 28. Mark. 16. Luuk.	
	24. Joh. 20, ...	37.
29.	Jesús ilmestyy Maria Magdalenalle haudalla, sekä muille waimoille palatessa haudalta, Math. 28. Mark. 16.	
	Luuk. 24. Joh. 20, ...	38.
30.	Jesús ilmestyy opetuslapsille, Mark. 15. 16. Luuk.	
	24. Joh. 20. 21, ...	39.
31.	Jesús asettaa kasteen: astuu ylös taiwaasen, Math. 28.	
	Mark. 16. Luuk. 24. Ap. T. 1, ...	41.
32.	Pyhän Hengen muodattaminen, Ap. T. 2, ...	42.
33.	Apostolit templissä, wankeudessa ja raadin edessä, Ap.	
	T. 3. 4. 5, ...	43.
34.	Rakkaus ja kivi ensimmäisessä seurakunnassa, Ap. T. 5.	46.
35.	Stefanus, Ap. T. 6. 7, ...	47.
36.	Sauluksen kääntyminen, Ap. T. 8. 9, ...	48.
37.	Pietari lähetetään Kornelinksen tulkki, Ap. T. 10, ...	50.
38.	Paawali pakanain apostoli, Ap. T. 13. 15. ss. Gal. 1. 2,	52.
39.	Kuinka kristityn nimellä mainituille eri lailla käypi us- konsa eri laadun jälkeen, Math. 25, ...	54.
40.	Viimeinen tuomio, Math. 25, ...	55.
	Sijäys. Uuden Testamentin kirjat	56.
	Sunnuntaiopettajille	I—III.

~~316. IX. 59~~

Raamaturihest.

Sinta: 75 penniä.